

Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur

Kystdirektoratet
J.nr. 2025 - 4554
Ref. LBO
Den 3. juli 2025

Tilladelse til kystbeskyttelse på Fællesaftalestrækningen Lodbjerg-Nymindégab i perioden 2025-2039, Thisted, Lemvig, Holstebro og Ringkøbing-Skjern Kommuner

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning giver hermed tilladelse til at udføre kystnær sandfodring og strandfodring, samt flytning af fygesand og klitstabilisering, på fællesaftalestrækningen Lodbjerg – Nymindégab i Thisted, Lemvig, Holstebro og Ringkøbing-Skjern Kommuner, på de vilkår, som fremgår nedenfor. En oversigt over strækningen kan ses på bilag 1.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning finder, at sagens samlede materiale, herunder den udarbejdede miljøkonsekvensrapport ("KYSTBESKYTTELSE LODBJERG – NYMINDEGAB 2025-2039 – MILJØKONSEKVENSRAPPORT" dateret den 26. juni 2025), indeholdende væsentligheds-/konsekvensvurderinger, belyser projektets miljømæssige konsekvenser tilstrækkeligt til, at der på baggrund heraf kan træffes afgørelse om godkendelse af projektet efter § 3, stk. 1, jf. § 3, stk. 5, i kystbeskyttelsesloven (LBK nr 245 af 28/02/2025).

En tilladelse efter kystbeskyttelseslovens § 3 erstatter en tilladelse efter § 25 i miljøvurderingsloven (LBK nr 4 af 03/01/2023 ændret ved LOV nr 449 af 20/05/2025). Dette følger af § 15, stk. 4, i miljøvurderingsloven og § 10, nr. 6, i miljøvurderingsbekendtgørelsen (BEK nr 1608 af 09/12/2024).

Der træffes endvidere afgørelse efter § 3, stk. 1 og § 4, stk. 1, i bekendtgørelse om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet (BEK nr 654 af 19/05/2020), også kaldet kysthabitat-bekendtgørelsen. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har i den forbindelse vurderet, at projektet ikke vil medføre hhv. væsentlig påvirkning eller skade på udpegningsgrundlaget for de 13 Natura-2000 områder langs projektstrækningen. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning bemærker i den forbindelse, at der alene er foretaget konsekvensvurdering for de arter, hvor en væsentlig påvirkning ikke kan afvises. Dette er præciseret i afgørelsens afsnit om Natura 2000.

Tilladelsen erstatter i øvrigt dispensationer (og tilladelser) efter anden lovgivning jf. kystbeskyttelseslovens § 3 a, stk. 1, for så vidt angår:

- Beskyttede naturtyper jf. naturbeskyttelseslovens (LBK nr 927 af 28/06/2024) § 65, stk. 2 jf. § 3, stk. 2, og § 6, stk. 1 i naturtypebekendtgørelsen (BEK nr 695 af 03/06/2023).
- Klitfredning jf. naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, jf. § 8, stk. 1 og § 1, stk. 1 i klitfredningsbekendtgørelsen (BEK nr 1061 af 21/08/2018).
- Strandbeskyttelse jf. naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, jf. § 15 stk. 1 og § 1, stk. 1 i byggelinjebekendtgørelsen (BEK nr 1066 af 21/08/2018).
- Sø- og åbeskyttelseslinjen jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, jf. § 16, stk. 1, og § 1, stk. 1 i byggelinjebekendtgørelsen.
- Skovbyggelinjen jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, jf. § 17, stk. 1, og § 1, stk. 1 i byggelinjebekendtgørelsen.
- Fredede områder jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 37, stk. 2 og § 50 a, nr. 2.

Tilladelsen meddeles på baggrund af Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastrukturs fremlagte miljøkonsekvensrapport samt det udarbejdet høringsnotat.

Det er en forudsætning for denne tilladelse, at Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur udfører projektet inden for de fysiske og miljømæssige rammer og forudsætninger, der fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Herunder skal vilkårene i nærværende tilladelse overholdes.

På vegne af Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning,

Lotte Beck Olsen

Indhold

Baggrund for projektet	4
Kort beskrivelse af det miljøvurderede projekt	4
Offentlig høring	4
Vilkår for tilladelsen	4
Begrundede konklusion for afgørelsen.....	9
Risiko for større ulykker og katastrofer	12
Kystmorfologi og sedimentspredning.....	13
Landskab	14
Kulturarv	17
Jordbund	17
Luftkvalitet	18
Deposition af kvælstof	18
Klima.....	19
Vandplanlægning	20
Natura 2000 og bilag IV arter	28
Havstrategi	64
Marin biodiversitet	67
Biodiversitet på land	71
Materielle goder	74
Befolkning og menneskers sundhed	74
Inkluderet lovgivning.....	77
Vurdering af kumulation mellem de indbyrdes miljøfaktorer og med andre projekter	84
Projektbeskrivelse	85
Miljøvurderingsprocessen	88
Indkomne bemærkninger, samt vurdering, i forbindelse med 2. offentlighedsfase	88
Lovgrundlag	89
Klagevejledning	89
Bilag 1: Oversigtskort over kystbeskyttelsesstrækningen	92
Bilag 2: Kystbeskyttelsesmetoder på de enkelte delstrækninger..	93
Bilag 3: Oversigt over placering af midlertidige arbejdspladser ..	94
Bilag 4: Bygge- og beskyttelseslinjer på projektstrækningen	96

Baggrund for projektet

Den 116 kilometer lange strækning af Vestkysten mellem Lodbjerg og Nymindegab, der forløber gennem Thisted, Lemvig, Holstebro og Ringkøbing-Skjern Kommuner, er en sårbar del af Vestkysten. Hvis der ikke gennemføres kystbeskyttelse på strækningen, vil der ske erosion, som på sigt kan føre til gennembrud af klitrækken med oversvømmelse af baglandet til følge. Erosionen og oversvømmelserne kan betyde at infrastruktur, boliger, bygninger og havnearealer ødelægges eller eroderer bort. Det skyldes en kombination af, at kysten naturligt rykker sig tilbage, høje vandstande under storm, en smal klitrække og et lavtliggende bagland på store dele af strækningen.

Kort beskrivelse af det miljøvurderede projekt

Kystbeskyttelsen på strækningen sker i dag ved sandfodring, flytning af fygesand og opbygning og styrkelse af klitterne i form af plantning af hjælme (klitstabilisering), samt nedgravning/udlægning af fyrretræsgrene i kombination med eksisterende hård kystbeskyttelse i form af blandt andet hofder og skråningsbeskyttelse.

Bygherre Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur ønsker at gennemføre kystbeskyttelse på strækningen Lodbjerg-Nymindegab som udmøntning af den fællesaftale, der er indgået med kystkommunerne på strækningen for perioden 2025- 39.

Kystbeskyttelsen er en fortsættelse af den indsats, der i en årrække er gennemført på Vestkysten, og som er med til at opretholde sikkerhedsniveauet i forhold til oversvømmelser og kysttilbagetrækningen.

Offentlig høring

Projektet har været i 1. offentlighedsfase i perioden 23. februar 2023 – 23. marts 2023.

2. offentlighedsfase har fundet sted i perioden 3. juli – 31. august 2025.

I forbindelse med 2. offentlighedsfase er der indkommet XX høringssvar.

Høringssvarene er samlet i et høringsnotat, hvor Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastrukturs og Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings bemærkninger også fremgår.

Vilkår for tilladelsen

Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur skal udføre projektet inden for de fysiske og miljømæssige rammer og forudsætninger, som fremgår af miljøkonsekvensrapporten og det udarbejdede høringsnotat. Projektet skal desuden overholde den til enhver tid gældende øvrige lovgivning.

Herudover skal Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur udføre projektet i overensstemmelse med følgende vilkår:

Projektet

1. Projektet skal udføres i overensstemmelse med det ansøgte og miljøvurderet, som er beskrevet i bl.a. kapitel 3 i miljøkonsekvensrapporten for projektet dateret den 30. juni 2025.
2. Der må ikke uden Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings tilladelse foretages væsentlige ændringer af projektet, herunder sandmængder, fodringsrater, arbejdsmetoder, arbejdspladser mv., jf. projektbeskrivelsen i miljøkonsekvensrapporten. Væsentlige ændringer kan medføre krav om udarbejdelse af en fornyet miljøkonsekvensrapport eller opdatering af eksisterende i forhold til ændringerne.
3. Der må fodres med op til 62 mio. m³ sand på strækningen i en 15-årig periode.
4. Fodringsmaterialet skal, som ansøgt og miljøvurderet, bestå af materiale indhentet fra godkendte indvindingsområder, og det skal bestå af uforurenat sand, der svarer til det naturligt forekommende sand på strækningen.

Afgravning af fygesand

5. Afgravning af fygesand må alene ske på særligt udpegede redningsveje mellem Husby Klitplantage og Agger Tange, samt delstrækningen Ndr. Thorsminde Tange N – Thorsminde S.

Klitstabilisering

6. Opbygning og styrkelse af klitter i form af plantning af hjælme, samt nedgravning/udlægning af fyrretræsgrene, må alene ske på følgende delstrækninger:
 - Porskær – Harboøre Tange S
 - Ferring Dige
 - Fjaltring - Fjand

Færdsel

7. Færdsel i forbindelse med projektet skal ske via eksisterende veje eller på stranden.

Orientering af omkringboende

8. Der skal i god tid og seneste 14 dage før igangsættelse af strandfodring på strækningen opsættes infostander på stranden og ved arbejdspladserne. Det skal fremgå af infostanderne hvad den forventede tidsperiode for fodringen er,

samt hvilke gener, den vil kunne medføre. Der skal endvidere angives kontaktoplysninger i form af telefonnumre og mailadresser til bygherre Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur. Det skal være muligt at opnå kontakt til bygherre i de perioder, hvor fodringerne foregår. Der kan ses bort fra kravet om forudgående opstilling af infostandere ved akut behov for fodring.

Arbejdsområder og –pladser

9. Arbejdsområder, i forbindelse med strandfodring, skal afmærkes forsvarligt, og der skal opstilles advarselsskilte, så strandgæster ikke uforvarende bringer sig i fare.
10. De midlertidige arbejdspladser skal svare til dem, der er angivet i rapporten (og desuden fremgår af bilag 3 til denne afgørelse) og hver plads må maksimalt have en størrelse på 1.000 m². Arbejdspladserne skal efter endt arbejde reetableres, så de så vidt muligt fremstår i deres oprindelige tilstand.
11. Der må i forbindelse med den enkelte arbejdsplads kun ske oplag af maksimalt 3.000 liter brændstof og olieprodukter.
12. Der må i forbindelse med den enkelte arbejdsplads ikke være permanent belysning i tidsrummet fra kl. 22 -07. Hvis belysning er nødvendig for at sikre at arbejdet kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt, må der alene benyttes flytbare lyskilder, der ikke må give anledning til generende blænding eller reflekser i omgivelserne.

Beskyttede arter

13. I yngleperioden for dværgterne (1. maj – 31. juli) må der ikke foregå færdsel med maskiner i en afstand af 300 meter fra kendte levesteder/yngeområder for arten i følgende områder:
 - fuglebeskyttelsesområde F23 (N28)
 - nord og syd for Thorsminde (Bøvling Klit N og S), beliggende ud for F38 (N65)
 - Bækbygård Strand
 - nord og syd for Hvide Sande
 - Bjerregaard Strand

Vilkåret gælder også for eventuelle, nye ynglesteder med ynglende dværgterner, på hele projektstrækningen, hvor der skal tages tilsvarende hensyn, hvis sådanne konstateres.

14. På de øvrige dele af projektstrækningen, som ikke er omfattet af vilkår 13, må

der ikke foregå færdsel med maskiner i yngleperioden for dværgterne (1. maj – 31. juli). Hvis det alligevel ønskes at færdes med maskiner på kyststrækningen i den nævnte tidsperiode, skal det undersøges af en kompetent fagperson - som er godkendt af myndigheden - om der er ynglende dværgterner på strækningen. Tidspunktet for undersøgelsen kan tidligst være den 1. juli. Hvis der registreres ynglende dværgterner ved undersøgelsen, må der ikke ske færdsel med maskiner på kyststrækningen inden for en afstand af 300 meter fra de ynglende fugle.

15. I yngleperioden for fjordterne og havterne (1. april – 31. juli) må der ikke foregå færdsel med maskiner i en afstand af 300 meter fra kendte levesteder/ yngleområder for ternearterne i F23 og F39 (N28).

Vilkåret gælder også for eventuelle, nye ynglesteder med ynglende fjordterner og havterner, indenfor F23 og F39, hvor der skal tages tilsvarende hensyn, hvis sådanne konstateres.

16. I forbindelse med fodringsaktiviteter, i perioden 1. april – 1. november, skal der opsættes midlertidige paddehegn omkring arbejdspladserne og adgangsveje fra arbejdspladserne til stranden, inden ibrugtagning af den enkelte arbejdsplads, og inden arbejdet på stranden igangsættes. Hegnet sættes så tæt på adgangsveje som muligt for at skåne klitvegetationen. Hegnet skal efterses regelmæssigt og sikres mod tilsanding.
17. I forbindelse med klitstabilisering, hvor der sker kørsel ad overgangsveje, skal der gå en person foran traktoren/maskinen, der skal se efter strandtudse og markfirben. Hvis arterne registreres på og i nærområdet ved adgangsvejen, skal der gives tegn til maskinføreren om at stoppe, og afvente udkigsmændens tegn til, at det er sikkert at fortsætte kørslen. Tiltaget gennemføres i perioden 1. april - 1. november.
18. Der må ikke foretages planlagt afgravning af fygesand i dvaleperioden for markfirben og strandtudse (15. august - 1. maj).
19. Uden for dvale-perioden, for markfirben og strandtudse, skal det område, hvor der planlægges afgravning af fygesand, besigtiges af en fagperson med ekspertise i de to arter – som er godkendt af myndigheden - med henblik på at vurdere, om det enkelte område er egnet som yngle- og rasteområde for strandtudse og markfirben. Hvis området vurderes egnet, skal der opsættes paddehegn omkring afgravningsområdet inden afgravning for at forhindre, at der vandrer strandtudse og markfirben ind i området. Hegnet skal efterses regelmæssigt og sikres mod tilsanding.

20. I forbindelse med akut afgravning af fygesand må der alene bortgraves sand ned til den oprindelige vegetation i vejkanterne og på klitten. Afgravningen skal ske umiddelbart efter tilsandingen er sket. I forbindelse med arbejdet, hvis der sker kørsel ad overgangsveje, skal der gå en person foran traktoren, der skal se efter strandtudse og markfirben. Hvis arterne registreres på og i nærområdet ved adgangsvejen, skal der gives tegn til maskinføreren om at stoppe, og afvente udkigsmandens tegn til, at det er sikkert at fortsætte kørslen. Tiltaget gennemføres i perioden fra 1. april og frem til 1. november

Øvrige vilkår

21. De fartøjer, der udfører fodringen, skal være udstyret med elektronisk positioneringsudstyr, hvor positionen løbende registreres. Skibets position skal være tilgængelig via det nationale overvågningssystem for skibsfart: AIS i klasse A.
22. Der skal senest 1. februar hvert år ske en indberetning af det foregående års fodring til Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning. Indberetning skal ske på mail til KDI@kyst.dk. Husk at påføre journalnummer 2025-4554. Indberetning skal indeholde oplysninger om fodringsmængder, -tidspunkter og -strækninger.
23. Tilladelsen må ikke uden forudgående tilladelse fra Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning overdrages til andre.
24. Tilladelsen bortfalder, hvis anlægsarbejdet ikke er påbegyndt inden for 3 år fra denne tilladelses udstedelse, eller hvis den ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.
25. Tilladelsen bortfalder, såfremt vilkår for tilladelsen ikke opfyldes eller overholdes, eller forholdene efter Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings skøn i øvrigt måtte give anledning dertil.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning bemærker, at der i miljøkonsekvensrapporten er beskrevet en række forudsætninger for projektet. Idet disse forudsætninger er indeholdt i vurderingerne, er det forudsat, at de overholdes i forbindelse med projektets udførelse. Det gælder blandt andet, at den maksimale årlige sandfodringsmængde vil være 5,5 mio. m³, samt at kystnære fodring ikke sker nærmere end ca. 1.000 m syd og nord for Thyborøn Kanal og for indsejlingerne til Thorsminde Havn og Hvide Sande Havn.

Tilladelsen fritager ikke Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur for pligt til at opnå tilladelser og godkendelser, der måtte være nødvendige for gennemførelse af projektet i henhold til anden lovgivning.

Tilladelsen erstatter ikke privatretlige aftaler med fysiske og juridiske personer, som kan være berørt af projektet, ligesom den ikke fritager bygherre for et, i forbindelse med projektets tilstedeværelse, opstået civilretligt ansvar.

Der henvises generelt til bekendtgørelse om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter mv. i danske farvande (nr 1229 af 03/10/2023).

Projektet skal overholde den, til enhver tid, gældende lovgivning.

Begrundede konklusion for afgørelsen

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har vurderet, at der kan gives tilladelse til det ansøgte projekt med den begrundelse, at der er tale om et samfundsmæssigt vigtigt projekt, der skal være med til at beskytte strækningen mod erosion (kysttilbagerykning) med risiko for klitgennembrud med oversvømmelse til følge, hvilket vil medføre store konsekvenser for blandt andet de ejendomme og den infrastruktur, der er på strækningen.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved afgørelsen lagt vægt på, at der er udarbejdet en miljøkonsekvensrapport for projektet, og at det heraf fremgår, at projektet ikke vil medføre væsentlige negative miljøpåvirkninger.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer derfor, at der kan meddeles tilladelse efter kystbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, jf. stk. 5.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning bemærker, at tilladelsen efter kystbeskyttelseslovens § 3 også erstatter en tilladelse efter § 25 i miljøvurderingsloven.

Når Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning træffer afgørelse i sager om kystbeskyttelse, skal en række hensyn varetages jf. kystbeskyttelseslovens § 1, hvori der står:

”Formålet med kystbeskyttelse er at beskytte mennesker og ejendom ved at reducere risikoen for oversvømmelser eller kystnedbrydning fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet. Dette formål varetages ved en afvejning af følgende hensyn:

- 1) Behovet for kystbeskyttelse
- 2) Økonomiske hensyn ved projekter omfatter af kapitel 1a
- 3) Kystbeskyttelsesforanstaltningens tekniske og natur- og miljømæssige kvalitet
- 4) Rekreativ udnyttelse af kysten
- 5) Sikring af den eksisterende adgang til og langs kysten
- 6) Andre forhold

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte projekt efter kystbeskyttelsesloven, idet formålet med projektet er at opretholde sikkerhedsniveauet på strækningen Lodbjerg – Nymindesgab, og hvor kysten skal kunne modstå en 1000-års hændelse ud for Thyborøn og en 100-års

hændelse på resten af kyststrækningen. Dermed beskyttes bagvedliggende ejendomme og infrastruktur mv. Der er således et stort behov for at strækningen beskyttes.

Det fremgår af rapporten, at uden kystbeskyttelse ville den naturlige (kroniske) tilbagerykning af kysten på størstedelen af strækningen ligge på én til fire meter om året (gennemsnit) og op til seks til otte meter om året (gennemsnit) nord for Thorsminde.

Desuden vil de eksisterende hårde kystbeskyttelseskonstruktioner uden sandfodring med tiden kollapse. Ud over den løbende tilbagerykning på kysten kan der forekomme en såkaldt akut tilbagerykning under storm, som kan være op til ca. 40 meter.

Det fremgår af rapporten:

”Den planlagte kystbeskyttelsesindsats vil generelt bevare og styrke kystens modstandskraft, så private ejendomme beskyttes mod oversvømmelse og erosion. Specifikt vil den planlagte kystbeskyttelse medføre, at 7.486 private ejendomme (beboelse og sommerhuse) ikke oversvømmes i løbet af perioden frem til 2039 som følge af en 100-års hændelse, og at 152 ejendomme beskyttes mod erosion, så de ikke ender i havet.”

Den naturlige udvikling af kysten er i høj grad præget af de naturlige forhold med meget omskiftelige vejrforhold og stor dynamik, og det er derfor ikke på forhånd muligt at planlægge for hele den 15-årige periode, som denne tilladelse skal gælde. Fodringsmængderne bliver årligt fastlagt ud fra en kystteknisk vurdering af behovet for fodring med henblik på at kunne opretholde målsætningerne for strækningen mellem Lodbjerg og Nymindegab.

Ved afgørelsen er der endvidere foretaget en afvejning af projektets tekniske og natur- og miljømæssige kvalitet. Der er i den forbindelse lagt afgørende vægt på, at der er udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, der belyser projektets miljømæssige påvirkninger. Det er videre tillagt vægt, at der årligt foretages en konkret vurdering af, hvor der er behov for at sandfodre, for at sikre, at målsætningen langs strækningen er opfyldt, samt at sandfodring er den eneste metode, der kan tilføre kysten det sediment, som mangler, for at standse tilbagerykningen.

Strandfodring kan begrænse folks lyst til at udnytte stranden rekreativt, så længe kystbeskyttelsen står på, da der kan forekomme forstyrrelser og gener fra bl.a. maskiner på stranden. Det er dog fortsat muligt at gå langs stranden, og det vil fortsat være muligt at passere arbejdet langs klitfoden. Det er derfor Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at selvom projektet midlertidigt kan medføre begrænsninger for adgangen til stranden og kysten, så er projektets formål med til at sikre, at stranden kan udnyttes rekreativt samt sikre eksisterende adgang til og langs kysten.

Det er endvidere Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at projektet ikke vil medføre væsentlige konsekvenser for muligheden for at udnytte strækningen til rekreative aktiviteter. For nærmere beskrivelse og vurdering af dette forhold henvises til afsnittet om befolkning og menneskers sundhed.

Det er samlet Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at en afvejning af hensynene i kystbeskyttelseslovens § 1 medfører, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte projekt.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har i forbindelse med afvejningen af hensynene tillagt det stor vægt, at risikoen for oversvømmelse og erosion vil stige, såfremt projektet ikke gennemføres, og at dette vil have store konsekvenser for strækningen som helhed.

I miljøkonsekvensrapporten er der foretaget en vurdering af påvirkninger af en lang række miljøemner, herunder de emner, som myndighederne stillede krav om skulle belyses.

Af rapporten fremgår det, at det ansøgte projekt samlet set, efter Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastrukturs vurdering, ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger på miljøet i projektperioden.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har gennemgået miljøkonsekvensrapporten for projektet og fundet, at rapporten mv. opfylder kravene i § 20 i miljøvurderingsloven, og at oplysningerne i rapporten mv., som er væsentlige for afgørelsen, er korrekte.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning skal bemærke, at alle rapportens vurderinger og begrundelser ikke gentages i denne afgørelse. Dette betyder ikke, at disse vurderinger og begrundelser ikke er tillagt vægt i forbindelse med Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings samlede vurdering i sagen.

På baggrund af rapporten, herunder de indarbejdede væsentligheds- og konsekvensvurderinger, og egne vurderinger er det Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at der ikke vil ske en miljømæssig påvirkning af projektområdet og dets nærhed i en sådan grad, at projektet ikke kan tillades. I den forbindelse er det vægtet, at projektet ikke vil medføre hhv. væsentligt påvirkning eller skade de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for berørte Natura 2000-områder, samt at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b i alle livsstadier, når vilkårene i nærværende tilladelse efterkommes.

I rapporten er der redegjort for nul-alternativet, dvs. den udvikling, som må forventes, hvis projektet ikke realiseres. I forhold til projektets formål vurderer Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning, at det er belyst, at nul-alternativet ikke vil medføre et tilstrækkeligt sikkerhedsniveau i forhold til oversvømmelser og kysttilbagetrækningen på strækningen og dermed øge risikoen ved oversvømmelse og erosion. I den forbindelse er det belyst, at hvis der ikke gennemføres kystbeskyttelse på strækningen, vil der ske erosion, som på sigt kan føre til gennembrud af klitrækken med oversvømmelse af baglandet til følge. Erosionen og oversvømmelserne kan betyde, at infrastruktur, boliger, bygninger og havnearealer, samt beskyttet natur, ødelægges eller eroderer bort. Det skyldes en kombination af, at kysten naturligt rykker tilbage, høje vandstande under storm, en smallere klitrække og et lavtliggende bagland på store dele af strækningen.

Rimelige alternativer skal leve op til samme målsætning om årlig kysttilbage-rykning, som de metoder, der er valgt i forbindelse med det ansøgte projekts

gennemførelse. På den baggrund gennemgår rapporten en række forskellige kystbeskyttelsesmetoder, herunder deres evne til at opfylde den fastsatte målsætning for strækningen Lodbjerg-Nymindesø. Rapporten konkluderer, at der ikke forekommer rimelige alternativer til de sandfodringsmetoder, der allerede indgår i den planlagte kystbeskyttelse.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning finder, at det er velbegrundet, at der ikke findes rimelige alternativer til projektet. I den forbindelse er det særligt vægtet, at de foreslåede alternativer ikke kan opnå den samme kysttilbagerykningsmålsætning, som projektet, inden for den givne tidshorisont.

Ved afgørelsen har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning endvidere vurderet, om der er kumulative påvirkninger fra andre projekter i området. Det er Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at der ikke vil forekomme væsentlige kumulative påvirkninger. Se nærmere begrundelse herfor under afsnit ”Vurdering af kumulation mellem de indbyrdes miljøfaktorer og med andre projekter”.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har endvidere ved afgørelsen lagt vægt på, at projektet ikke strider mod havplanen. Projektstrækningen er i havplanen udlagt til generel anvendelseszone, zone til sejladskorridorer, natur- og miljøbeskyttelsesområder, udviklingszoner til råstofudvikling, zone til beskyttelsesforanstaltninger for luftfart, samt zoner til kabelkorridorer for vedvarende energi. Det er Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at det ansøgte kystbeskyttelsesprojekt kan sameksistere med de udlagte zoner. Ved denne vurdering er der blandt andet langt vægt på, at kystbeskyttelsen på strækningen har været gennemført igennem mange år og består af sandfodring.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning skal gøre opmærksom på, at tilladelsens vilkår 1-6 medfører, at projektet skal udføres som ansøgt og miljøvurderet, og at der ikke uden Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings tilladelse kan ændres på projektet.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning finder samlet set, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte projekt på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger.

I de følgende afsnit redegøres for Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings væsentligste vurderinger i forhold til afgørelsen.

Risiko for større ulykker og katastrofer

Det fremgår af rapporten, at risikoen for større ulykker og katastrofer i forbindelse med den planlagte kystbeskyttelse primært består i risikoen for skibskollisioner eller grundstødninger med sandsugerne, hvilket kan medføre større olieudslip og personskaade eller i værste fald dødsfald. Desuden kan der være risiko for at støde på gamle bunkere, vrag, gammel ammunition og lignende, som kan være farlig.

Det er endvidere beskrevet i rapporten, at interaktionen mellem sandsugerne og den øvrige skibstrafik i forbindelse med sejlads vil foregå ifølge de normale søfartsregler. Det indebærer, at sandsugerne er en del af den samlede skibstrafik i området, som følger de samme søfartsregler. Dermed er de risici, der er forbundet med sejladsen, på niveau med dem, der er aktuelle for den øvrige skibstrafik i

danske og internationale farvande, og det vurderes, at der er gode muligheder for undvigemanøvrer de steder, sandsugerne sejler.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at risikoen for større ulykker eller katastrofer som følge af projektet er meget begrænset. Ved denne vurdering har vi lagt afgørende vægt på, at bygherre har oplyst, at de vil følge gældende søfartsregler, og at risikoen for sammenstød med gammel ammunition er minimal.

Kystmorfologi og sedimentspredning

Kystnær fodring gennemføres fra otte meter dybdekurven og indtil ca. 150 meter landværts for fem meter dybdekurven. Netop i denne del af kystprofilen forekommer der i forvejen en signifikant dynamik og revlevandring.

Kystnær sandfodring vil påvirke havbundens morfologi, da der med jævne mellemrum kystfodres på det meste af den 116 km lange kyststrækning, hvormed der etableres kunstige revler eller en mere flad havbundsforhøjelse. De naturlige variationer af havbundens morfologi er dog også væsentlige grundet det varierende bølgeklima.

Af rapportens kapitel 10 fremgår bl.a. følgende:

”Tidligere studier af sedimenttransporten langs Vestkysten har vist, at signifikante bølgehøjder på omkring 3 meter, målt på knap 20 meter vanddybde, er årsag til hovedparten af sedimenttransporten på Vestkysten⁵⁵. Bølger over 3 meter forekommer gennemsnitligt set i ca. 300 timer/år, og der er dermed tale om en relativ dynamisk kyststrækning.

Den bølgeinducerede langs- og tværgående sedimenttransport forekommer hovedsageligt indenfor den såkaldte aktive dybde, som er den dybde, hvor bølgerne er i stand til at transportere sediment i en størrelsesorden, som er af betydning for morfologien indenfor en kortere årrække.”

Det fremgår af rapporten, at vedvarende kystfodringer kan medføre en generel forøgelse af middeldkornstørrelsen langs strækningen, hvilket kan bidrage til en forstøjning af kystprofilen. Der forekommer dog allerede stor variation i middeldkornstørrelsen, hvilket blandt andet skyldes den naturlige dynamik med varierende strøm- og bølgeforskel. Sandfodringer i den indre del af profilen kan også medføre en forstøjning af den ydre del af profilen, da denne del udvikler sig naturligt, mens den indre del fastholdes.

Når der sandfodres spredes de fineste sandfraktioner, det såkaldt suspenderede sediment, i vandet og føres med strømmen til nærliggende havområder. Det gælder især ved kystnær fodring, og i mindre grad ved strandfodring.

Sandfodringen vil derfor i perioder give anledning til en øget koncentration af suspenderet sediment i vandet (SSC) og en øget mængde sand, der lægger sig på havbunden afhængigt af afstanden til lokaliteten, hvor der sandfodres.

For at beskrive den planlagte kystbeskyttelses betydning for koncentrationen af sediment i vandet, er der foretaget modelleringer af sedimentspredning for udvalgte scenarier for kystnær fodring. Spredning af sediment, ved kystnær fodring, afhænger både af, hvordan der sandfodres, og af strøm og bølger samt vanddybden på lokaliteten, hvor sandfodringen finder sted. Sandfodring i perioder

med mindre strøm og bølger medfører, at der kommer højere koncentrationer af sediment i vandet lokalt, men at sedimentet til gengæld spredes over mindre afstande. I perioder med kraftigere strøm spredes sedimentet mere, men til gengæld fortyndes det også mere, så koncentrationen bliver mindre.

Af rapportens fremgår følgende:

”Modellering af spredning af sediment i vandsøjlen og sedimentation på havbunden viser samtidig, at påvirkninger i forbindelse med sandfodring fortrinsvist sker tæt på fodringslokaliteterne og langs med kysten. Her ses sedimentaflejringer lokalt, og der forekommer ikke aflejringstykkelser større end 0,5 cm udenfor selve fodringsområdet.”

”Koncentrationen af sediment i vandsøjlen vil i en afstand på 3 km fra lokaliteten, hvor der sandfodres, kun lokalt overskride et gennemsnitligt SSC-niveau på 15 mg/l i vandsøjlen i en periode på op til ca. 12 timer ud af den samlede fodringsperiode på ca. 20 døgn, hvilket svarer til ca. 2,5 % af den samlede periode. Overskridelsen af 15 mg/l i ca. 12 timer vil ikke forekomme i en kontinuert periode, men være afløst af perioder med mindre koncentration af sediment, som følge af tismæssigt mellemrum mellem de enkelte laster. Som for sedimentation på havbunden vil den forhøjede koncentration primært forekomme langs med kysten, hvor der i forvejen forekommer meget dynamiske forhold, hvilket betyder, at de naturlige forhold hurtigt genoprettes, når sandfodringen er gennemført.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at sandfodringen vil påvirke havbundens morfologi. Påvirkningen vurderes dog ikke at være væsentlig, idet sandfodringen kun ændrer havbundens morfologiske karakter midlertidigt grundet den naturlige store dynamik i området. Der er lagt afgørende vægt på, at havbundens morfologi i den aktive zone og særligt ved revlerne, hvor der fodres, jævnlige ændres i betydeligt omfang i forbindelse med storme.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer videre, at sedimentspredning som følge af sandfodringen ikke væsentligt vil påvirke omgivelserne. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at suspenderet sediment i vandet (SSC), som følge af fodring, ikke adskiller sig væsentligt fra naturligt forekommende koncentrationer. Det er videre tillagt vægt, at der ikke forekommer aflejringstykkelser større end 0,5 cm uden for selve fodringsområdet, samt at de naturlige forhold hurtigt genoprettes, når sandfodringen er afsluttet pga. den naturlige dynamik.

Landskab

Langs store dele af kyststrækningen fra Lodbjerg til Nymindegab er kystens udformning præget af kystbeskyttelse, som er en kombination af sandfodring, skråningsbeskyttelse, høfder, bølgebrydere, sanddiger og stabilisering af klitbarrieren.

Langs strækningen er der inden for de enkelte kommuner udarbejdet kommune- og landsskabsudpegninger. Der er udpegninger for landskabelige bevaringsværdier samt bevaringsværdige, uforstyrrede og større sammenhængende landskaber.

Der er endvidere langs strækningen udpeget nationale kystlandskaber, som er Danmarks nationale interesseområder for geologi, geomorfologi og kystdynamik. De udpegede områder langs Danmarks kystlinje demonstrerer enkeltvist og set i sammenhæng variationerne i kystlandskabet. De nationale kystlandskaber er baseret på Miljøministeriets udpegning af Nationale interesseområder fra 2004.

Nationale kystlandskaber omfatter samtidig områder, der er centrale for iagttagelse af processer, former og aflejringer i kystzonen og for forståelsen af kystzonens opbygning og udvikling. Udpegningen giver et grundlag for at bedømme, hvor der skal udvises et særligt planlægningsmæssigt fokus i forhold til at beskytte og benytte landets kyster.

Der findes på strækningen 14 arealfredninger, som har til formål at beskytte landskaber, naturen, dyr og planter og deres levesteder samt kulturhistorie, naturhistorie og undervisningsmæssige værdier. Derudover kan fredninger have til formål at sikre rekreative værdier. Fredningerne er omfattet af fredningskendelser, der indeholder bestemmelser om, hvad der er tilladt inden for det fredede område. Det kan f.eks. være bestemmelser om byggeri, forbedring og pleje af naturen og bestemmelser om offentlighedens adgang

Inden for projektområdet findes endvidere bygge- og beskyttelseslinjer omkring klitfredede arealer, strande, søer, åer, skove og fortidsminder, som alle er reguleret i naturbeskyttelsesloven.

Følgende fremgår af rapporten, afsnit 10.4.3:

"Strandfodring udføres langs størstedelen af strækningen undtagen på de strækninger, hvor kysten skal udvikle sig naturligt, og der ikke er behov for kystbeskyttelse. Strandfodring gør stranden bredere og hæver strandens terræn fra klitfoden til den nye kystlinje. Sandet pumpes ind imod klitfoden, hvor det aflejres i kegleform ud imod vandet. Efterfølgende udjævnes sandtoppene, hvor rørene har ligget på, og hjulspor slettes. Det tilførte sand eroderer over tid, så der opstår terrænforskelle, der virker som trapper på stranden. Tilsvarende terrænforskelle ses dog også på strande, hvor der ikke strandfodres, og de virker derfor ikke unaturlige på strandene.

Generelt gennemføres sandfodringen med sand med omtrent samme karakteristika som det naturligt forekommende, men i forbindelse med en strandfodring kan der forekomme en mindre forøgelse af middeldkornstørrelsen, da de fineste fraktioner af sandet udvaskes ifm. indvindingen eller indpumpningen, samt en kortvarig ændring af farven. Det vurderes dog, at det ikke vil være en markant påvirkning, når der anvendes sand med omtrent samme kornstørrelse, som der naturligt forekommer og som følge af den store, naturlige variation i sedimentsammensætningen."

I forhold til landskabets karakter efter klitstabilisering fremgår følgende beskrivelse af rapportens afsnit 10.4.5:

"Langs kysten etableres der som en del af kystbeskyttelsen sandflugtsdæmpende foranstaltninger med hjelme og udlægning af fyrretræsgrene. Det sker på hele hovedstrækningen Agger Tange og Harboøre Tange, på delstrækning Ferring Dige og fra delstrækning Fjaltring til og med Fjand. I alt er der sandflugtsdæmpende initiativer på 42,5 km af kyststrækningen.

Klitten forstærkes med plantning af hjælme for at modvirke sandflugt og for at styrke klitterne. Hjælme plantes manuelt i lige rækker, som i etableringsperioden tilfører klitterne et kunstigt og menneskepåvirket udtryk. Med tiden vil hjælmeplanterne vokse op og brede sig, så de lige rækker bliver mindre udtalte og synlige, og klitterne igen får et naturligt udtryk. Beplantningen vil dog sammen med de øvrige tiltag medføre en vis tilsløring af klitternes naturlige udtryk og hindre den naturlige dynamik i området og klitvandring ind i landet, mens klitlandskabets overordnede karakter og udtryk fastholdes i dets nuværende form.

Som supplement til plantning af hjælme kan der udlægges fyrretræsgrene langs klitfoden ud mod havet. Fyrretræsgrenene lægges i lange rækker og tilfører dermed strandbredden et linjeformet element, som ved dets form, farve og materialer har et fremmed og kontrasterende udtryk, der adskiller sig fra klitterne og strandbreddens mere bløde former. Fyrregrenene kan afhængig af deres placering fremtræde som et rumskabende element, indtil de nedbrydes af vind- og vanderosion. Fyrretræsgrene udlægges ligeledes ved Thorsmindetangerne og Harboøre Tange.

Her kan der udlægges fyrregrene lokale steder ved behov på hele længden af tangerne. Udlægningen kan ske på arbejdsstrækninger fra mindre bare pletter uden beplantning i klitten på omkring 2-100 m², og op til 2-3 km lange rækker foran klitfoden.

Fyrregrenene vil hverken efter etablering eller over tid opnå et naturligt udtryk i det åbne og træløse kystlandskab. Den anvendte løsning med fyrregrene vurderes imidlertid at udgøre en mindre påvirkning på grund af deres naturmateriale sammenlignet med etablering af sandflugtsdæmpende metoder i faste materialer, der yderligere ville forstærke indtrykket af fremmede og kontrasterende elementer på strandbredden. Grenene kan over tid blive dækket til af sand og vil blive nedbrudt af vind- og vanderosion, men vil hverken efter etablering eller over tid opnå et naturligt udtryk.”

I forbindelse med projektet vil der også ske afgravning af fygesand, fra bagskråning af klitterne, hvor sandet afgraves med maskiner fra østsiden af klitter eller diger, hvorefter det transporteres og udlægges foran den nuværende klit på kystsiden. Dette kan også have en påvirkning på det landskabelige udtryk. Afgravningen kan ske langs delstrækning Fjaltring til og med Fjand (i alt ca. 9 km). Derudover vil der ske afgravning af redningsveje langs strækningen.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at strandfodringen, klitstabiliseringen og rydning af fygesand, ikke vil påvirke kystens udtryk væsentligt. Ved denne vurdering er der lagt afgørende vægt på, at projektet vil påvirke kystlandskabet visuelt og fysisk, men at denne påvirkning ikke vil være væsentlig, idet tilsvarende terrænforskelle på stranden også ses på strande, hvor der ikke strandfodres. Derudover er det tillagt vægt, at den visuelle påvirkning fra strandfodringerne er størst lige efter den lokalt er gennemført, men at den visuelle påvirkning over tid, vil mindskes. I perioder, hvor arbejdet foregår, vil intensiteten være høj, idet der anvendes skibe, store maskiner og andet maskinel på land. Den største visuelle påvirkning i forbindelse med kystbeskyttelsen vil således forekomme i forbindelse med strandfodring fra skib, hvor der både vil være aktivitet til vands og til lands.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering af beskyttelseslinjer og fredninger findes under afsnittet "Inkluderet lovgivning".

Kulturarv

Det fremgår af rapporten, at der ved gennemførelse af projektet blandt andet kan ske påvirkning af fredede sømærker og kulturhistoriske udpegninger.

Ved Vedersø Klit (st. 63,8) findes der et fredet sømærke på toppen af klitten.

Den planlagte kystbeskyttelse kan potentielt påvirke kommunernes kulturhistoriske udpegninger, hvis der sker en visuel eller fysisk påvirkning af de udpegede interesser. Kommunernes retningslinjer for de kulturhistoriske udpegninger specificerer generelt, at de skal beskyttes mod anlægsarbejde samt nye anlæg og bebyggelse, der forringer deres værdi.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at de kulturhistoriske elementer inden for udpegningerne kan fastholdes i deres nuværende form, og at deres historiske vidnesbyrd bevares, idet projektet netop er med til at sikre disse.

Jordbund

Det fremgår af rapporten, at der er kendskab til flere forureninger langs strækningen.

Der er kortlagt en forurening, som er beliggende kystnært. Det drejer sig om lokaliteten ud for Høfde 42 (nr. 673-00006) som er kortlagt på vidensniveau 2 som følge af, at der er konstateret forurening med blandt andet store mængder pesticider og kviksolv.

Derudover er også to kortlagte lokaliteter syd for Thyborøn, der ligger så kystnært, at den akutte erosion på yderligere 40 m netop vil berøre lokaliteterne. Bygherre oplyser derfor i rapporten, at kystbeskyttelsen i form af sandfodring vil sikre mod erosion og har derfor stor betydning for at hindre mobilisering af forurening.

Depotet ved Høfde 42 blev i 2005 indkapslet med en spunsvæg, og det vurderes, at 98 % af forureningen ved høfden nu er indkapslet. Det fremgår af rapportens afsnit 13.2.3 at:

"Spunsvæggen er forankret ca. 14 m under terræn i fjordleret, og den er ca. 600 m lang. Depotet er afdækket med en plastmembran, der sikrer, at regnvand afstrømmer på oversiden af membranen og ikke nedsiver i depotet. Fra depotet foretages oppumpning af grundvand, som ledes til et internt renseanlæg."

Endvidere fremgår det af rapporten at:

"I forbindelse med etablering af indkapslingen/spunsningen af depotet blev der etableret kystbeskyttelse i form af en ca. 340 m lang stenkastning mellem spunsen og Vesterhavet. Stenkastningen er i 2012 og 2015 udbedret med blandt andet udlægning af granitbrudsten og etablering af en sandtæt kantaflutning for at undgå udvaskning af sand mellem stenene."

Ved tilsyn i 2017 blev det konkluderet, at kystbeskyttelsen generelt er i fin stand.

Der bliver årligt samt efter stormhændelser holdt tilsyn med kystbeskyttelsen af Region Midtjylland.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at den planlagte kystbeskyttelse i form af sandfodring, som vil virke bevarende på den hårde kystbeskyttelse og sikre mod erosion og tilbagerykning af kysten ud for Høfde 42, vil være med til at sikre, at der ikke sker en mobilisering af forureningen. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet ikke vil medføre øget risiko for jord- og grundvandsforurening ved spredning eller mobilisering af den kortlagte forurening ved Høfde 42.

Luftkvalitet

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at emissioner, fra sandsugere og entreprenørmaskiner til omgivelserne, kan medføre påvirkning af luftkvaliteten.

Mennesker vurderes at have en høj sårbarhed overfor permanente ændringer i luftkvaliteten.

Det fremgår af rapporten, afsnit 14.4.1, bl.a. følgende:

”Det fremgår af Tabel 14 4 til Tabel 14 6, at den væsentligste emission udgøres af NO₂. NO₂-immismissionen overskrider i nogle beregningspunkter EU's luftgrænseværdi uden, at der er taget højde for baggrundsværdien i området, men overholder Arbejdstilsynets grænseværdi. Overskridelse sker, hvis alle entreprenørmaskiner arbejder tæt på hinanden. Beregningerne dækker et år. Da strandfodring typisk har en varighed på 14 døgn pr. km, er det ikke sandsynligt, at der i praksis vil være overskridelse af EU's luftgrænseværdi.

CO-immismissionen og partikelimmismissionen overholder EU's og Arbejdstilsynets luftgrænseværdier i alle beregningspunkter.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at luftkvaliteten ikke vil påvirkes væsentligt som følge af projektet. Ved denne vurdering er der lagt afgørende vægt på, at påvirkningen er kortvarigt i nærområdet omkring det aktuelle arbejdsområde, da luftkvaliteten kun ændres omkring de lokaliteter, hvor arbejdet gennemføres. Det er videre tillagt vægt, at beregningerne af immissionskoncentrationerne viser, at NO₂ i værste fald overskrider EU's luftgrænseværdi få dage om året, mens Arbejdstilsynets grænseværdier og grænseværdierne for CO og partikler overholdes.

Deposition af kvælstof

Den form for luftforurening, der for tiden har størst betydning for den danske natur, er nedfaldet af atmosfærisk kvælstof i form af ammoniak, ammonium og andre kvælstofforbindelser. Over 50 % af de danske naturområder modtager mere kvælstof, end de kan tåle.

Der vil forekomme en betydelig emission af udstødningsgasser i form af bl.a. kvælstofoxider (NO_x) ved brug af store maskiner og sandsugere til sandfodring. Da udstødningsgasserne spredes med vinden og afsættes som deposition på overflader i omgivelserne, kan det medføre tilførsel af kvælstof til bl.a. de beskyttede naturtyper.

Af rapporten (afsnit 23.4.1) fremgår bl.a. følgende:

”Beregningen af kvælstofdepositionen er foretaget ud fra en worst-case situation, hvor der ved strandfodring både anvendes sandsugere og entreprenørmaskiner på land. Depositionen er beregnet i kg N/ha/år som funktion af afstanden fra et arbejdsområde. Den maksimale akkumulerede deposition af kvælstof ved worst-case scenariet er beregnet til at være 0,31 kg N/ha/år i en afstand på 200 meter fra arbejdet med strandfodring. Herefter aftager depositionen, og i en afstand på mere end 2.000 meter er den under 0,2 kg N/ha/år, som vist i Tabel 23-11.”

”(..) For klitnaturtyperne (hede) ligger baggrundsbelastningen primært i den nedre del af tålegrænseintervallet, og for strandeng ligger den et godt stykke under tålegrænsen.

Indenfor en afstand af 75 m fra arbejdsområdet forekommer der flere områder med klitnatur, og størstedelen er registreret som hede, der har en tålegrænse på 10-20 kg N/ha/år. Den beregnede kvælstofdeposition fra maskinerne er på maksimalt 42g N/ha, eller 21 g N/ha, når det tages i betragtning, at der kun strandfodres ud for en strækning ca. hvert andet år. Det svarer til 0,2 % af den nedre tålegrænse for hede, og samlet set vil ingen af naturtyperne overskride deres øvre tålegrænse inkl. baggrundsbelastning.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at kvælstofdeposition ikke vil påvirke naturtyper væsentligt. Ved denne vurdering er der lagt afgørende vægt på, at depositionen fra projektet udgør en meget lille belastning af naturtyperne set i forhold til baggrundsbelastningen.

Klima

I miljøkonsekvensrapporten er det anført, at klimaet har afgørende betydning for forholdene på Vestkysten. Da Vestkysten er en naturlig erosionskyst, vil den uden kystbeskyttelse rykke tilbage, som den har gjort det i århundreder. Hastigheden for tilbagerykning, og dermed også den kystbeskyttelse, der er nødvendig for at holde tilbagerykningen i ro, vil være afhængig af klimaudviklingen.

Følgende fremgår blandt andet af rapporten (afsnit 15.2.3):

”Storme, ekstreme højvande, bølgestørrelser og -retning, havstrømme og globale havstigninger spiller alle en rolle for niveauet af kystbeskyttelse. De forhold, der især påvirker kystens udvikling, er udviklingen i vind- og bølgeforholdene samt havvandstanden.”

I rapporten er det vurderet, at der, som følge af klimaforandringerne, løbende vil blive behov for at fodre med større sandmængder for at opretholde kystprofillets placering. Dette bl.a. på baggrund af, at vandstanden i projektperioden forventes at stige med 16-20 cm (sammenlignet med perioden 1981-2010). Det konkluderes

derfor, at der vil være behov for at øge omfanget af sandfodringsmængderne sammenlignet med tidligere aftaleperioder.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at der grundet klimaforandringerne fortsat vil være behov for den planlagte kystbeskyttelse.

Projektets påvirkning af klimaet er ligeledes belyst i miljøkonsekvensrapporten, hvor forbrug af fossile brændstoffer til skibe og maskiner m.m. vil bidrage til den nationale udledning af drivhusgasser og dermed medvirke til den globale påvirkning af klimaet. Det fremgår af rapporten, at udledningerne ønskes minimeret ved planlægning af en optimal gennemførelse af arbejdet, hvor f.eks. sand hentes i de nærmeste indvindingsområder, og entreprenørerne søger at begrænse deres omkostninger til bl.a. brændstoffer og andre ressourcer.

Den samlede udledning af CO₂-emissioner for sandfodringsaktiviteterne (fra skibe og entreprenørmaskiner) på strækningen for sandfodringsaktiviteterne udgør 35.004 tons CO₂e i alt i perioden 2025-2039.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, at projektets bidrag til udledning af CO₂e udgør en minimal andel af det samlede globale emissionsbidrag. Det vurderes videre, at udledningen fra projektet, national set, vil medføre en påvirkning af klimaet. Det vurderes dog at den samfundsmæssige interesse i realisering af projektet opvejer og, i videst muligt omfang, afbøder denne påvirkning.

Vandplanlægning

Ifølge § 8, stk. 2, i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområde-distrikter (BEK nr 797 af 13/06/2023) kan der kun gives tilladelse til en påvirkning i et overfladevandområde, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets tilstand.

Det følger videre af bekendtgørelsens § 8, stk. 3, at der kun kan gives tilladelse til en påvirkning i et overfladevandområde, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets tilstand, samt ikke hindrer opfyldelse af det fastlagte miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammet fastlagte foranstaltninger. Efter bekendtgørelsens § 8, stk. 6 skal vurderingen inddrage de normgivende definitioner af kvalitetsklasser for økologisk tilstand og økologisk potentiale, jf. bilag 1 til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangs-vande, kystvande og grundvand (nr 796 af 13/06/2023) og miljøkvalitetskrav, jf. bilag 2, del B, til samme bekendtgørelse. Desuden inddrages anvisningerne for vurdering af overvågningsresultater og værdier for grænser mellem kvalitetsklasser for overfladevandområder, jf. bilag 3 til bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder (nr 792 af 13/06/2023).

I vandområdeplanerne bedømmes de enkelte vandområder i forhold til den økologiske og den kemiske tilstand. Den økologiske tilstand inddeles i fem klasser: høj, god, moderat, ringe eller dårlig tilstand. Den kemiske tilstand inddeles i to

klasser: god eller ikke god. Vandområderne skal opfylde miljømålene ”god økologisk tilstand” og ”god kemisk tilstand”.

I miljøkonsekvensrapporten er det beskrevet og vurderet, hvorvidt kystbeskyttelsesprojektet vil have en påvirkning på tilstanden af vandområderne Skagerrak (ID 221), Skagerrak, 12 sm (ID 223), Vesterhavet, nord (ID 133) og Vesterhavet, 12 sm (ID 218). I områderne, mellem 1 og 12 sømil fra kysten, vurderes der alene på den kemiske tilstand. Projektets påvirkninger på målsatte vandløb, søer og grundvandsforekomster er ligeledes beskrevet og vurderet i rapporten. Bygherre har inddraget genbesøget af vandområdeplaner 2021-2027 i vurderingerne.

Af rapporten, afsnit 16.4, fremgår følgende:

”Den potentielle påvirkning af den samlede økologiske tilstand for kystvandene vurderes på baggrund af påvirkningerne på kvalitetselementerne klorofyl (fytoplankton) og bundfauna, mens den for de målsatte søer og vandløb vurderes på baggrund af henholdsvis fytoplankton og fisk. De øvrige kvalitetselementer vurderes ikke at kunne blive påvirket af sandfodringen, pga. aktiviteterens forholdsvis lokale påvirkning ved brug af naturlige materialer fra nærområdet.

Den kemiske tilstand vurderes på baggrund af tilførslen af EU-prioriterede miljøfremmede stoffer til de målsatte vandområder. Konkret vurderes det udelukkende at være kystvandene som potentielt kan blive påvirket som følge af suspension af stoffer i sedimentet og emissioner fra sandsugere og entreprenør-maskiner. Den kemiske tilstand for øvrige vandområder vurderes ikke at blive udsat for forringelse som følge af sandfodringen langs strækningen Lodbjerg – Nymindegab på grund af afstanden mellem kystfodringsaktiviteterne og de øvrige målsatte vandområder.”

For at vurdere påvirkningen på den kemiske tilstand, som følge af flytningen af sediment mellem indvindingsområderne og kystbeskyttelsesstrækningen langs kysten, er der foretaget prøvetagninger og analyser af koncentrationen af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) i indvindings sedimentet i seks forskellige indvindingsområder. Der er foretaget beregninger for koncentrationsændringen af relevante MFS i de berørte vandområder. Resultaterne er sammenlignet med MKK- og PNEC-værdier. Beregningsmetode og resultater fremgår af bilag 18.

Vurdering af kystvande

Den økologiske tilstand veksler på projektstrækningen fra at være i god tilstand (hovedstrækning 1 Agger Tange/vandområdet Skagerrak) til at være i moderat tilstand (hovedstrækning 2-8 fra Harboøre Tange til Nymindegab/vandområdet Vesterhavet, nord). For genbesøget er tilstanden vurderet til at være moderat økologisk tilstand i begge vandområder.

Den kemiske tilstand er god for vandområdet (Skagerrak, 12 sm), som er beliggende udenfor 1 sømil, på strækningen Lodbjerg-Agger Tange. For de resterende tre vandområder (Skagerrak, Vesterhavet, nord og Vesterhavet, 12 sm) er den kemiske tilstand ikke-god. For genbesøget er tilstanden vurderet til at være ikke-god for alle fire vandområder.

Af rapporten, afsnit 16.4.1, fremgår bl.a. følgende:

”Sandfodringens potentielle påvirkning af vandkvaliteten som følge af deposition af kvælstofholdige gasser (NO_x) på havoverfladen og tilførsel af organisk materiale og kemiske stoffer med fodringssandet kan potentielt påvirke kvalitetselementerne fytoplankton, bundfauna og den kemiske tilstand.

Kvalitetselementet ålegræs påvirkes ikke, da der ikke vokser ålegræs på strækningen Lodbjerg – Nymindegab.”

Klorofyl

Det fremgår af rapportens bilag 4, at den gennemsnitlige årlige udledning af kvælstof fra sandsugere og entreprenørmaskiner udgør ca. 20 tons N, hvoraf kun en mindre del afsættes som deposition på havoverfladen, hvor det opblandes med vandmasserne.

Af rapporten, afsnit 16.4.1, fremgår følgende:

”En meget konservativ beregning viser, at udledningen bidrager med ca. 675 kg kvælstof pr. år til vandområde 218, Vesterhavet, 12 sm og 775 kg kvælstof pr. år til vandområde 223, Skagerrak, 12 sm langs strækningen Lodbjerg – Nymindegab. Denne konservative beregning er yderligere lavet ud fra at der er regnet med aktiviteter døgnet rundt og året rundt.

Den økologiske tilstand vurderes i de kystnære vandområder (1 sømilgrænsen) hvor Vandområde 221 (Skagerrak) har et samlet areal på 990,7 km², mens Vandområde 133 (Vesterhavet, nord) har et samlet areal på 214,57 km². Hvis der meget konservativt regnes med en kvælstofdeposition på 182 µg N/m²/år (jf Kapitel 14), bliver den samlede årlige tilførsel af kvælstof ca. 180 kg/år til Vandområde 221 og 39 kg/år til Vandområde 133, når der regnes med aktiviteter døgnet rundt og året rundt.

Der er ikke fastsat et indsatsbehov i forhold til kvælstof for de to kystvandområder, da målbelastningen for 2027 allerede er overholdt. Depositioner i forbindelse med den planlagte kystbeskyttelse vil udgøre en meget lille andel, cirka 0,14 % og 0,01 %, af baselinebelastningerne for Vandområde 221 (1.265,3 t N/år) og Vandområde 133 (6.482 t N/år), og vurderes derfor at have en ubetydelig indvirkning på målbelastningen for Vandområde 221 (1.422,8 t N/år) og Vandområde 133 (7.237,2 t N/år).

Bidraget af næringsstoffer fra skibe og maskiners udstødning af NO_x vurderes samtidig at være ubetydeligt i forhold til bidraget fra afstrømningen fra land, som er den største kilde til udledning af næringsstoffer til havmiljøet. Belastningen af kvælstof fra land er til sammenligning på ca. 1.300 tons N/år til vandområde 221 (Agger Tange) og på ca. 6.500 tons N/år til vandområde 133 (Thyborøn til Nymindegab) jf. vandområdeplan 2021-2027.”

Det fremgår videre af rapporten, at der i alt årligt, som følge af tilført fodringssand, vil frigives 13 tons N til vandfasen i vandområde 133 (Vesterhavet, nord) og 1 tons N til vandfasen i vandområde 221 (Skagerrak). Ifølge vandområdeplanerne 2021-2027, samt genbesøget (data angivet i parentes), har vandområde 133 (Vesterhavet, nord) en statusbelastning fra heloplande på 6.895,5 tons N/år (6.406,3 tons N/år), og vandområde 221 (Skagerrak) har en statusbelastning fra heloplande på 1.345,4 tons N/år (1.177,0 tons N/år). Det fremgår videre, at målbelastningen i de to

vandområder frem mod 2027 hhv. er 7.237,2 tons N/år (7.423,1 tons N/år) og 1.422,8 tons N/år (1.408,7 tons/år), hvorved målbelastningen allerede er overholdt, og der er plads til en mindre merbelastning.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at depositionen af NO_x, og tilførslen af organisk materiale med fodringssandet, ikke vil påvirke kvalitetselementet klorofyl væsentligt og dermed medføre forringelse af tilstanden eller hindre målopfyldelse.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at depositionen i forbindelse med projektet alene udgør en meget lille andel af baselinebelastningerne til vandområderne. Det er videre tillagt vægt, at den frigivne mængde kvælstof, fra fodringssandet, ikke vil medføre en overskridelse af målbelastningen.

Bundfauna

Det fremgår af rapporten, at den planlagte sandfodring ikke vil resultere i væsentlige ændringer i bundfaunaens artssammensætning eller biomasse, og at sandfodringen derfor udgør en begrænset påvirkning af bundfaunaen inden for de meget kystnære og lokale områder, hvor der sandfodres.

Af rapporten, afsnit 16.4.1, fremgår bl.a. følgende:

”Det tillægges også vægt, at kvalitetsparameteren bundfauna er i god økologisk tilstand samtidig med, at der har været sandfodret på strækningen Lodbjerg – Nymindegab tre årtier, hvilket også indikerer, at kystbeskyttelsen ikke har haft en negativ indvirkning på bundfaunaen.

Som det fremgår af kapitel 18 om Marin Bundfauna, viser undersøgelserne af bundfaunaen på strækningen Lodbjerg-Nymindegab, at arterne på strækningen generelt er hårdføre arter, der overlever i meget bølgeudsatte områder med hyppig omlejring af havbunden. Desuden viser de beregnede økologiske indeks, at bundfaunaen på strækningen ligger indenfor normalområdet for danske kyststrækninger, og at faunaen er forarmet og består af generalister, hvilket er typisk for meget dynamiske kyster. Det beregnede DKI-indeks for resultaterne af feltundersøgelsen viser desuden en god til høj økologisk tilstand.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at sandfodringen ikke vil påvirke kvalitetselementet bundfauna væsentligt og dermed medføre forringelse af tilstanden eller hindre målopfyldelse.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at bundfaunaen vurderes at være tilpasset det dynamiske miljø på Vestkysten, hvor der jævnlige sker omlejring af sediment og afledte høje koncentrationer af suspenderet sediment. Det er videre tillagt vægt, at eksisterende viden og feltundersøgelser indikerer, at bundfaunaen ikke er forringet eller ændret i forhold til de naturlige forhold, som ville have eksisteret, hvis der ikke var sandfodret.

Kemisk tilstand

Det fremgår af rapporten, at der er foretaget koncentrationsberegninger i sedimentet for hvert vandområde, så koncentrationsændringen udregnes samlet for hvert af de to recipientvandområder, 221 og 133. Derudover er der beregnet en koncentration af MFS i vandet, hvor der er antaget en frigivelse af MFS fra sediment til vand. Det fremgår videre, at der antages et overførbart beskyttelsesniveau imellem vand- og biota, sådan, at hvis der vurderes ikke at forekomme en forringelse af tilstanden eller hindring af målopfyldelse for et MFS i vand, antages det også at være gældende for biota.

Af rapporten, afsnit 16.4.1, fremgår følgende:

”Som det fremgår af resultaterne for beregningerne for MFS-koncentrationerne i bilag 18, forekommer der ved beregninger for koncentrationsændringen ved sandfodringen overskridelser i sediment i forhold til MKK-, SKK- eller PNEC-værdierne for hhv. bor i begge vandområder og for dioxiner, kviksølv og arsen i vandområde 221. Da kravværdierne for bor, dioxiner, kviksølv og arsen er ens i de gældende vandområdeplaner og vandområdeplanerne i genbesøget, vil koncentrationsstigningerne ift. kravværdierne ligeledes være ens.

For stoffet bor er der beregnet en koncentrationsstigning på 0,2% og 18,6% i hhv. vandområde 221 og 133, hvorved kriterier for vandområde 133 isoleret set ikke vil være opfyldt, da kriteriet overskrides med 1%. Derudover viser beregningerne, at flytning af sediment giver anledning til overskridelser af PNEC-værdien for bor. Dog har Miljøstyrelsen vurderet, at det ikke er relevant at vurdere bor i sediment som følge af stoffets høje vandopløselighed og lave potentiale for absorption i sediment. Beregningerne viser, at der for dioxiner, kviksølv og arsen vil ske en koncentrationsstigning, der overholder en væsentlig koncentrationsstigning på 1% af den pågældende MKK- eller PNEC-værdi i vandområde 221. De resterende undersøgte MFS giver anledning til en koncentrationsreduktion og dermed en fortynding af MFS i vandområderne.

I vandfasen antages der en koncentration af sediment i vandfasen i et mindre område kort tid efter en fodringskampagne på 300 mg/L. Beregninger for frigivelsen af MFS fra sediment til vandfasen er baseret på samme sedimentkoncentration i vand og medfører for stort set alle stoffer en koncentrationsstigning på under 1 % af maksimumskvalitetskravet, med undtagelse af arsen. Da kravværdierne for både de gældende vandområdeplaner og vandområdeplanerne i genbesøget er ens for arsen, vil koncentrationsstigningerne ift. kravværdierne ligeledes være ens. For arsen er der målt koncentrationsoverskridelser på 2,4 % og 1,7 % af maksimumskoncentrationskravet i hhv. vandområde 221 og vandområde 133 ved de gældende vandområdeplaner, og koncentrationsoverskridelser på 4,4 % og 3,2 % af de generelle kvalitetskrav i hhv. vandområde 221 og vandområde 133 ved de gældende vandområdeplaner. Koncentrationsstigningen er således under 5 % af den gældende maksimumskoncentration og det generelle kvalitetskrav ved de gældende vandområdeplaner og ved genbesøget.”

Det fremgår videre af rapporten, at kviksølv (målt i biota) blandt andet er medvirkende til manglende målopfyldelse (ikke-god kemisk tilstand) for vandområde 218 (Vesterhavet, 12 sm).

Af rapporten, afsnit 16.4.1, fremgår bl.a. følgende:

”For perioden 2025-2039 anvender entreprenørmaskiner ca. 420.000 l diesel, svarende til ca. 350 ton. Det svarer til en udledning af 0,5 g kviksølv i perioden. For entreprenørmaskiner er der tale om små udledninger fordelt over et stort område med gode spredningsforhold og relativt kortvarige aktiviteter lokalt, hvor emissionerne i vid udstrækning spredes ind over land, da den fremherskende vindretning er fra vest. Det er derfor vurderet, at der ikke er behov for beregning af koncentrationen af immissioner i de omkringliggende områder, da den begrænsede udledning af kviksølv fra entreprenørmaskiner vurderes at være uden betydning.

For perioden 2025-2039 anvender sandsugere ca. 13,2 mio. l diesel, svarende til ca. 11.000 ton. Det svarer til en udledning af 330 g kviksølv i hele perioden. Da sandsugere ligger ca. 500-1.200 m fra kysten, forventes størstedelen af de metaller, der udledes via røggassen, som worst-case at blive deponeret i kystvandet, og udledningen af kviksølv til kystvandene vil dermed på årlig basis svare til cirka 22 gram fordelt over perioden på 15 år på den 116 km lange strækning.

Da kviksølvet vil blive spredt ud over kystvandet og opblandet i havvandet, vil udledningen være så lille, at den ikke på noget tidspunkt vurderes at blive målbar i biomassen og dermed påvirke kvalitetsparameteren kemisk tilstand.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil medføre forringelse af den kemiske tilstand eller hindre målopfyldelse.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at projektet, herunder tilførsel af sediment ved sandfodring, ikke medfører en betydelig forøgelse af koncentrationen af MFS i sediment og vand, samt ophobning af MFS i biota. Det er videre tillagt vægt, at udledningen af kviksølv, fra sandsugere og entreprenørmaskiner, vil være så lille, at den ikke vurderes at blive målbar.

Vurdering af vandløb

Langs projektstrækningen findes kun et målsat vandløb, Dybbå, der har udløb direkte til Vesterhavet, mens Ringkøbing og Nisum Fjorde har adskillige tilløb fra målsatte vandløb. Den samlede økologiske tilstand samt kemiske tilstand, i de nuværende vandområdeplaner og genbesøget, fremgår af rapportens tabel 16-3 og 16-4.

Af rapporten, afsnit 16.4.3, fremgår bl.a. følgende:

”Sandfodring langs strækningen Lodbjerg – Nymindegab kan potentielt påvirke muligheden for at opnå god økologisk tilstand for kvalitetselementet fisk i de målsatte vandløb i vandområdeplanen, hvis sandfodringen påvirker muligheden for, at vandrende fisk kan bevæge sig uhindret mellem vandløbene og havet. De målsatte vandløb omfatter bl.a. Storå og Skjern Å med udløb til hhv. Nisum Fjord og Ringkøbing Fjord, hvor der yngler laks. Derudover vandrer fiskearter som havørred, havlampret, flodlampret, stavsild og andre fra havet ind i vandløbene for at gyde.

Ud fra de undersøgelser, som er gennemført siden den seneste miljøvurdering af kystbeskyttelsen samt indsamlet viden om sammenfaldet af udtrækket af laks- og ørredsmolt til fjordene vurderes det samlet set, at sandfodringen langs

strækningen Lodbjerg – Nymindegab ikke vil påvirke kvalitetselementet fisk. Sandfodringen vil ikke hindre målopfyldelse for målsatte eller sammen-hængende vandområder, hverken midlertidigt eller permanent, ligesom den eksisterende tilstand ikke vil blive forringet. Dette gør sig gældende for både de nuværende vandområdeplaner samt for genbesøg af vandområdeplaner.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil medføre forringelse af tilstanden eller hindre målopfyldelse for målsatte vandløb.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at vandløbene ikke påvirkes direkte af projektet. Det er videre tillagt vægt, at fisk, som vandrer mellem havet og vandløbene, vil kunne undvige sedimentfanerne, fra fodringen, ved at svømme over eller uden om områder med høje SSC-værdier.

Vurdering af søer

Langs projektstrækningen findes 16 målsatte søer inden for en afstand af 1.000 m fra kysten, der vurderes at være den maksimale afstand, der kan forekomme påvirkning som følge af den planlagte kystbeskyttelse. Den samlede økologiske tilstand samt kemiske tilstand, i de nuværende vandområdeplaner og genbesøget, fremgår af rapportens tabel 16-9 og 16-10.

Af rapporten, afsnit 16.4.2, fremgår bl.a. følgende:

”Kystbeskyttelsen kan potentielt påvirke kvalitetsparameteren fytoplankton for målsatte søer nær kysten som følge af udledning af NOx fra sandsugere og entreprenørmaskiner. Da en påvirkning af fytoplankton, som følge af næringsstofftilførsel, indirekte kan påvirke kvalitetselementerne planter, smådyr og fisk som følge af nedsat lystilgang, behandles kvalitetselementerne samlet. Det vurderes desuden generelt, at det kun er målsatte søer inden for en afstand af 1.000 m fra strækningen, hvor der gennemføres kystbeskyttelse, som potentielt kan blive påvirket af deposition af kvælstof (N) fra NOx.”

”For de målsatte søer inden for 1.000 m fra kysten, hvor den planlagte kystbeskyttelse potentielt kan medføre tilførsel af NOx til søer, vurderes tilførslen at være uden betydning for søernes økologiske tilstand.

Det skyldes, at den planlagte kystbeskyttelse inden for en afstand af 120 m fra kysten, der er den korteste afstand mellem kysten og en målsat sø på strækningen Lodbjerg - Nymindegab, maksimalt vil medføre en potentiel mertilførsel af kvælstof svarende til ca. 0,012 til 0,018 kg N hvert eller hvert andet år i den 28 dages periode, som det typisk varer at sandfodre på en 2 km strækning inden for 1 km langs kysten til hver side for en sø, jf. kapitel 14 om Luft.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet, herunder depositionen af NOx, ikke vil medføre forringelse af tilstanden eller hindre målopfyldelse for målsatte søer.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at søerne ikke påvirkes direkte af projektet. Det er videre tillagt vægt, at mertilførslen af NOx er meget lille, samt at den er beregnet for en worst-case situation - en græsflade, hvor vinden permanent blæser netop i søens retning -

hvilket i praksis betyder, at depositionen vil være betydeligt mindre end den beregnede værdi.

Vurdering af grundvandsforekomster

I forbindelse med gennemførelse af den planlagte kystbeskyttelse vil det udelukkende være strandfodring, der potentielt ville kunne påvirke forekomsterne af grundvand langs kysten.

Af rapporten, afsnit 16.4.4, fremgår bl.a. følgende:

”Strandfodring sker på stranden, hvor sedimenterne i forvejen må antages at være saltpåvirkede og periodisk påvirkede af højvande og stormflod. Da grundvandets strømningsretning er mod kysten, vil der være tale om en meget lokal påvirkning fra nedsivende havvand, der indpumpes med fodringssandet, som ikke vurderes at have væsentlig betydning for den kemiske tilstand af terrænnære grundvandsforekomster.

Det vurderes også, at der ikke kan forekomme en påvirkning af den kvantitative tilstand for grundvandsforekomsterne i området, da komprimering, som kan medføre større afstrømning på stranden, vil være minimal, da arbejdet udføres på sand, som er svært at komprimere. Samtidig vil det havvand, der tilføres stranden med det indpumpe sand, løbe tilbage til havet eller sive ned i stranden på samme måde som havvand, der oversvømmer stranden ved høje vandstande under storme.

Det vurderes dermed samlet set, at sandfodringen på strækningen Lodbjerg - Nyminddegab ikke vil påvirke den kvantitative og kemiske tilstand for grundvand. Sandfodringen vil derfor ikke hindre målopfyldelse for målsatte grundvandsforekomster, hverken midlertidigt eller permanent, ligesom den eksisterende tilstand ikke vil blive forringet. Dette gør sig gældende for både de nuværende vandområdeplaner samt for genbesøg af vandområdeplaner.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil medføre forringelse af tilstanden eller hindre målopfyldelse for målsatte grundvandsforekomster.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at det sediment, som anvendes til fodring, ikke indeholder skadelige stoffer. Det er videre tillagt vægt, at den kvantitative tilstand for grundvandsforekomsterne i området ikke vil blive påvirket, da komprimering, som kan medføre større afstrømning på stranden, vil være minimal, da arbejdet udføres på sand, som er svært at komprimere.

Samlet vurdering

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af ovenstående, at kystbeskyttelsesprojektet ikke vil føre til tilstandsforringelse eller hindring af målopfyldelse for kystvande, vandløb, søer og grundvandsforekomster, omfattet af vandplanlægning, langs projektstrækningen.

Natura 2000 og bilag IV arter

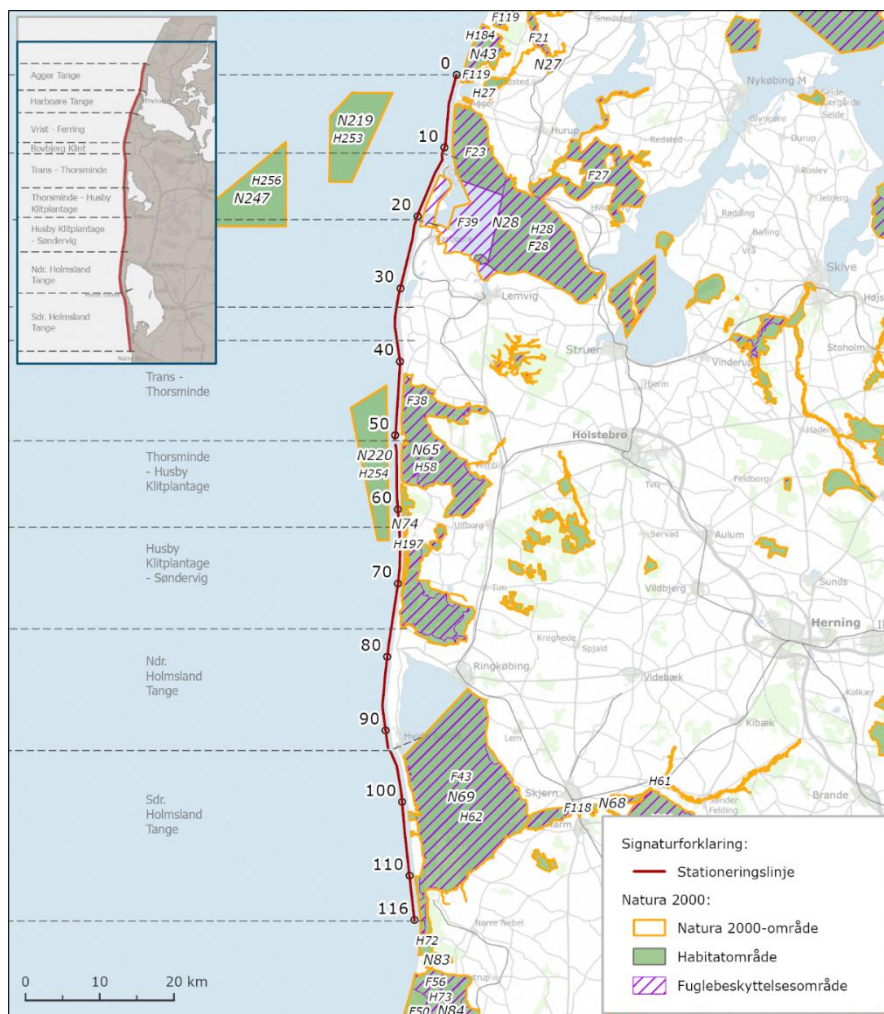
Natura 2000-områderne er udpeget jf. EU's naturbeskyttelsesdirektiver for at beskytte naturtyper samt plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU og for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning skal, når der træffes afgørelse efter kystbeskyttelsesloven, vurdere om projektet kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder, herunder områdernes naturtyper og levesteder samt de arter, områderne er udpeget for at bevare. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning skal videre vurdere, om projektet vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Der findes 13 Natura 2000-områder langs projektstrækningen, fra Lodbjerg til Nymindesø, som potentielt kan blive påvirket af projektet. Det drejer sig om følgende områder:

- N27: "Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø"
- N28: "Agger Tange, Nisum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø"
- N43: "Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg"
- N65: "Nisum Fjord"
- N66: "Stadil og Vest Stadil Fjord"
- N68: "Skjern Å"
- N69: "Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen"
- N74: "Husby Klit"
- N83: "Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds klitter"
- N84: "Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Klitplantage"
- N219: "Sandbanker ud for Thyborøn"
- N220: "Sandbanker ud for Thorsminde"
- N247: "Thyborøn Stenvolde"

Øvrige Natura 2000-områder vurderes at ligge i så stor afstand fra projektområdet, at det kan afvises, at der kan ske en væsentlig påvirkning af områdernes udpegningsgrundlag, bevaringsmålsætninger og integritet.

Udpegningsgrundlagene for de 13 områder fremgår af miljøkonsekvensrapportens kapitel 17.

Der er kendskab til flere særligt beskyttede arter (bilag IV arter) på projektstrækningen, herunder marsvin, strandtudse og markfirben. En oversigt over de registrerede bilag IV arter, på de forskellige hovedstrækninger, fremgår af tabel 17-33 i miljøkonsekvensrapporten (afsnit 17.10.1).

Som et led i udarbejdelsen af miljøkonsekvensrapporten for projektet har bygherre, Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur, foretaget en væsentligheds- og konsekvensvurdering, samt en vurdering af påvirkning af bilag IV arter, som er indeholdt i miljøkonsekvensrapportens kapitel 17 "Natura 2000 og Bilag IV" samt i bilag 9 og 10. Kapitlet indeholder bl.a. selvstændige vurderinger af de enkelte Natura 2000-områder.

Det er Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at de faglige vurderinger i miljøkonsekvensrapporten er tilstrækkeligt underbyggede til at kunne udelukke hhv. en væsentlig påvirkning og skade på udpegningsgrundlagene og de pågældende områders integritet. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer videre, at rapportens vurderinger er tilstrækkeligt underbyggede til at kunne udelukke beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder i det naturlige

udbredelsesområde for bilag IV arter samt at projektet ikke vil medføre forsætligt drab af individer. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning finder dermed, at rapporten på et tilstrækkeligt niveau har gjort rede for, at projektet ikke vil kunne medføre en væsentlig påvirkning eller skade på de habitatnaturtyper og arter, som områderne er udpeget for at beskytte, samt beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV arter eller medføre forsætligt drab af individer.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning skal bemærke, at der ud fra forsigtighedsprincippet er foretaget enkelte skærpelser af de vilkår, som bygherre har angivet i rapporten.

I det følgende har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning foretaget egne vurderinger i forhold til påvirkning af Natura 2000-områderne og bilag IV arter. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har i forbindelse med vurderingerne anvendt miljøkonsekvensrapporten med tilhørende bilag samt egen viden og erfaringer. Der henvises til rapporten, samt generelt til Natura 2000 planerne for områderne i forhold til bevaringsmålsætninger mv.

I nedenstående afsnit "Væsentlighedsvurdering" vurderes de 13 Natura 2000-områder enkeltvist. For de arter, hvor en væsentlig påvirkning ikke kan afvises, foretages der yderligere vurderinger under afsnittet "Konsekvensvurdering" fra s. 47.

I det følgende skelnes mellem marine og terrestriske naturtyper. Dvs. alle naturtyper, som befinder sig "på land", benævnes terrestriske.

Væsentlighedsvurdering

N27: "Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø"

Natura 2000-området består af habitatområde H27 og fuglebeskyttelsesområde F21. Natura 2000-området omfatter Hvidbjerg Å-systemet, som står i forbindelse med en række søer, blandt andre de to store søer Ørum Sø og Ove Sø. Langs de næringsrige søer findes en række værdifulde partier med vældpræg, bl.a. kildevæld og rigkær samt naturtyperne tidvis våd eng og urtebræmmer.

Af rapporten, afsnit 17.5.2, fremgår bl.a. følgende:

"Natura 2000-område N27 ligger ca. 950 meter øst for projektstrækning Agger Tange, hvor kystbeskyttelsesaktiviteter omfatter sandfodring og klitstabilisering gennem plantning af hjælme og isætning af fyrregrene."

"Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget for N27 'Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper, arter og fugle på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området."

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede arter og naturtyper. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med

bevaringsmålsætningen for arterne og naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet der er en afstand på ca. 950 m mellem projektområdet og Natura-2000-området, hvorfor påvirkningerne fra projektet ikke vil nå derhen.

N28: "Agger Tange, Nisum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø"

Natura 2000-området består af habitatområde H28 og fuglebeskyttelsesområderne F23, F27, F28 og F39.

Natura 2000-området har en kystlinje mod Limfjorden på ca. 80 km og består af flere store marine delområder, bl.a. Nisum Bredning. Længst mod vest ligger Agger og Harboøre Tange med deres kystlaguner, som er internationalt meget vigtige levesteder for yngle- og trækfugle.

Strandengene varierer mellem smalle bræmmer langs fjorden og større sammenhængende strandengsarealer med alle strandengenes karakteristika (zoner og lo-systemer). Langs skræntfoden og i Dover Kil området findes de fleste af områdets værdifulde kildevæld og rigkær, mens områdets klittyper især findes på Agger Tange.

Af rapporten, afsnit 17.5.3, fremgår bl.a. følgende:

"I den sydlige del af Agger Tange er der mulighed for at placere en arbejdsplads på en eksisterende parkeringsplads indenfor et område der indeholder en mosaik af naturtyperne grå/grøn klit, grårisklit, klithede og havtornklit."

"Samlet set vurderes det, at det kan afvises, at kystbeskyttelsen vil medføre væsentlige påvirkninger af marine og terrestriske habitatnaturtyper og størstedelen af arterne på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N28 eller områdets bevaringsmålsætninger. Dog kan det ikke afvises, at kan ske en væsentlig påvirkning af dværgterne, fjordterne, havterne og stavsild. Der skal derfor gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for dværgterne, fjordterne, havterne og stavsild, hvor det undersøges nærmere, om der kan ske skade på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag og integritet."

Tildækning af havbunden og sediment i vandsøjlen, som følge af sandfodring, kan potentielt påvirke de marine habitatnaturtyper sandbanke (1110), vadeblade (1140), lagune* (1150) og bugt (1160).

Fastholdelse af kystprofilet, samt klitstabilisering, vil medføre en mindre naturlig dynamik af habitatnaturtyperne grå/grøn klit* (2130), havtornklit (2160), klit-lavning (2190), hvid klit (2120), klithede* (2140) og grårisklit (2170). Færdsel med maskiner, mellem arbejdspladsen og stranden, kan desuden påvirke naturtyperne.

Sediment i vandsøjlen og undervandsstøj fra sandsugere kan potentielt påvirke stavsilden.

Sediment i vandsøjlen og undervandsstøj fra sandsugere, samt færdsel med maskiner på land, kan potentielt påvirke gråsæl og spættet sæl.

Færdsel med maskiner på land kan potentielt påvirke størstedelen af de fuglearter, som er på udpegningsgrundlagene for fuglebeskyttelsesområde F 23 og F39 - rørdrum (Y), skestork (T), pibesvane (T), grågås (T), kortnæbbet gås (T), lysbuget knortegås (T), spidsand (T), pibeand (T), krikand (T), taffeland (T), rørhøg (Y), klyde (TY), hjejle (TY), almindelig ryle (Y), brushane (Y), splitterne (Y), rødrygget tornskade (Y), havterne (Y), fjordterne (Y) og dværgterne (Y). Det gælder særligt de arter, der yngler på stranden, ved at voksne individer fortrænges fra reden, eller ved at reden ødelægges.

I forbindelse med basisanalysen er udpegningsgrundlaget gennemgået i 2018-21. Det er i basisanalysen konstateret, at hvidbrystet præstekrave (Y) ikke er til stede i Natura 2000-området (F39).

De øvrige fuglearter - mosehornugle (Y), lille kobbersneppe (T), klyde (TY) og bramgås (T) - er ikke direkte knyttet til kysten/sandstranden.

Naturtypen forklit (2110) er ikke registreret inden for Natura 2000-området ved den seneste kortlægning.

De øvrige naturtyper - rev (1170), strandvold med enårige planter (1210), strandvold med flerårige planter (1220), kystklint/klippe (1230), enårig strandvegetation (1310), strandeng (1330), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), brunvandet sø (3160), vandløb (3260), våd hede (4010), tør hede (4030), kalkoverdrev* (6210), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140), kildevæld* (7220) og rigkær (7230) - er beliggende øst for Tangevej, mindst 90 m fra projektområdet.

Nærmeste registrering af arterne blank seglmos, stor vandsalamander og odder findes mere end 11 km øst for projektområdet.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at det ikke kan afvises, at projektet vil påvirke arterne stavsild, havterne (Y), fjordterne (Y) og dværgterne (Y) væsentlig. Der skal derfor gennemføres en konsekvensvurdering for disse arter. Se endvidere afsnittet "Konsekvensvurdering".

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer videre, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de øvrige udpegede arter og naturtyper. Det vurderes desuden, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for arterne og naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet:

- de marine naturtyper sandbanke (1110) og vadeblade (1140) er beliggende inde i Nisum Bredning i en afstand af mindst 1,5 km (luftlinje) fra østligste grænse af påvirkningszonen.
- den marine naturtype lagune* (1150) er beliggende på Agger Tange ml. havet og fjorden – på indersiden af klitterne øst for Tangevej.
- den marine naturtype bugt (1160) er beliggende i den nordøstlige del af Thyborøn Kanal, men uden for projektets påvirkningszone.
- fastholdelsen af kystprofilen, samt klitstabilisering, medfører, at naturtyperne grå/grøn klit* (2130), havtornklit (2160), klitlavning (2190), hvid

- klit (2120), klithede* (2140) og grårisklit (21709) bevares, idet sandfodringen modsvarer det sand, som ellers vil forsvinde ved erosion og fygning.
- arbejdspladsen anlægges på en eksisterende parkeringsplads, hvor der i forvejen sker færdsel.
 - færdsel med maskiner ikke vil påvirke førnævnte terrestriske naturtyper, da denne kun finder sted på stranden og via eksisterende spor.
 - gråsæl og spættet sæl er mobile arter, hvorfor eventuelle forstyrrelser vil medføre, at individer midlertidig vil flytte sig til andre uforstyrrede områder.
 - afstanden mellem sælernes rastepladserne (sandbanker) bag den sydlige del af Agger Tange og påvirkningszonen er mindst 1,5 km.
 - levesteder og rasteområder for rørdrum (Y), skestork (T), pibesvane (T), grågåse (T), kortnæbbet gåse (T), lysbuget knortegåse (T), spidsand (T), pibeand (T), krikand (T), taffeland (T), rørhøg (Y), klyde (TY), hjejle (TY), almindelig ryle (Y), brushane (Y), splitterne (Y) og rødrygget tornskade (Y) er beliggende bag strand- og klitområderne, hvor projektaktiviteterne finder sted.
 - de øvrige fuglearter - mosehornugle (Y), lille kobbersneppe (T), klyde (TY) og bramgåse (T) - er ikke direkte knyttet til kysten/sandstranden og dermed udsat for påvirkninger fra projektet.
 - fuglebeskyttelsesområderne F27 og F28, som er udpeget for 8 arter, er beliggende i en afstand af hhv. 10 og 8 km fra kysten, og dermed ikke udsat for påvirkninger fra projektet.
 - naturtyperne rev (1170), strandvold med enårige planter (1210), strandvold med flerårige planter (1220), kystklint/klippe (1230), enårig strandengsvegetation (1310), strandeng (1330), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), brunvandet sø (3160), vandløb (3260), våd hede (4010), tør hede (4030), kalkoverdrev* (6210), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140), kildevæld* (7220) og rigkær (7230) er beliggende øst for Tangevej, mindst 90 m fra påvirkningszonens østligste grænse.
 - afstanden mellem nærmeste registreringer af arterne odder, blank seglmos og stor vandsalamander og projektområdet er mere end 11 km, samt at der ikke findes egnede levesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.

N43: "Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg"

Natura 2000-området består af habitatområde H184 og fuglebeskyttelsesområde F119. Området er især udpeget for at beskytte de store mosaikagtige forekomster af klitnaturtyper og rummer store arealer af grå/grøn klit, klithede og klitlavninger, samt andre klitnaturtyper, der understreger områdets diversitet. Naturtyperne hvid klit, grå/grøn klit, klithede, grårisklit og klitlavning udgør over 5% af forekomsten i Danmark. Området rummer også mere end 5 % af Danmarks samlede areal af levesteder for tinksmed og for stor vandsalamander. Som fuglelokalitet er området særligt værdifuldt for ynglende tinksmed og trane.

Af rapporten, afsnit 17.5.1, fremgår bl.a. følgende:

"Natura 2000-område N43 grænser op til projektstrækning Agger Tange, delstrækning Porskær, hvor der udføres kystbeskyttelse i form af sandfodring og klitstabilisering gennem plantning af hjælme og opsætning af fyrregrene."

"I den sydlige del af Natura 2000-området er der mulighed for at placere en arbejdsplads på en eksisterende parkeringsplads inden for et område der indeholder en mosaik af naturtyperne grå/grøn klit og klithede."

"Samlet set vurderes det, at det kan afvises, at kystbeskyttelsen langs strækningen Lodbjerg – Nymindegab vil medføre væsentlige påvirkninger af naturtyper eller fugle på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N43 eller områdets bevaringsmålsætninger".

Fastholdelse af kystprofilen vil medføre en mindre naturlig dynamik af habitatnaturtyperne grå/grøn klit* (2130), hvid klit (2120), klithede* (2140) og grårisklit (2170) i området. Til gengæld bevares naturtyperne, da projektet modsvarer den mængde sand, der ellers ville forsvinde ved erosion og fygning.

Færdsel med maskiner, mellem arbejdspladsen og stranden, kan påvirke naturtyperne grå/grøn klit* (2130) og klithede* (2140).

Projekttaktiviteterne kan desuden påvirke arterne trane (Y) og tinksmed (Y).

De øvrige habitatnaturtyper - havtornklit (2160), klitlavning (2190), lobeliesø (3110), søbred med småurter (3130), næringsrig sø (3150), brunvandet sø (3160), vandløb (3260) og stilkeke-krat (9190) - er beliggende mindst 800 m fra projektområdet.

Nærmeste registrering af arten stor vandsalamander findes ca. 3 km nordvest for projektområdet.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede arter og naturtyper. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for arterne og naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet:

- fastholdelsen af kystprofilen medfører, at grå/grøn klit* (2130), hvid klit (2120), klithede* (2140) og grårisklit (2170) bevares.
- arbejdspladsen anlægges på en eksisterende parkeringsplads, hvor der i forvejen er aktivitet.
- færdsel med maskiner finder kun sted på stranden og via eksisterende spor.
- levesteder for trane og tinksmed er beliggende bag strand- og klitområderne, hvor der strandfodres, og forstyrrelsen dermed er minimal.
- der er en afstand på mere end 800 m mellem påvirkningszonen og havtornklit (2160), klitlavning (2190), lobeliesø (3110), søbred med småurter (3130), næringsrig sø (3150), brunvandet sø (3160), vandløb (3260) og stilkeke-krat (9190).
- afstanden mellem nærmeste registrering af stor vandsalamander og projektområdet er ca. 3 km, samt at der ikke findes egnede levesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.

N65: "Nisum Fjord"

Natura 2000-området består af habitatområde H58 og fuglebeskyttelsesområde F38. Nisum Fjord ligger som en lavvandet brakvandslagune bag den smalle klittange, Bøvling Klit.

Ved Thorsminde har Nisum Fjord forbindelse til Nordsøen via en afvandingssluse. Områderne både nord og syd for Thorsminde fremtræder i dag som en mosaik af saltpåvirkede græsningsarealer, høsletarealer samt ubenyttede områder, der henligger med højt græs, rørskov eller strandrørsump.

Nisum Fjords beliggenhed på trækruen langs Vestkysten betyder, at en lang række fuglearter benytter fjorden som rasteplads.

Af rapporten, afsnit 17.5.4, fremgår bl.a. følgende:

"Natura 2000-området ligger øst for landevejen; Rute 181, og selve projektområdet ligger dermed ikke indenfor Natura 2000-området."

Samlet set vurderes det, at det kan afvises, at kystbeskyttelsen vil medføre væsentlige påvirkninger af marine og terrestriske habitatnaturtyper og størstedelen af arterne på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N65 eller områdets bevaringsmålsætninger. Dog kan det ikke afvises, at der kan ske en væsentlig påvirkning af dværgterne og stavsild. Der skal derfor gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for dværgterne og stavsild, hvor det undersøges nærmere, om der kan ske skade på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag og integritet."

Tildækning af havbunden og sediment i vandsøjlen kan potentielt påvirke den marine habitatnaturtype lagune* (1150) inden for området.

Fastholdelse af kystprofilen, og stabilisering af klitterne, vil medføre en mindre naturlig dynamik af habitatnaturtyperne grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140) og havtornklit (2160) samt strandeng (1330) i området. Færdsel med maskiner, mellem arbejdspladsen og stranden samt på stranden, kan desuden påvirke naturtyperne.

Sediment i vandsøjlen kan potentielt påvirke fiskearterne flodlampret, havlampret, laks og stavsild. Laks og stavsild kan desuden blive påvirket af undervandsstøj fra sandsugere.

Færdsel med maskiner på land kan potentielt påvirke fuglearterne rørdum (Y), knopsvane (T), pibesvane (T), sangsvane (T), kortnæbbet gås (T), bramgås (T), lysbuget knortegås (T), spidsand (T), pibeand (T), krikand (T), toppet skallesluger (T), stor skallesluger (T), rørhøg (Y), plettet rørvagtel (Y), klyde (TY), almindelig ryle (Y), brushane (Y), lille kobbersnepe (T), blåhals (Y), havterne (Y), fjordterne (Y) og dværgterne (Y). Det gælder særligt de arter, der yngler på stranden, ved at voksne individer fortrænges fra reden, eller ved at reden ødelægges.

Habitatnaturtypen enårig strandengsvegetation (1310) og klitlavning (2190) er ikke registreret inden for Natura 2000-området ved den seneste kortlægningsrunde.

De øvrige naturtyper - strandvold med enårige planter (1210), visse-indlandsklit (2310), græs-indlandsklit (2330), lobeliesø (3110), søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), vandløb (3260), våd hede (4010), tør hede (4030), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140),

rigkær (7230), stilkege-krat (9190), skovbevokset tørvemose* (91D0), elle- og askeskov* (91E0) - er beliggende øst for Rute 181 og mindst 60 m fra projektområdet.

Nærmeste registrering af arterne odder, bæver og vandranke findes hhv. ca. 550 m, ca. 5 km og ca. 7 km øst for projektområdet, hvor Ramme Å løber ud i Nisum Fjord.

Arten bæklampret er tilknyttet vandløb, som ikke findes i nærheden af projektområdet.

Det er i basisanalysen konstateret, at hvidbrystet præstekrave (Y) ikke er til stede i Natura 2000-området. Der er ikke fundet registreringer af observationer af arten i perioden 2013 til 2023, samt kortlagte levesteder inden for området.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at det ikke kan afvises, at projektet væsentligt vil påvirke stavsild, som følge af forøget SSC i vandsøjlen, og dværgterne, som følge af færdsel med maskiner på stranden. Der skal derfor gennemføres en konsekvensvurdering for disse arter. Se endvidere afsnittet "Konsekvensvurdering".

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer videre, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de øvrige udpegede arter og naturtyper. Det vurderes desuden, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for arterne og naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet:

- lagune* (1150) er beliggende beskyttet bag klitrækkerne og landtangerne nord og syd for Thorsminde. Det er desuden tillagt vægt, at vandudveksling med havet alene sker via slusen ved Thorsminde.
- fastholdelsen af kystprofilen medfører, at grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140) og havtornklit (2160) samt strandeng (1330) bevares, idet sandfodringen modsvarer det sand, som ellers vil forsvinde ved erosion og fygning.
- færdsel med maskiner ikke vil påvirke førnævnte naturtyper, da denne kun finder sted på stranden og via eksisterende spor.
- hav- og flodlampretten, grundet lav følsomhed overfor forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen, ikke vil blive påvirket i deres vandring ind og ud af Nisum Fjord.
- laks, selvom arten har høj følsomhed overfor forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen, ikke vil blive påvirket i dens vandring ind og ud af Nisum Fjord. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at forsøg med laksesmolt har vist, at forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen ikke stopper fiskene i deres vandring ind og ud af Nisum Fjord, men at de følger deres instinkt og svømmer over eller under sedimentfanerne.
- laks vil ikke blive påvirket af undervandsstøj, idet støjniveauet fra sandsugerne ikke overskrides selv helt tæt på skibene.
- levesteder og rasteområder for rørdrum (Y), knopsvane (T), pibesvane (T), sangsvane (T), kortnæbbet gås (T), bramgås (T), lysbuget knortegås (T), spidsand (T), pibeand (T), krikand (T), toppet skallesluger (T), stor skallesluger (T), rørhøg (Y), plettet rørvagt (Y), klyde (TY), almindelig ryle

(Y), brushane (Y), lille kobbersneppe (T), blåhals (Y), havterne (Y) og fjordterne (Y) er beliggende bag strand- og klitområderne, hvor projektaktiviteterne finder sted.

- der er en afstand på mere end 60 m mellem påvirkningszonens østligste grænse og strandvold med enårige planter (1210), visse-indlandsklit (2310), græs-indlandsklit (2330), lobeliesø (3110), søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), vandløb (3260), våd hede (4010), tør hede (4030), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140), rigkær (7230), stilkeke-krat (9190), skovbevokset tørvemose* (91D0), elle- og askeskov* (91E0). Det er i den forbindelse tillagt vægt, at naturtyperne ligger øst for landevejen, Rute 181.
- afstanden mellem nærmeste registrering af odder og projektområdet er mere end 500 m, samt at der ikke findes egnede levesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.
- afstanden mellem nærmeste registrering af bæver og projektområdet er mere end 5 km, samt at der ikke findes egnede levesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.
- afstanden mellem nærmeste registrering af vandranke og projektområdet er mere end 7 km, samt at der ikke findes egnede voksesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.
- bækklampretten er tilknyttet vandløb og dermed ikke udsat for påvirkninger fra projektet.

N66: "Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord"

Natura 2000-området består af habitatområde H59 og fuglebeskyttelsesområde F41. Natura 2000-området har et areal på 6.947 ha, hvoraf 2.124 ha er søområder.

Natura 2000-området er karakteriseret ved sine fire store vandflader, der i kraft af sin beliggenhed lige midt i fuglenes trækrute langs kysten udgør et meget vigtigt raste- og fourageringsområde for en lang række træk- og ynglefugle. Det drejer sig om selve Stadil Fjord og Søndre Dyb (laguner) og de to næringsrige søer Mellem- og Nordre Dyb, der tilsammen udgør Vest Stadil Fjord. Stadil Fjord afvander til Ringkøbing Fjord via Vonå.

Natura 2000-området er beliggende øst for Rute 181, og selve projektområdet ligger dermed ikke indenfor Natura 2000-området.

Af rapporten, afsnit 17.5.6, fremgår bl.a. følgende:

"Den vestlige del af Habitatområde H59 grænser op til Vesterhavet med Husby Klit liggende imellem området og havet. De lysåbne naturtyper består af få spredte arealer med surt overdrev, klithede, grå/grøn klit samt våd og tør hede."

"Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget for N66 'Stadil og Vest Stadil Fjord', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper, arter og fugle på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området."

Fastholdelse af kystprofilen, samt klitstabilisering, vil medføre en mindre naturlig dynamik af habitatnaturtyperne grå/grøn klit* (2130) og klithede* (2140) i området. Til gengæld bevarer naturtyperne, da sandfodringen modsvarer den

mængde sand, der ellers ville forsvinde ved erosion og fygning. Færdsel med maskiner kan desuden påvirke naturtyperne.

Sediment i vandsøjlen kan påvirke arten havlampret.

Færdsel med maskiner på land kan påvirke fuglearterne rørdrum (Y), pibesvane (T), sangsvane (T), grågås (T), kortnæbbet gås (T), bramgås (T), spidsand (T), skeand (T), krikand (T), rørhøg (Y), plettet rørvagtel (Y), hjejle (T), sortterne (Y) og blåhals (Y)

De øvrige habitatnaturtyper – lagune* (1150), strandeng (1330), søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), vandløb (3260), våd hede (4010), tør hede (4030), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) - er beliggende mindst 900 m fra projektområdet og øst for Rute 181.

Nærmeste registrering af arterne vandranke og odder findes mere end 1,5 km fra projektområdet.

Arten bæklampret er tilknyttet vandløb, som ikke findes i nærheden af projektområdet.

Arten pomeransfugl (T) er ikke knyttet til områder i nærheden af kysten.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede arter og naturtyper. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for arterne og naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet:

- fastholdelsen af kystprofilen medfører, at grå/grøn klit* (2130) og klithede* (2140) bevares, da sandfodringen modsvarer den mængde sand, der ellers ville forsvinde ved erosion og fygning.
- færdsel med maskiner ikke vil påvirke naturtyperne grå/grøn klit* (2130) og klithede* (2140), da denne kun finder sted på stranden og via eksisterende spor.
- havlampretten har lav følsomhed overfor forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen og dermed ikke vil blive påvirket i sin vandring.
- bæklampretten er tilknyttet vandløb og dermed ikke udsat for påvirkninger fra projektet.
- levesteder for rørdrum (Y), pibesvane (T), sangsvane (T), grågås (T), kortnæbbet gås (T), bramgås (T), spidsand (T), skeand (T), krikand (T), rørhøg (Y), plettet rørvagtel (Y), hjejle (T), sortterne (Y) og blåhals (Y) er beliggende bag strand- og klitområderne, og øst for rute 181.
- pomeransfugl (T) ikke er knyttet til områder i nærheden af kysten og dermed udsat for påvirkninger fra projektet.
- Natura 2000-området og projektområdet er adskilt af rute 181, hvorfor eventuelle fugle, der måtte befinde sig nær Natura 2000 områdets vestligste grænse, må være vant til en vis form for støjpåvirkning fra trafik.
- der er en afstand på mindst 900 m (luftlinje) mellem påvirkningszonens østligste grænse og lagune* (1150), strandeng (1330), søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), vandløb (3260), våd

hede (4010), tør hede (4030), surt overdrev* (6230) og tidvis våd eng (6410).

- afstanden mellem nærmeste registrering af vandranke og projektområdet er mere end 1,5 km, samt at der ikke findes egnede voksesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.
- afstanden mellem nærmeste registrering af odder og projektområdet er mere end 1,5 km, samt at der ikke findes egnede levesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.

N68: "Skjern Å"

Natura 2000-området består af habitatområde H61 og fuglebeskyttelsesområde F118.

Området er domineret af Skjern Å, og er primært karakteriseret ved de store lysåbne eng- og mosearealer langs åen, der mange steder afgrænses af overdrevsskrænter langs kanterne.

Vandløbet er på lange stræk et typisk vandløb med vandplanter og er levested for bl.a. laks og, flod- og bæklampret. Desuden findes der i hele vandløbets hovedløb en fin bestand af guldsmeden grøn kølleguldsmed.

Området er beliggende mere end 15 km øst for projektområdet.

Udpegningsgrundlaget for området indeholder 16 terrestriske naturtyper, herunder naturtypen vandløb samt 2 fuglearter og 8 habitatarter, herunder havlampret, flodlampret og laks.

Af rapporten, afsnit 17.5.8, fremgår bl.a. følgende:

"Habitatnaturtyperne i N68 vurderes ikke at blive direkte påvirket af kystbeskyttelsesprojektet, da området ligger ca. 15 km fra kysten. N68 er medtaget, idet kystbeskyttelse med kystnær sandfodring ved projektstrækningen potentielt kan påvirke fisk, der vandrer fra havet og op i Skjern Å."

"Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget for N68 'Skjern Å', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper, arter og fugle på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området."

Sediment i vandsøjlen kan påvirke fiskearterne havlampret, flodlampret og laks, som vandrer fra havet og op i Skjern Å via Ringkøbing Fjord.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede arter og naturtyper. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for arterne og naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet:

- der er en afstand på mere end 15 km mellem projektområdets østligste grænse og Natura-2000-områdets vestligste grænse, hvorfor støj fra sandfodringen og de øvrige arbejder ikke vil nå over til området.
- hav- og flodlampretten, grundet lav følsomhed overfor forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen, ikke vil blive påvirket i deres vandring ind og ud af Ringkøbing Fjord.
- laks, selvom arten har høj følsomhed overfor forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen, ikke vil blive påvirket i dens vandring ind og ud af Ringkøbing Fjord. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at forsøg med laksesmolt har vist, at forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen ikke stopper fiskene i deres vandring ind og ud af Ringkøbing Fjord, men at de følger deres instinkt og svømmer over eller under sedimentfanerne.

N69: "Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen"

Natura 2000-området består af habitatområde H62 og fuglebeskyttelsesområde F43. Natura 2000-område N69 er 28.185 ha stort, hvoraf 21.543 ha udgøres af selve kystlagunen Ringkøbing Fjord, som indgår i områdeudpegningen.

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte de store forekomster af vandfugle som svaner, ænder, gæs og vadefugle, der yngler og raster ved og omkring Ringkøbing Fjord. Som et af de eneste steder i landet er naturtypen flodmunding på områdets udpegningsgrundlag.

Af rapporten, afsnit 17.5.7, fremgår bl.a. følgende:

"Det er muligt at placere en arbejdsplads på en eksisterende parkeringsplads indenfor Natura-2000 området, hvor der er udpeget et område der indeholder en mosaik af naturtyperne grå/grøn klit og klithede."

"Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget for N69 'Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper og fugle på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Det kan dog ikke afvises, at der kan ske en væsentlig påvirkning af stavsild som følge af spredning af sedimnet i vandsøjlen ved sandfodring. Der skal derfor gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for stavsild."

Fastholdelse af kystprofilen, samt klitstabilisering, vil medføre en mindre naturlig dynamik af habitatnaturtyperne forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170) og klitlavning (2190) samt strandeng (1330) i området. Til gengæld bevares naturtyperne, da sandfodringen modsvarer den mængde sand, der ellers ville forsvinde ved erosion og fygning. Færdsel med maskiner, mellem arbejdspladsen og stranden samt på stranden, kan desuden påvirke naturtyperne.

Tildækning af havbunden og sediment i vandsøjlen kan påvirke den marine habitatnaturtype lagune* (1150).

Sediment i vandsøjlen kan påvirke fiskearterne havlampret, flodlampret, laks og stavsild, som vandrer fra havet og op i Skjern Å via Ringkøbing Fjord. Arterne laks og stavsild kan desuden blive påvirket af undervandsstøj fra sandsugere.

Færdsel med maskiner kan potentielt påvirke fuglearterne skarv (T), rørdrum (Y), skestork (Y), knopsvane (T), pibesvane (T), sangsvane (T), blisgås (T), kortnæbbet gås (T), bramgås (T), mørkbuget knortegås (T), gravand (T), knarand (T), spidsand (T), skeand (T), pibeand (T), krikand (T), hvinand (T), havørn (T), stor skallesluger (T), blå kærhøg (T), rørhøg (Y), vandrefalk (T), plettet rørvagtel (Y), blishøne (T), klyde (TY), hjejle (T), almindelig ryle (TY), brushane (Y), hvidklire (T), stor kobbersnepe (Y), lille kobbersnepe (T), splitterne (Y), fjordterne (Y), havterne (Y), blåhals (Y) og rødrygget tornskade (Y).

Fuglearterne grågæs (T), fiskeørn (T), pomeransfugl (T) og mosehornugle (Y) er ikke direkte knyttet til kysten/sandstranden.

De øvrige terrestriske naturtyper - søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), brunvandet sø (3140), vandløb (3260), våd hede (4010), tør hede (4030), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410), tørvelavning (7150) og rigkær (7230) - er beliggende, bag klitterne, mindst 350 m fra projektområdet.

Nærmeste registrering af arterne vandranke og odder findes ca. 1 km fra projektområdet.

Naturtypen flodmunding omfatter arealerne ved udløbet af Skjern Å, som er beliggende ca. 13 km fra projektområdet.

Ved gennemgang af udpegningsgrundlaget i 2018-21 blev der ikke registreret majsild.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at det ikke kan afvises, at projektet vil påvirke arten stavsild væsentlig som følge af forøget SSC i vandsøjlen. Der skal derfor gennemføres en konsekvensvurdering for denne art. Se endvidere afsnittet "Konsekvensvurdering".

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer videre, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de øvrige udpegede arter og naturtyper. Det vurderes desuden, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for arterne og naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet:

- fastholdelsen af kystprofilen, samt klitstabilisering, medfører, at forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170), klitlavning (2190) og strandeng (1330) bevares, da sandfodringen modsvarer den mængde sand, der ellers ville forsvinde ved erosion og fygning.
- færdsel med maskiner ikke vil påvirke førnævnte naturtyper, da denne kun finder sted på stranden og via eksisterende spor.
- lagune* (1150) er beliggende beskyttet bag klitrækkerne. Det er desuden tillagt vægt, at vandudveksling med havet alene sker via slusen ved Hvide Sande, som er beliggende mere end 1 km fra naturtypen.
- hav- og flodlampretten, grundet lav følsomhed overfor forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen, ikke vil blive påvirket i deres vandring ind og ud af Ringkøbing Fjord.

- laks, selvom arten har høj følsomhed overfor forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen, ikke vil blive påvirket i dens vandring ind og ud af Ringkøbing Fjord. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at forsøg med laksesmolt har vist, at forhøjede koncentrationer af sediment i vandsøjlen ikke stopper fiskene i deres vandring ind og ud af Ringkøbing Fjord, men at de følger deres instinkt og svømmer over eller under sedimentfanerne.
- laks vil ikke blive påvirket af undervandsstøj, idet støjniveauet fra sandsugerne ikke overskrides selv helt tæt på skibene.
- levesteder og rasteområder for skarv (T), rørdrum (Y), skestork (Y), knopsvane (T), pibesvane (T), sangsvane (T), blisgås (T), kortnæbbet gås (T), bramgås (T), mørkbuget knortegås (T), gravand (T), knarand (T), spidsand (T), skeand (T), pibeand (T), krikand (T), hvinand (T), havørn (T), stor skallesluger (T), blå kærhøg (T), rørhøg (Y), vandrefalk (T), plettet rørvagtel (Y), blishøne (T), klyde (TY), hjejle (T), almindelig ryle (TY), brushane (Y), hvidklire (T), stor kobbersneppe (Y), lille kobbersneppe (T), splitterne (Y), fjordterne (Y), havterne (Y), blåhals (Y) og rødrygget tornskade (Y) er beliggende bag strand- og klitområderne, hvor projektaktiviteterne finder sted.
- grågæs (T), fiskeørn (T), pomeransfugl (T) og mosehornugle (Y) ikke er knyttet til kysten/sandstranden og dermed udsat for påvirkninger fra projektet.
- fuglebeskyttelsesområdet og projektområdet er adskilt af rute 181, hvorfor eventuelle fugle, der måtte befinde sig nær Natura 2000 områdets vestligste grænse, vil være vant til en vis form for støjpåvirkning fra trafik.
- naturtyperne søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), næringsrig sø (3150), brunvandet sø (3140), vandløb (3260), våd hede (4010), tør hede (4030), surt overdrev* (6230), tidvis våd eng (6410), tørvelavning (7150) og rigkær (7230) er beliggende, bag klitterne, i en afstand af mindst 350 m fra projektområdet.
- afstanden mellem nærmeste registrering af vandranke og projektområdet er ca. 1 km, samt at der ikke findes egnede voksesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.
- afstanden mellem nærmeste registrering af odder og projektområdet er mere end 1,5 km, samt at der ikke findes egnede levesteder inden for de områder, som påvirkes af projektet.

N74: "Husby klit"

Natura 2000-området består af habitatområde H197. Natura 2000-område er specielt udpeget som følge af en væsentlig tilstedeværelse af naturtyperne forklit, hvid klit, grå/grøn klit, klithede, havtornklit, grårisklit, enebærklit og klitlavning. Området har et areal på 658 ha og udgør en 14 km lang strækning langs Vestkysten i området mellem Nissum Fjord og Vest Stadil Fjord.

Husby Klit fremstår som et langstrakt og dynamisk bælte af kystklitformationer. Klitterne er stedvist under naturlig omdannelse på grund af havets erosion og vinden, der omlejrer sandet, hvor det er blottet. Området er karakteriseret ved forholdsvis store arealer af grå/grøn klit og klithede. I den nordlige ende en stor parabelklit og arealer med klitlavning. Mosaikstruktur med flere klitnaturtyper blandet ind mellem hinanden er vidt udbredt i området.

Af rapporten, afsnit 17.5.5, fremgår bl.a. følgende:

"Natura 2000-område N74 omfatter den sydlige del af projektstrækning Thorsminde Husby Klitplantage, delområde Fjand til den nordlige del af strækningen Husby Klitplantage – Søndervig; delområde Bækbygård."

"I den sydlige del af Natura 2000-området er der mulighed for at placere en arbejdsplads på en eksisterende parkeringsplads indenfor et område der indeholder en mosaik af naturtyperne grå/grøn klit og klithede."

Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper på udpegningsgrundlaget for N74 'Husby Klit', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper, arter og fugle på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området."

Fastholdelse af kystprofilen vil medføre en mindre naturlig dynamik af habitatnaturtyperne forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170), klitlavning (2190) og enebærklit* (2250) i området. Til gengæld bevares naturtyperne, da projektet modsvarer den mængde sand, der ellers ville forsvinde ved erosion og fygning.

Naturtyperne kan desuden blive påvirket af færdsel med maskiner mellem arbejdspladsen til stranden.

Projektaktiviteterne kan desuden påvirke arterne trane (Y) og tinksmed (Y).

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede naturtyper. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet

- fastholdelsen af kystprofilen medfører, at forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170), klitlavning (2190) og enebærklit* (2250) bevares, idet sandfodringen modsvarer det sand, som forsvinder ved erosion og fygning.
- arbejdspladsen anlægges på en eksisterende parkeringsplads, hvor der i forvejen er aktivitet.
- færdsel med maskiner finder kun sted på stranden og via eksisterende spor.

N83: "Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter"

Natura 2000-området består af habitatområde H72. Området har et areal på 829 ha og er et stort kyst-/klitområde hvor de store fredede klitheder, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter er sammen med Blåbjerg Egekrat centrale elementer i området.

Områdets største naturværdier knytter sig til de klitnaturtyper, der er karakteristiske for Vestkysten.

Området er beliggende syd for Nymindegab, og dets nordligste grænse er placeret mere end 2,5 km fra projektområdet.

Af rapporten, afsnit 17.5.9, fremgår bl.a. følgende:

"Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget for N83 'Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper, arter og fugle på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området."

Fastholdelse af kystprofilen vil medføre en mindre naturlig dynamik af habitat-naturtyperne forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170), skovklit (2180) og klitlavning (2190) i området. Til gengæld bevares naturtyperne, da sandfodringen modsvarer den mængde sand, der ellers ville forsvinde ved erosion og fygning.

Nærmeste kortlægning af naturtypen tørvelavning (7150) er placeret mere end 3,5 km sydøst for projektområdet.

De øvrige naturtyper - enebærklit* (2250), søbred med småurter (3130) og rigkær (7230) - er ikke registreret inden for Natura 2000-området ved den seneste kortlægning.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede naturtyper. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet

- fastholdelsen af kystprofilen medfører, at forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit* (2130), klithede* (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170), skovklit (2180) og klitlavning (2190) bevares, idet sandfodringen modsvarer det sand, som forsvinder ved erosion og fygning.
- der er en afstand på mere end 3,5 km mellem projektområdet og tørvelavning (7150).

N84: "Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Klitplantage"

Natura 2000-området består af habitatområde H73 og fuglebeskyttelsesområderne F50 og F56. Natura 2000-området er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper, arter og arters levesteder: klithede* (2140), klitlavning (2190), grå/grøn klit* (2130), enebærklit* (2250), tørvelavning (7150) samt en række fugle, bl.a. plettet rørvagtel og pomeransfugl.

Bag de yderste kystklitter findes de større klitheder, herunder Kallesmærsk Hede, Sølager Hede, Børsmose Hede og Filsø Hede. Hedearealerne er vigtige yngleområder for hedelærke og rødrygget tornskade, der findes talrigt på de fleste af hederne. Også natravn har en stor forekomst i området.

Området er beliggende syd for Nymindegab, og dets nordligste grænse er placeret mere end 7 km fra projektområdet.

Udpegningsgrundlaget for området indeholder 30 terrestriske naturtyper, 29 fuglearter samt odder.

Af rapporten, afsnit 17.5.10, fremgår bl.a. følgende:

”Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget for N84 ‘Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Klitplantage’, at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper, arter og fugle på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede naturtyper og arter. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for naturtyperne og arterne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt arterne, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet der er en afstand på mere end 7 km mellem projektområdets sydligste punkt og Natura-2000-området, hvorfor støj fra sandfodringen og de øvrige arbejder ikke vil nå ned til området.

N219: ”Sandbanker ud for Thyborøn”

Natura 2000-området består af habitatområde H253, som er beliggende i Nordsøen cirka ti kilometer vest for Limfjordens udmunding. Området er udpeget for at beskytte de registrerede sandbankestrukturer (1110) og stenrev (1170) samt den stabile bestand af marsvin i området.

Af rapporten, afsnit 17.5.11, fremgår bl.a. følgende:

”Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for N219 ‘Sandbanker ud for Thyborøn’, at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede naturtyper samt arten marsvin. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for naturtyperne og marsvin og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne, samt marsvin, ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet der er en afstand på mere end 7,5 km mellem påvirkningszonens vestligste punkt og Natura-2000-området, hvorfor sediment-faner og støj fra sandfodringen ikke vil nå ud til området.

N220: "Sandbanker ud for Thorsminde"

Natura 2000-området består af habitatatområde H254. Området er beliggende i Nordsøen knap to kilometer vest for Nisum Fjord og består af flere adskilte og tværgående sandbanker (1160) på cirka 10-20 meters vanddybde og tre mindre rev (1170) i den sydlige del af området.

Af rapporten, afsnit 17.5.13, fremgår bl.a. følgende:

"Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for N220 'Sandbanker ud for Thorsminde', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området."

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke de udpegede naturtyper. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for naturtyperne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtyperne ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet der er en afstand på mere end 600 m mellem påvirkningszonens vestligste punkt og Natura-2000-området, hvorfor sedimentfaner fra sandfodringen ikke vil nå ud til området.

N247: "Thyborøn Stenvolde"

Natura 2000-området består af habitatområde H256. Området er beliggende ca. 20 km vest for Thyborøn og udpeget for at beskytte naturtypen rev (1170), der dækker 3.670 ha inden for området.

Af rapporten, afsnit 17.5.12, fremgår bl.a. følgende:

"Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af udpegningsgrundlaget for N247 'Thyborøn Stenvolde', at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området."

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke væsentligt vil påvirke den udpeget naturtype rev. Det vurderes videre, at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for naturtypen og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at tilstanden af naturtypen ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet der er en afstand på mere end 16 km mellem påvirkningszonens vestligste punkt og Natura-2000-området, hvorfor sedimentfaner fra sandfodringen ikke vil nå ud til området.

Fugle generelt

Flere steder langs projektstrækningen er der registret ynglende dværgterne udenfor Natura 2000-områderne.

Bestanden af dværgterne på Vestkysten anses for at være en samlet bestand, hvor individer kan flytte fra et område til et andet som følge af deres mobile karakter. Derfor kan ødelæggelse af levesteder og forstyrrelse af ynglende fugle uden for Natura 2000-områderne også påvirke bestandene og fuglenes bevaringsstatus for de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at det ikke kan afvises, at projektet vil påvirke bestandene og fuglenes bevaringsstatus for de områder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget. Der skal derfor gennemføres en konsekvensvurdering for ynglende dværgterne på strækningerne udenfor Natura 2000-områderne. Se endvidere afsnittet "Konsekvensvurdering".

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer videre, at projektet ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af øvrige fugle uden for de udpegede fuglebeskyttelsesområder og trækfuglebestande generelt. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at øvrige fugle ikke vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet, idet:

- fugle er mobile, hvorfor eventuelle forstyrrelser vil medføre, at individer midlertidig vil flytte sig til andre uforstyrrede områder. Det er i den forbindelse tillagt vægt at projektaktiviteterne løbende flytter sig på strækningen.
- projektområdet ikke er et vigtigt yngle-, raste- og fældeområde.
- projektaktiviteterne ikke vil påvirke fugles fødegrundlag.

Konsekvensvurdering

Det er i væsentlighedsvurderingerne for de 13 områder konkluderet, at det ikke kan afvises, at der kan ske en væsentlig påvirkning af arterne stavsild, havterne, fjordterne og dværgterne inden for flere af områderne. Det gælder følgende:

- For N28: "Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø" kan det ikke afvises, at kan ske en væsentlig påvirkning af dværgterne, fjordterne og havterne, som følge af færdsel med maskiner på land. Kortlagte levesteder for arterne, indenfor F23, fremgår af figuren på næste side. Det kan heller ikke afvises, at der kan ske en væsentlig påvirkning af stavsild, som følge af sedimentspredning i vandet ved sandfodring.
- For N65: "Nissum Fjord" kan det ikke afvises, at kan ske en væsentlig påvirkning af dværgterne som følge af færdsel med maskiner på land. Det kan heller ikke afvises, at der kan ske en væsentlig påvirkning af stavsild som følge af sedimentspredning i vandet ved sandfodring.
- For N69: "Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen" kan det ikke afvises, at der kan ske en væsentlig påvirkning af stavsild som følge af sediment-spredning i vandet ved sandfodring.

Af rapporten, afsnit 17.6.2 og 17.6.7, fremgår bl.a. følgende:

"Samlet set vurderes det, at det ikke kan afvises, at kystbeskyttelsen vil medføre en skade på opretholdelsen eller opnåelsen af gunstig bevaringsstatus for dværgerne i Fuglebeskyttelsesområde F23, herunder det konkrete mål om, at tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder ikke må være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II. Der skal derfor gennemføres afværgetiltag."

"Da den konkrete vurdering for dværgerne viser, at der er risiko for skade på arten ved færdsel med maskiner på land, kan færdsel kun ske under forudsætning af, at følgende afværgetiltag opfyldes:

- Der må ikke foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen inden for 300 meter fra kendte levesteder for dværgerne i Fuglebeskyttelsesområde F23 i yngletiden for dværgerne (1. maj – 31. juli). Hvis det alligevel ønskes at færdes med maskiner på kyststrækningen i den nævnte tidsperiode, skal det undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende dværghøns på stranden. Tidspunktet for undersøgelsen kan tidligst være den 1. juli. Hvis der registreres ynglende fugle ved undersøgelsen, gælder de beskrevne begrænsninger for færdsel fortsat.*
- På øvrige kyststrækninger indenfor Natura 2000-området skal det forud for færdsel med maskiner i perioden 1. maj-31. juli undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende dværghøns på kyststrækningen. Hvis der registreres ynglende dværghøns ved undersøgelsen, må der ikke ske færdsel på kyststrækningen tættere end 300 meter fra ynglende fugle."*

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer ud fra forsigtighedsprincippet, at første del af bygherres beskrevne afværgetiltag ikke i tilstrækkelig grad sikrer hensynet til arten. Det kan ikke udelukkes, at senere ynglende fugle kan påvirkes negativt ved besigtigelse af de kendte levesteder/yngleområder, og efterfølgende projekt-aktiviteter, delvist inde i yngleperioden. På baggrund heraf fastsætter Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vilkår 13 om 300 m fredningszoner omkring dværghønsens kendte levesteder/yngleområder i yngleperioden. Vilkåret gælder også for eventuelle nye levesteder/yngleområder på projektstrækningen af hensyn til artens bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har endvidere, ud fra forsigtighedsprincippet, fastsat vilkår 14 af hensyn til eventuel forekomst af ynglende dværghøns på hele projektstrækningen. Ved fastsættelse af vilkåret er det tillagt vægt, at dværghønsen potentielt kan yngle langs hele strækningen, hvorfor det konkrete fodringsområde skal besigtiges, forud for arbejdets igangsættelse. Besigtigelsen skal udføres af en fagperson, som er godkendt af Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning, og kan tidligst ske 1. juli af hensyn til dværghønsens yngleperiode. Vilkåret medfører, at der ikke kan ske strandfodring på hele projektstrækningen i perioden 1. maj til 30. juni, og at fodring alene kan ske i juli måned efter gennemførelse af en besigtigelse, som konstaterer at der ikke er ynglende dværghøns tilstede.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten dværghøns,

samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus, når ovenstående vilkår iagttages.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved vurderingen lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på dværgerterne, idet der ikke må foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen, i F23, i en afstand af 300 meter fra kendte levesteder/yngeområder i artens yngleperiode (1. maj – 31. juli). Det er videre tillagt vægt, at der, på hele projektstrækningen, ikke må ske strandfodring i perioden fra 1. maj til 30. juni, og at fodring alene kan ske i juli måned efter gennemførelse af en besigtigelse, som konstaterer at der ikke er ynglende dværgerter tilstede. Ved fastsættelse af vilkår 13 og 14 har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning desuden lagt afgørende vægt på, at arten dværgerterne er kendt for at være en mobil art, som også yngler udenfor Natura 2000-områderne, samt at hele strækningen potentielt kan fungere som levested/yngeområde.

N28: "Agger Tange, Nisum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø" - fjordterne

Fjordterne yngler i kolonier på øer og holme langs kysten ofte i selskab med havterne eller hættemåge. Arten ses også ynglende på indlandslokaliteter, og også her ofte i selskab med hættemåge.

I fuglebeskyttelsesområde F23 er der kortlagt fire levesteder for fjordterne på Agger Tange. Det ene af de kortlagte levesteder er en strandeng ved strandkanten på den sydligste ende af tangen.

Af rapporten, afsnit 17.6.3 og 17.6.7, fremgår bl.a. følgende:

"Samlet set vurderes det, at det ikke kan afvises, at kystbeskyttelsen vil medføre en skade på opretholdelsen eller opnåelsen af gunstig bevaringsstatus for fjordterne i Fuglebeskyttelsesområde F23, herunder det konkrete mål om at tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder ikke må være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II. Der gennemføres derfor afværgetiltag."

"Da de konkrete vurderinger for fjordterne og havterne viser, at der er risiko for skade på arterne ved færdsel med maskiner på land, kan færdsel kun ske under forudsætning af, at følgende afværgetiltag opfyldes:

- Der må ikke foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen inden for 300 meter fra kendte levesteder for fjordterne og havterne i Fuglebeskyttelsesområde F23 og F39 i yngletiden for ternerne (1. april – 31. juli). Hvis det alligevel ønskes at færdes med maskiner på stranden i den nævnte tidsperiode, skal det undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende havterner eller fjordterner på stranden. Tidspunktet for undersøgelsen kan tidligst være den 1. juli. Hvis der registreres ynglende fugle ved undersøgelsen, gælder de beskrevne begrænsninger for færdsel fortsat."*

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer ud fra forsigtighedsprincippet, at bygherres beskrevne afværgetiltag ikke i tilstrækkelig grad sikrer hensynet til arten. Det kan ikke udelukkes, at senere ynglende fugle kan påvirkes negativt ved besigtigelse af de kendte levesteder, og efterfølgende projektaktiviteter, delvist inde

i yngleperioden. På baggrund heraf fastsætter Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vilkår 15 om 300 m fredningszoner omkring fjordternens levesteder/yngeområder i yngleperioden.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten fjordterne, samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på fjordterne, idet der må ikke foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen, i F23 og F39, inden for 300 meter fra kendte levesteder/ yngleområder i artens yngleperioden (1. april – 31. juli).

N28: "Agger Tange, Nisum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø" - havterne

Havterne yngler i Danmark overvejende på små ubeboede øer og sandrevler med sparsom vegetation. Havternen er Danmarks almindeligst ynglende terneart og forekommer i kolonier spredt langs de danske kyster og fjorde undtagen på Bornholm.

I fuglebeskyttelsesområde F23 er der kortlagt fire levesteder for havterne på Agger Tange. Det ene af de kortlagte levesteder er en strandeng/strandkant på den sydligste ende af tangen.

Af rapporten, afsnit 17.6.4 og 17.6.7, fremgår bl.a. følgende:

"Samlet set vurderes det, at det ikke kan afvises, at kystbeskyttelsen vil medføre en skade på opretholdelsen eller opnåelsen af gunstig bevaringsstatus for havterne i Fuglebeskyttelsesområde F23, herunder det konkrete mål om at tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder ikke må være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II. Der gennemføres derfor afværgetiltag."

"Da de konkrete vurderinger for fjordterne og havterne viser, at der er risiko for skade på arterne ved færdsel med maskiner på land, kan færdsel kun ske under forudsætning af, at følgende afværgetiltag opfyldes:

- Der må ikke foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen inden for 300 meter fra kendte levesteder for fjordterne og havterne i Fuglebeskyttelsesområde F23 og F39 i yngletiden for ternerne (1. april – 31. juli). Hvis det alligevel ønskes at færdes med maskiner på stranden i den nævnte tidsperiode, skal det undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende havterner eller fjordterner på stranden. Tidspunktet for undersøgelsen kan tidligst være den 1. juli. Hvis der registreres ynglende fugle ved undersøgelsen, gælder de beskrevne begrænsninger for færdsel fortsat."*

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer ud fra forsigtighedsprincippet, at bygherres beskrevne afværgetiltag ikke i tilstrækkelig grad sikrer hensynet til arten. Det kan ikke udelukkes, at senere ynglende fugle kan påvirkes negativt ved besigtigelse af de kendte levesteder, og efterfølgende projektaktiviteter, delvist inde i yngleperioden. På baggrund heraf fastsætter Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning

vilkår 15 om 300 m fredningszoner omkring havternens levesteder/yngleområder i yngleperioden.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten havterne, samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på havterne, idet der må ikke foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen, i F23, inden for 300 meter fra kendte levesteder/yngleområder i artens yngleperiode (1. april – 31. juli).

N28: "Agger Tange, Nisum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø" - stavsild

Stavsild træffes i størst antal langs Vestkysten, hvor arten sammen med andre fiskearter samler sig omkring havneanlæg, f.eks. ved Thyborøn samt Hvide Sande og Thorsminde. Det må dog formodes, at stavsilden kan træffes på hele strækningen som juvenil og voksen.

Af rapporten, afsnit 17.6.5 og 17.6.7, fremgår bl.a. følgende:

"DTU Aqua har på baggrund af nye beregninger og målinger af SSC-niveauer ved Thyborøn Kanal, Thorsminde Havn og Hvide Sande Havn vurderet, at stavsildene, der bevæger sig ind i de danske fjordområder, vil være tilpasset de normalt gældende forhold i områderne. I den forbindelse nævnes middelværdier for SSC på 9-27 mg/ml ved en bølgehøjde på 0 - 2,5 m, som er de fremherskende forhold i området i april-juni ved havnene og Thyborøn Kanal.

På baggrund af det ovenstående vurderes det, at stavsild ved vestkysten har en lav følsomhed overfor forhøjede sedimentkoncentrationer, og som minimum er tilpasset de normalt forekommende SSC-niveauer langs Vestkysten og i fjordene."

"Det er ikke dokumenteret, at stavsild gyder i danske vandløb, og det er derfor uvist om de stavsild, der forekommer langs den jyske vestkyst, har nogen betydning for artens bevaringsstatus. Men som følge af manglende viden anvendes forsigtighedsprincippet, og derfor antages det i det følgende, at stavsild også gyder i danske vandløb og derfor skal vandre gennem Thyborøn Kanal i perioden maj-juni for at nå eventuelle gydepladser i Limfjordens vandløb."

"I forhold til sediment i vandsøjlen kan der i situationer, hvor der sandfodres på Agger Tange og Harboøre Tange spredes sediment ud for og ind i Thyborøn Kanal, som eventuelt kan forstyrre stavsildens gydevandring ind gennem kanalen."

"Dynamikken ved sandfodringen betyder, at sedimentbidraget fra fodringen sammen med de naturlige SSC-niveauer kun lokalt og i korte tidsperioder vil nå op på niveauer, der er højere end de niveauer, der også er registreret naturligt på Vestkysten. I Ringkøbing Fjord er der f.eks. målt en baggrundsmiddelkoncentration på 36 mg/233l. Dertil kommer, at de øvre vandmasser i kort afstand fra sandfodringslokaliteten er fri for sedimentpåvirkning. Samtidig

betyder bredden af åbningen til Thyborøn kanal på 1,25 km, at der altid vil være områder ud for og inde i kanalen, hvor der er SSC-niveauer på et lavt eller naturligt niveau, når der sandfodres på tangerne.

Da stavsilden færdes i de frie vandmasser, vil fiskene altid kunne undvige områder med høje SSC-niveauer som følge af sandfodring, hvis de har behov for det. Samtidig er det kun tæt ved selve fodringspositionen, at der forekommer meget høje SSC-værdier, mens værdierne i kort afstand falder til niveauer, som det er dokumenteret, at stavsilden tåler under naturlige forhold."

"Samlet set vurderes det, at det kan afvises, at den planlagte kystbeskyttelse vil modvirke opfyldelsen af bevaringsmålsætningen for stavsild i N28 'Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø', og at der derfor ikke vil ske skade på stavsild og Natura 2000-områdets integritet."

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten stavsild, samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på stavsild, idet arten vurderes at være tilpasset de meget dynamiske forhold i området, og herunder de meget høje sediment-koncentrationer i vandet. Det er videre tillagt vægt, at arten vurderes at kunne undvige sedimentfanerne og gennemføre dens vandring uhindret. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er tæt ved selve fodringspositionen, at der forekommer meget høje SSC-værdier, mens værdierne i kort afstand falder til niveauer, som det er dokumenteret, at arten tåler under naturlige forhold.

N65: "Nissum Fjord" - dværgterne

Dværgterne yngler i Danmark i langt overvejende grad på åbne vegetationsløse og stenede strande, hvor fuglene oftest yngler i kolonier, men også træffes som solitære ynglepar.

Det fremgår af rapporten, at indberettede ynglefund fra 2019 er registreret på havsiden ved Fjand Grønne syd for Thorsminde, og at bygherre har kendskab til ynglende dværgterne på havsiden ved Bøvling Klit N, nord for Thorsminde. Ved N65 (F38) findes de seneste ynglesteder på stranden, hvor der strandfodres uden for Natura 2000-området. Alle forekomster af dværgterne på Vestkysten vurderes dog at være en del af en samlet bestand af dværgterne på Vestkysten pga. fuglenes mobile karakter, og skader på fugle udenfor Natura 2000-områderne kan derfor også kan have betydning for udviklingen af bestandene i de områder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

Af rapporten, afsnit 17.7.2 og 17.7.5, fremgår bl.a. følgende:

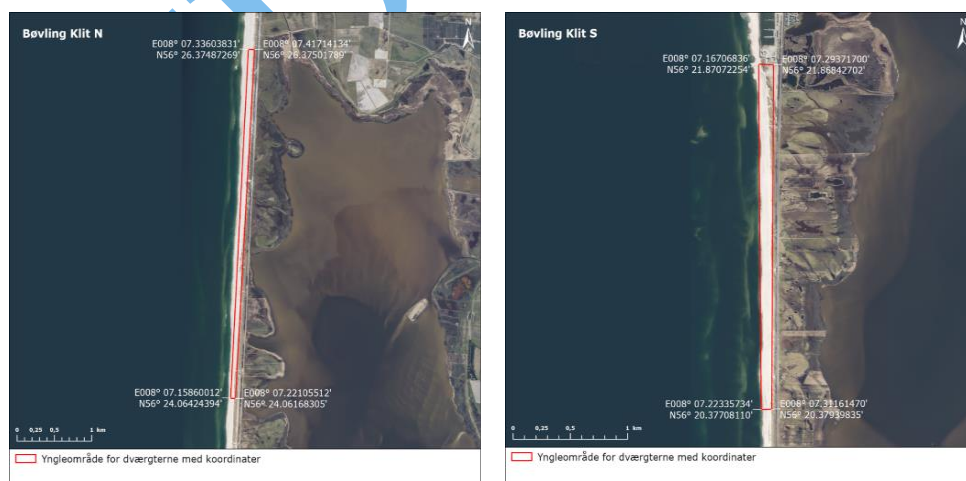
"Samlet set vurderes det, at det ikke kan afvises, at kystbeskyttelsen vil medføre skade på opretholdelsen eller opnåelsen af gunstig bevaringsstatus for dværgterne i Fuglebeskyttelsesområde F38, herunder det konkrete mål om at tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder

ikke må være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II. Der skal derfor gennemføres afværgetiltag.”

”Da den konkrete vurdering for dværgterne viser, at der er risiko for skade på arten ved færdsel med maskiner på land, kan færdsel kun ske under forudsætning af, at følgende afværgetiltag opfyldes:

- Der må ikke foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen inden for 300 meter fra kendte levesteder for dværgterne ud for Fuglebeskyttelsesområde F38 i yngletiden for dværgterne (1. maj – 31. juli). Hvis det alligevel ønskes at færdes med maskiner på kyststrækningen i nævnte tidsperiode, skal det undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende dværgterner på kyststrækningen. Tidspunktet for undersøgelsen kan tidligst være den 1. juli. Hvis der registreres ynglende fugle ved undersøgelsen, gælder de beskrevne begrænsninger for færdsel fortsat.
- På øvrige kyststrækninger af stranden ud for Natura 2000-området skal det forud for færdsel med maskiner i perioden 1. maj - 31. juli undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende dværgterner på kyststrækningen. Hvis der registreres ynglende dværgterner ved undersøgelsen, må der ikke ske færdsel på kyststrækningen tættere end 300 meter fra ynglende fugle.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer ud fra forsigtighedsprincippet, at første del af bygherres beskrevne afværgetiltag ikke i tilstrækkelig grad sikrer hensynet til arten. Det kan ikke udelukkes, at senere ynglende fugle kan påvirkes negativt ved besigtigelse af de kendte levesteder/yngleområder, og efterfølgende projektaktiviteter, delvist inde i yngleperioden. På baggrund heraf fastsætter Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vilkår 13 om 300 m fredningszoner omkring dværgternens levesteder/yngleområder, ved Bøvling Klit N og S, i yngleperioden. De indtegnede levesteder/yngleområder fremgår af nedenstående kortudsnit

Vilkåret gælder også for eventuelle nye levesteder/yngleområder på projektstrækningen af hensyn til artens bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har endvidere, ud fra forsigtighedsprincippet, fastsat vilkår 14 af hensyn til eventuel forekomst af ynglende dværgterner på hele projektstrækningen. Ved fastsættelse af vilkåret er det tillagt vægt, at dværgterner potentielt kan yngle langs hele strækningen, hvorfor det konkrete fodringsområde skal besigtiges, forud for arbejdets igangsættelse. Besigtigelsen skal udføres af en fagperson, som er godkendt af Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning, og kan tidligst ske 1. juli af hensyn til dværgternens yngleperiode. Vilkåret medfører, at der ikke kan ske strandfodring på hele projektstrækningen i perioden 1. maj til 30. juni, og at fodring alene kan ske i juli måned efter gennemførelse af en besigtigelse, som konstaterer at der ikke er ynglende dværgterner tilstede.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten dværgterne, samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus, når ovenstående vilkår iagttages.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved vurderingen lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på dværgterne, idet der ikke må foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen, i F38, i en afstand af 300 meter fra kendte levesteder/yngleområder i artens yngleperiode (1. maj – 31. juli). Det er videre tillagt vægt, at der, på hele projektstrækningen, ikke må ske strandfodring i perioden fra 1. maj til 30. juni, og at fodring alene kan ske i juli måned efter gennemførelse af en besigtigelse, som konstaterer at der ikke er ynglende dværgterner tilstede. Ved fastsættelse af vilkår 13 og 14 har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning desuden lagt afgørende vægt på, at arten dværgterne er kendt for at være en mobil art, som også yngler udenfor Natura 2000-områderne, samt at hele strækningen potentielt kan fungere som levested/yngleområde.

N65: "Nissum Fjord" - stavsild

Stavsild træffes i størst antal langs Vestkysten, hvor arten sammen med andre fiskearter samler sig omkring havneanlæg, f.eks. ved Thyborøn samt Hvide Sande og Thorsminde. Det må dog formodes, at stavsilden kan træffes på hele strækningen som juvenil og voksen.

Af rapporten, afsnit 17.7.3 og 17.6.5, fremgår bl.a. følgende:

"DTU Aqua²³⁵ har på baggrund af nye beregninger og målinger af SSC-niveauer ved Thyborøn Kanal, Thorsminde Havn og Hvide Sande Havn vurderet, at stavsildene, der bevæger sig ind i de danske fjordområder, vil være tilpasset de normalt gældende forhold i områderne. I den forbindelse nævnes middelværdier for SSC på 9-27 mg/ml ved en bølgehøjde på 0 - 2,5 m, som er de fremherskende forhold i området i april-juni ved havnene og Thyborøn Kanal.

På baggrund af det ovenstående vurderes det, at stavsild ved vestkysten har en lav følsomhed overfor forhøjede sedimentkoncentrationer, og som minimum er tilpasset de normalt forekommende SSC-niveauer langs Vestkysten og i fjordene.

Det er ikke dokumenteret, at stavsild gyder i danske vandløb, og det er derfor uvist om de stavsild, der forekommer langs den jyske vestkyst, har nogen betydning for artens bevaringsstatus. Men som følge af manglende viden anvendes forsigtighedsprincippet, og derfor antages det i det følgende, at stavsild

også gyder i danske vandløb og derfor skal vandre gennem Thorsminde Havn i perioden maj-juni for at nå eventuelle gydepladser i vandløb, der udmunder i Nissum Fjord.”

”I forhold til sediment i vandsøjlen kan der i situationer, hvor der sandfodres i en afstand af indtil 1 km fra Thorsminde Havn, spredes sediment ud for havnen, som eventuelt kan forstyrre stavsildens gydevandring. Forhøjede koncentrationer ud for havnen vil dog kun forekomme i en begrænset periode, mens sandfodringen gennemføres, så der ikke forekommer forhøjede sedimentniveauer i hele vandringsperioden. Desuden forekommer de forhøjede SSC-niveauer som helt eller delvist adskilte sandfaner, der bevæger sig med strømmen langs med kysten i takt med at sandsugerne lossere deres laster.”

”Dynamikken ved sandfodringen betyder, at sedimentbidraget fra fodringen sammen med de naturlige SSC-niveauer kun lokalt og i korte tidsperioder vil nå op på niveauer, der er højere end de niveauer, der også er registreret naturligt på Vestkysten. I Ringkøbing Fjord, som stavsilden skal passere på sin gydevandring, er der f.eks. målt en baggrundsmiddelkoncentration på 36 mg/l²³³. Dertil kommer, at de øvre vandmasser i kort afstand fra sandfodringslokaliteten er fri for sedimentpåvirkning.

Da stavsilden færdes i de frie vandmasser, vil fiskene altid kunne undvige områder med høje SSC-niveauer som følge af sandfodring, hvis de har behov for det. Samtidig er det kun tæt ved selve fodringspositionen, at der forekommer meget høje SSC-værdier, mens værdierne i kort afstand falder til niveauer, som det er dokumenteret, at stavsilden tåler under naturlige forhold. Da sandfodringen kun sker i en afstand på indtil 1 km fra Thorsminde Havn, vil der løbende vil være områder med lave SSC-niveauer ud for havnen, som sikrer fri passage for stavsild.”

”Samlet set vurderes det, at det kan afvises, at den planlagte kystbeskyttelse vil modvirke opfyldelsen af bevaringsmålsætningen for stavsild i N65 'Nissum Fjord', og at der derfor ikke vil ske skade på stavsild og Natura 2000-områdets integritet.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten stavsild, samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på stavsild, idet arten vurderes at være tilpasset de meget dynamiske forhold i området, og herunder de meget høje sedimentkoncentrationer i vandet. Det er videre tillagt vægt, at arten vurderes at kunne undvige sedimentfanerne og gennemføre dens vandring uhindret. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er tæt ved selve fodringspositionen, at der forekommer meget høje SSC-værdier, mens værdierne i kort afstand falder til niveauer, som det er dokumenteret, at arten tåler under naturlige forhold.

N69: "Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen" – stavsild

Stavsild træffes i størst antal langs Vestkysten, hvor arten sammen med andre fiskearter samler sig omkring havneanlæg, f.eks. ved Thyborøn samt Hvide Sande og Thorsminde. Det må dog formodes, at stavsilden kan træffes på hele strækningen som juvenil og voksen.

Af rapporten, afsnit 17.7.3 og 17.6.5, fremgår bl.a. følgende:

"DTU Aqua²³⁵ har på baggrund af nye beregninger og målinger af SSC-niveauer ved Thyborøn Kanal, Thorsminde Havn og Hvide Sande Havn vurderet, at stavsildene, der bevæger sig ind i de danske fjordområder, vil være tilpasset de normalt gældende forhold i områderne. I den forbindelse nævnes middelværdier for SSC på 9-27 mg/ml ved en bølgehøjde på 0 - 2,5 m, som er de fremherskende forhold i området i april-juni ved havnene og Thyborøn Kanal.

På baggrund af det ovenstående vurderes det, at stavsild ved vestkysten har en lav følsomhed overfor forhøjede sedimentkoncentrationer, og som minimum er tilpasset de normalt forekommende SSC-niveauer langs Vestkysten og i fjordene.

Det er ikke dokumenteret, at stavsild gyder i danske vandløb, og det er derfor uvist om de stavsild, der forekommer langs den jyske vestkyst, har nogen betydning for artens bevaringsstatus. Men som følge af manglende viden anvendes forsigtighedsprincippet, og derfor antages det i det følgende, at stavsild også gyder i danske vandløb og derfor skal vandre gennem Thorsminde Havn i perioden maj-juni for at nå eventuelle gydepladser i vandløb, der udmunder i Nisum Fjord."

"I forhold til sediment i vandsøjlen kan der i situationer, hvor der sandfodres i en afstand af indtil 1 km fra Thorsminde Havn, spredes sediment ud for havnen, som eventuelt kan forstyrre stavsildens gydevandring. Forhøjede koncentrationer ud for havnen vil dog kun forekomme i en begrænset periode, mens sandfodringen gennemføres, så der ikke forekommer forhøjede sedimentniveauer i hele vandringsperioden. Desuden forekommer de forhøjede SSC-niveauer som helt eller delvist adskilte sandfaner, der bevæger sig med strømmen langs med kysten i takt med at sandsugerne lossere deres laster."

"Dynamikken ved sandfodringen betyder, at sedimentbidraget fra fodringen sammen med de naturlige SSC-niveauer kun lokalt og i korte tidsperioder vil nå op på niveauer, der er højere end de niveauer, der også er registreret naturligt på Vestkysten. I Ringkøbing Fjord er der f.eks. målt en baggrundsmiddelkoncentration på 36 mg/l²³³. Dertil kommer, at de øvre vandmasser i kort afstand fra sandfodringslokaliteten er fri for sedimentpåvirkning.

Da stavsilden færdes i de frie vandmasser, vil fiskene altid kunne undvige områder med høje SSC-niveauer som følge af sandfodring, hvis de har behov for det. Samtidig er det kun tæt ved selve fodringspositionen, at der forekommer meget høje SSC-værdier, mens værdierne i kort afstand falder til niveauer, som det er dokumenteret, at stavsilden tåler under naturlige forhold. Da sandfodringen kun sker i en afstand på indtil 1 km fra Thorsminde Havn, vil der løbende vil være

områder med lave SSC-niveauer ud for havnen, som sikrer fri passage for stavsild.”

”Samlet set vurderes det, at det kan afvises, at den planlagte kystbeskyttelse vil modvirke opfyldelsen af bevaringsmålsætningen for stavsild i N69 ’Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen’, og at der derfor ikke vil ske skade på stavsild og Natura 2000-områdets integritet.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten stavsild, samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på stavsild, idet arten vurderes at være tilpasset de meget dynamiske forhold i området, og herunder de meget høje sedimentkoncentrationer i vandet. Det er videre tillagt vægt, at arten vurderes at kunne undvige sedimentfanerne og gennemføre dens vandring uhindret. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er tæt ved selve fodringspositionen, at der forekommer meget høje SSC-værdier, mens værdierne i kort afstand falder til niveauer, som det er dokumenteret, at arten tåler under naturlige forhold.

Uden for Natura 2000-områderne - dværghterne

Bestanden af dværghterne på Vestkysten anses for at være en samlet bestand, hvor individer kan flytte fra et område til et andet som følge af deres mobile karakter. Derfor kan ødelæggelse af levesteder og forstyrrelse af ynglende fugle uden for Natura 2000-områderne også påvirke bestandene og fuglenes bevaringsstatus for fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget. Der gennemføres derfor også konsekvensvurdering for ynglende dværghter uden for Natura 2000-områderne.

Af rapporten, afsnit 17.9.1-17.9.3, fremgår bl.a. følgende:

”Der er jævnligt fundet ynglende dværghterne i flere områder uden for Natura 2000-områder og dermed også uden for Fuglebeskyttelsesområder med dværghterne på udpegningsgrundlaget på strækningen Lodbjerg – Nyminddegab og et enkelt sted inden for Fuglebeskyttelsesområde med dværghterne på udpegningsgrundlaget. Det drejer sig om følgende områder:

- *Nord for Bækbygård Strand beliggende ca. 350 meter fra Natura 2000-område N66 med Fuglebeskyttelsesområde F41, hvor dværghterne ikke er på udpegningsgrundlaget og ca. 12 km syd for Natura 2000-område N65 med Fuglebeskyttelsesområde F38, hvor dværghterne er på udpegningsgrundlaget – se Figur 17-15. I de fleste af årene imellem 2009 og 2023 ynglede der 2-32 par.*
- *Nord for Hvide Sande ca. 2,5 km nord for Natura 2000-område N69 med Fuglebeskyttelsesområde F43, hvor dværghterne ikke er på udpegningsgrundlaget og ca. 35 km syd for N65 med Fuglebeskyttelsesområde F38, hvor dværghterne er på udpegningsgrundlaget – se Figur 17-16. Siden 2002 har der ynglet op til 14 par.*

- *Syd for Hvide Sande beliggende henholdsvis umiddelbart syd for Hvide Sande og ved Bjerregård Strand mere end 50 km fra nærmeste Fuglebeskyttelsesområde med dværgterne på udpegningsgrundlaget – se figur 17-17 og Figur 17-18.”*

”Da der også er konstateret tidligere yngleforekomster af dværgterne udenfor de nuværende kendte levesteder²⁴⁰), kan det ikke udelukkes, at potentielt nye ynglesteder forstyrres, hvis der sker færdsel med maskiner på de øvrige dele af kyststrækningen i fuglenes ynglesæson. Som følge af et forsigtighedsprincip, skal der derfor også tages særlige hensyn her.

Det vurderes derfor samlet set, at færdsel på stranden indenfor og i nærheden af de fire kendte yngleområder og på de øvrige dele af kyststrækningen kan skade dværgternens bevaringsstatus i Fuglebeskyttelsesområderne N28 og N65 langs strækningen Lodbjerg – Nymindegab, hvor de er på udpegningsgrundlaget medmindre, der gennemføres afværgetiltag.”

”Da den konkrete vurdering for dværgterne viser, at der er risiko for skade på arten ved færdsel med maskiner på land og ødelæggelse af reder med æg eller yngel ved tildækning med sand, kan færdsel og sandfodring kun ske under forudsætning af, at følgende afværgetiltag opfyldes:

- *Der må ikke foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen inden for en afstand af 300 meter til kendte yngleområder for dværgterne ved Bækbygård Strand, nord og syd for Hvide Sande samt Bjerregaard Strand i yngletiden for dværgterne (1. maj – 31. juli). Hvis det alligevel ønskes at færdes med maskiner på kyststrækningen i den nævnte tidsperiode, skal det undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende dværgterner på kyststrækningen. Tidspunktet for undersøgelsen kan tidligst være den 1. juli. Hvis der registreres ynglende fugle ved undersøgelsen, gælder de beskrevne begrænsninger for færdsel fortsat.*

Afværgetiltaget gælder også for eventuelle, nye ynglesteder med ynglende dværgterner, hvor der skal tages tilsvarende hensyn, hvis de konstateres.

For strækninger uden kendte levesteder gælder følgende afværgetiltag:

- *Der må ikke foregå færdsel med maskiner på hele kyststrækningen i yngletiden for dværgterne (1. maj – 31. juli). Hvis det alligevel ønskes at færdes med maskiner på kyststrækningen i den nævnte tidsperiode, skal det undersøges af en kompetent fagperson, om der er ynglende dværgterner på stranden. Tidspunktet for undersøgelsen kan tidligst være den 1. juli. Hvis der registreres ynglende dværgterner ved undersøgelsen, må der ikke ske færdsel med maskiner på kyststrækningen tættere end 300 meter fra ynglende fugle.”*

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer ud fra forsigtighedsprincippet, at første del af bygherres beskrevne afværgetiltag ikke i tilstrækkelig grad sikrer hensynet til arten. Det kan ikke udelukkes, at senere ynglende fugle kan påvirkes negativt ved besigtigelse af de kendte levesteder/yngleområder, og efterfølgende

projektaktiviteter, delvist inde i yngleperioden. På baggrund heraf fastsætter Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vilkår 13 om 300 m fredningszoner omkring dværgternens levesteder/yngleområder ved Bækbygård Strand, Hvide Sande N og S og Bjerregård Strand, i yngleperioden. De indtegnede levesteder/yngleområder fremgår af nedenstående kortudsnit.

Vilkåret gælder også for eventuelle nye levesteder/yngleområder på projektstrækningen af hensyn til artens bevaringsstatus.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har endvidere, ud fra forsigtighedsprincippet, fastsat vilkår 14 af hensyn til eventuel forekomst af ynglende dværgterner på hele projektstrækningen. Ved fastsættelse af vilkåret er det tillagt vægt, at dværgterner potentielt kan yngle langs hele strækningen, hvorfor det konkrete fodringsområde skal besigtiges, forud for arbejdets igangsættelse. Besigtigelsen skal udføres af en fagperson, som er godkendt af Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning, og kan tidligst ske 1. juli af hensyn til dværgternens yngleperiode. Vilkåret medfører, at der ikke kan ske strandfodring på hele projektstrækningen i perioden 1. maj til 30. juni, og at fodring alene kan ske i juli måned efter gennemførelse af en besigtigelse, som konstaterer at der ikke er ynglende dværgterner tilstede.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil skade habitatarten dværgterne, samt at projektet ikke vil være i strid med bevaringsmålsætningen for denne og dermed hindre gunstig bevaringsstatus, når ovenstående vilkår iagttages.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved vurderingen lagt afgørende vægt på, at der ikke vil ske skade på dværgterne, idet der ikke må foregå færdsel med maskiner på kyststrækningen i en afstand af 300 meter fra kendte levesteder/ yngleområder, jf. ovenstående kortudsnit, i artens yngleperiode (1. maj – 31. juli). Det er videre tillagt vægt, at der, på hele projektstrækningen, ikke må ske strandfodring i perioden fra 1. maj til 30. juni, og at fodring alene kan ske i juli måned efter gennemførelse af en besigtigelse, som konstaterer at der ikke er ynglende dværgterner tilstede. Ved fastsættelse af vilkår 13 og 14 har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning desuden lagt afgørende vægt på, at arten dværgterne er kendt for at være en mobil art, som også yngler udenfor Natura 2000-områderne, samt at hele strækningen potentielt kan fungere som levested/ yngleområde.

Bilag IV arter

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at der er foretaget vurderinger af bilag IV arterne markfirben, spidssnudet frø, strandtudse, stor vandsalamander, grøn kølleguldsmed, birkemus, odder, marsvin, øresvin, vågeval og hvidnæse, idet disse er registeret langs projektstrækningen.

Det fremgår videre, at arterne potentielt kan blive påvirket af projektet ved færdsel med maskiner på land, flytning af fygesand, støj fra skibe, sedimentation på havbunden, visuelle forstyrrelser og luftbåren støj samt spredning af sediment i vandsøjlen.

Af rapporten, afsnit 17.10, fremgår bl.a. følgende:

”Færdsel med maskiner på land vurderes potentielt at kunne beskadige eller dræbe individer af strandtudser og markfirben, der fouragerer og raster i klitområderne. Der skal derfor iværksættes afværgetiltag, der skal gælde for alle strækninger, hvor der strandfodres eller udføres klitstabilisering.

Planlagt afgravning af fygesand og akut afgravning af fygesand under vegetationsniveau efter en ekstremhændelse på bagsiden af klitter kan påvirke både strandtudse og markfirben væsentligt, da dyrene kan blive dræbt ved selve afgravningen og ved færdslen med maskiner på eksisterende veje og spor over klitterne.

De resterende bilag IV-arter på land vurderes ikke at blive påvirket af færdsel med maskiner på land, afgravning af fygesand eller andre aktiviteter i forbindelse med kystbeskyttelsen. Med iværksættelse af de beskrevne afværgetiltag vurderes den planlagte kystbeskyttelse dermed samlet set ikke at medføre en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter, og det vurderes, at arternes økologiske funktionalitet kan opretholdes.

For marsvin og øresvin vurderes det, at støj fra sandsugerne kan få dyrene til at fortrække fra lokaliteten, hvor der sandfodres, men at de har gode muligheder for at søge føde i de nærtliggende havområder. Det vurderes også, at støjen fra sandsugerne ikke vil forårsage hverken midlertidig eller permanent nedsættelse af hørelsen hos marsvin og øresvin. Samlet set vurderes det derfor, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af marsvin og øresvin, og at bestandenes økologiske funktionalitet derfor ikke påvirkes.

Sedimentation på havbunden, visuelle forstyrrelser og luftbåren støj samt spredning af sediment i vandsøjlen vurderes heller ikke at medføre en væsentlig påvirkning eller skade på marsvin og øresvin, da dyrene er meget mobile og midlertidig kan fortrække fra et område og søge føde andre steder, hvis de forstyrres. Samlet set vurderes det derfor, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af marsvin og øresvin, og at bestandenes økologiske funktionalitet derfor ikke påvirkes som følge af Sedimentation på havbunden, visuelle forstyrrelser og luftbåren støj samt spredning af sediment i vandsøjlen ved den planlagte kystbeskyttelse.

”De marine arter på Habitatdirektivets bilag IV langs strækningen, herunder vågehval og hvidnæset delfin, kan potentielt blive påvirket af de samme effekter som kan påvirke marsvin og øresvin, Vågehval og hvidnæset delfin forekommer dog så fåtalligt og sporadisk i havet ud for kysten fra Lodbjerg til Nymindegab, at det umiddelbart kan afvises, at der kan forekomme en væsentlig påvirkning af arterne eller deres økologiske funktionalitet.”

I forbindelse med vurderingerne har bygherre konkluderet, at der skal gennemføres afværgetiltag for at sikre, at der ikke sker forsætligt drab på enkeltindivider af strandtudse og markfirben og forstyrrelse af deres raste- og yngleområder. Af rapporten fremgår følgende:

”Der skal opsættes midlertidige paddehegn omkring arbejdspladserne og adgangsveje fra arbejdspladsen til stranden. Hegnet sættes så tæt på adgangsveje som muligt for at skåne klitvegetationen. Paddehegnet skal sikre, at strandtudsen og markfirben ikke bevæger sig ind på arbejdspladser og adgangsveje og dermed bliver kørt ihjel eller på anden måde skadet. Det vurderes, at det ikke er relevant at opsætte hegn langs foden af klitterne på hele fodringsstrækningen, da strandtudse og firben ikke naturligt opholder sig på stranden. (...) Paddehegn opsættes, hvis anlægsarbejdet sker fra 1. april og frem til 1. november, og opsættes inden ibrugtagning af arbejdspladser, og inden arbejdet på stranden igangsættes.”

”I forbindelse med klitstabilisering, hvor der sker kørsel ad overgangsveje, skader gå en person foran traktoren, der skal se efter strandtudse og markfirben. Hvis arterne registreres på og i nærområdet ved adgangsvejen, skal der gives tegn til maskinføreren om at stoppe, og afvente udkigsmandens tegne til, at det er sikkert at fortsætte kørslen. Tiltaget gennemføres i perioden fra 1. april og frem til 1. november.”

”Der skal derfor iværksættes afværgetiltag, hvor der ikke må foretages planlagt afgravning af fygesand i tidsrummet fra 1. november til 1. april, hvor strandtudse og markfirben ligger i dvale. Udenfor den nævnte periode skal der opsættes midlertidige paddehegn omkring afgravningsområdet, og indenfor området skal individer af strandtudse og markfirben indfanges og flyttes udenfor området, hvor de ikke kan blive skadet eller kørt ihjel.

Ved akut afgravning af fygesand på bagsiden af klitterne af hensyn til trafiksikkerheden, må der som afværgetiltag ikke afgraves fygesand dybere end

til den eksisterende vegetation i vejkanterne og på klitterne, og afgravningen skal ske umiddelbart efter stormhændelsen.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning skal bemærke, at flytning af individer af strandtudse og markfirben kræver dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arterne, samt påvirke arterne på individniveau. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved denne vurdering lagt afgørende vægt på, at:

- der opsættes paddehegn, i perioden 1. april-1. november, i forbindelse med færdsel mellem arbejdspladserne og stranden for at sikre, at der ikke sker forsætligt drab af enkeltindivider af markfirben og strandtudse. Det er i den forbindelse vurderet, at det ikke er nødvendigt at opsætte hegn langs klitfoden på fodringsstrækningen, da strandtudse og firben ikke naturligt opholder sig på stranden.
Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har på baggrund af ovenstående fastsat vilkår 16 om opsætning af paddehegn. Hegnet skal være mindst 40 cm højt, slutte tæt til jorden og være forsynet med et udhæng, der vender væk fra arbejdspladserne og adgangsvejene. Det opføres i plast eller stål med hensyntagen til de vejrforhold, der er i området. I alle ender af paddehegnet etableres U-vendinger på den side af paddehegnet, som vender væk fra vejen/stranden, så padder, der vandrer langs hegnet, vender rundt og føres tilbage, hvor de kom fra.
- der foretages ”registrering” af individer, i perioden 1. april-1. november, i forbindelse med kørsel på overgangsveje - hvor der ikke er opsat paddehegn - for at sikre, at der ikke sker forsætligt drab af enkeltindivider af markfirben og strandtudse. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har på den baggrund fastsat vilkår 17 og 20.
- der ikke foretages planlagt afgravning af fygesand i perioden 15. august - 1. maj for at sikre, at der ikke sker forsætligt drab af enkeltindivider af markfirben og strandtudse i dvale.
Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har af hensyn til forsigtighedsprincippet skærpet bygherres angivne periode, idet der kan være individer, som er i dvale i perioden 15. august-1. maj og på den baggrund fastsat vilkår 18.
- der, uden for dvaleperioden (1. maj -15. august), opsættes paddehegn i forbindelse med planlagt afgravning af fygesand, såfremt området vurderes at være potentielt yngle- og rasteområde for markfirben og strandtudse. Derved sikres det, at der ikke sker forsætligt drab af enkeltindivider.
Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har på den baggrund fastsat vilkår 19 om opsætning af paddehegn. Hegnet skal være mindst 40 cm højt, slutte tæt til jorden og være forsynet med et udhæng, der vender væk fra arbejdspladserne og adgangsvejene. Det opføres i plast eller stål med hensyntagen til de vejrforhold, der er i området. I alle ender af paddehegnet etableres U-vendinger på den side af paddehegnet, som vender væk fra vejen/stranden, så padder, der vandrer langs hegnet, vender rundt og føres tilbage, hvor de kom fra. Vurderingen af, om området er potentielt yngle- og rasteområde, skal foretages af en fagperson på baggrund af en besigtigelse af det

pågældende område. Fagpersonen skal godkendes af Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning.

- der, i forbindelse med akut afgravning af fygesand, alene må bortgraves sand ned til den oprindelige vegetation i vejkanten og på klitten, og at afgravningen skal ske umiddelbart efter tilsandingen er sket. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at enkeltindivider af markfirben og strandtudse ikke vurderes at opholde sig på fygesandet i tiden lige umiddelbart efter tilsanding. Det er videre tillagt vægt, at der foretages ”registrering” af individer, i perioden 1. april-1. november, i forbindelse med kørsel på overgangsveje for at sikre, at der ikke sker forsætligt drab på enkeltindivider af markfirben og strandtudse. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har på den baggrund fastsat vilkår 20.
- yngle- og rasteområderne for spidssnudet frø, stor vandsalamander, grøn kølleguldsmed, birkemus og odder ikke vil blive påvirket af projektaktiviteterne.
- marsvin og øresvin er mobile, hvorfor eventuelle forstyrrelser vil medføre, at individer midlertidig vil flytte sig til andre uforstyrrede områder. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er en lille del af arternes samlede fødesøgningsområde, som påvirkes af projektet.
- vågehval og hvidnæse alene forekommer fåtalligt og sporadisk ud for projektområdet. Det er desuden tillagt vægt, at arterne er mobile og kan flytte sig fra eventuelle forstyrrelser fra sandfodringen.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings samlede vurdering ift. kysthabitatbekendtgørelsen

Det er Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at projektet hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil medføre en væsentlig negativ påvirkning, eller uoprettelig skade, og dermed hindre gunstig bevaringsstatus af arter eller naturtyper på udpegningsgrundlagene for Natura 2000-områderne. I den forbindelse er det tillagt vægt, at der ikke vil ske en forringelse af naturtyper og kortlagte levesteder for arterne. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har, for at undgå skade på dværg- fjord- og havterne fastsat vilkår om afværgetiltag. På den baggrund vurderes det, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning eller skade på områdernes integritet under hensyn til de konkrete målsætninger, som er listet i Natura 2000-planerne for områderne.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer videre, at projektet ikke, i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de arter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har, for at undgå forsætligt drab af individer af markfirben og strandtudse fastsat vilkår om afværgetiltag.

Havstrategi

Formålet med havstrategidirektivet er at sikre god miljøtilstand i havet. Der er derfor fastlagt miljømål, som integrerer målsætninger iht. internationale

konventioner (OSPAR og HELCOM), målsætninger for Natura 2000-områder samt vandrammedirektivet (vandområdeplanerne).

Havstrategien omfatter danske havområder på søterritoriet og i de eksklusive økonomiske zoner. Havstrategien finder dog ikke anvendelse på de havområder, der strækker sig ud til 1 sømil uden for basislinjen i det omfang, områderne er omfattet af lov om vandplanlægning og indsatser, der indgår i en vedtaget Natura 2000 plan efter miljømålsloven.

I strategien behandles 11 såkaldte deskriptorer: D1) Biodiversitet, D2) Ikke-hjemmehørende arter, D3) Erhvervsmæssigt udnyttede fisk, D4) Havets fødenet, D5) Eutrofiering, D6) Havbundens integritet, D7) Hydrografiske ændringer, D8) Forurenende stoffer, D9) Forurenende stoffer i fisk og skaldyr til konsum, D10) Marint affald og D11) Undervandsstøj.

I miljøkonsekvensrapporten er det beskrevet og vurderet, hvorvidt projektet, vil have en påvirkning på de enkelte deskriptorers tilstand, hvor en beskrivelse og indledende vurdering er foretaget for hver af de 11 deskriptorer.

Det fremgår af rapporten, at den samlede miljøtilstand i de danske farvande langs Vestkysten er defineret som ikke-god, og de mest signifikante menneskeskabte belastninger relaterer sig til eutrofiering, ikke-hjemmehørende arter og fiskeri.

Af rapporten, kapitel 22 8afsnit 22.4.1), fremgår bl.a. følgende:

"Vurderingerne viser, at fysisk forstyrrelse af havbunden ikke medfører væsentlig påvirkning af hverken vandkvaliteten, fisk, havpattedyr eller havfugle. For bundfauna vil der heller ikke forekomme væsentlige påvirkninger fra kystbeskyttelse på bestandsniveau uafhængigt af den valgte fodringsmetode.

Fysisk forstyrrelse af havbunden og tab af habitat i forhold til deskriptor 6, havbundsintegritet, vurderes ikke at være væsentlig. Det skyldes, at der ikke er tale om et permanent tab af havbund ved sandfodring, som beskrevet for bundfauna ovenfor, og at sandfodringen foregår i et meget dynamisk system, hvor havbunden naturligt omlejres som følge af strøm og bølgeaktiviteter, der medfører en stor kystnær transport af sand."

"For suspenderet sediment og sedimentation på havbunden viser vurderingerne for vandkvaliteten, bundfauna, havpattedyr og havfugle også, at kystbeskyttelsen ikke vil medføre væsentlig påvirkning, da koncentrationerne af suspenderet sediment ligger inden for de naturligt forekommende koncentrationer på strækningen Lodbjerg - Nymindegab, og langt under koncentrationer af suspenderet sediment i forbindelse med storme. Sedimentation på havbunden er desuden ubetydelig i forhold til naturlige omlejringer på strækningen."

"Risiko for indførsel af invasive, ikke-hjemmehørende arter med sandsugernes ballastvand eller via begroning på skibenes yderside anses for usandsynlig, da sejlads primært foregår mellem indvindingsområderne og kyststrækningerne, hvor der sandfodres, og derfor ikke medfører risiko for indførsel af invasive arter."

"Påvirkningerne af bundfauna og fisk fra fysiske forstyrrelser af havbunden, suspenderet sediment, sedimentation og undervandsstøj er allerede vurderet under den kombinerede vurdering af påvirkningerne af deskriptorerne D1

biodiversitet, D4 havets fødenet og D6 havbundens integritet, hvor potentielle påvirkninger vurderes at være uden betydning for at kunne opnå de fastsatte miljømål. Derfor vurderes det heller ikke her, at sandfodring vil påvirke målene om opnåelse af god miljøtilstand for D3 Erhvervsmæssigt udnyttede fiskebestande.”

”Påvirkninger fra sandfodring på deskriptor D7 i form af suspenderet sediment vurderes ud fra ovenstående at medføre en lille grad af påvirkning, da sandfodringens påvirkning af de fysiske parametre i vandsøjlen vurderes at være lokal og ikke-væsentlig. På den baggrund vurderes det, at sandfodring ikke vil påvirke målene om opnåelse af god miljøtilstand for D7 Hydrografiske ændringer.”

”Koncentrationer af miljøfremmede stoffer indført fra sandfodringen ligger på niveauer, der ikke medfører forureningspåvirkninger, hvilket fremgår af kapitel 16 Vand.”

”Vurderingerne viser, som nævnt under D1, D4 og D6 ovenfor, at undervandsstøj ikke vil udgøre en væsentlig påvirkning for fisk eller havpattedyr.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil hindre opnåelse af god miljøtilstand i havets økosystemer. Det vurderes videre, at projektaktiviteterne ikke vil medføre påvirkninger, som vil være uforenelige med opnåelse af havstrategiens miljømål for alle 11 deskriptorer. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved ovenstående vurderinger bl.a. lagt afgørende vægt på, at:

- fysisk forstyrrelse af havbunden ikke medfører væsentlig påvirkning af hverken vandkvaliteten, fisk, havpattedyr, havfugle eller bundfauna (D1, D3, D4 og D6). Det er i den forbindelse tillagt vægt, at sandfodringen foregår i et meget dynamisk miljø, hvor havbunden naturligt omlejres som følge af strøm og bølgeaktiviteter.
- størstedelen af de arter, som måtte befinde sig inden for projektområdet, er mobile og kan flytte sig til andre uberørte områder ved forstyrrelse (D1 og D4). Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er korte dele af strækningen, som påvirkes ad gangen.
- tab af havbund ikke er permanent (D6). Det er i den forbindelse tillagt vægt, at der kun er tale om en lille del af strækningen, hvor bundfaunaen går midlertidigt tabt og der skal ske rekolonisering. Der gøres opmærksom på, at indrapportering af udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper bør ske til Miljøstyrelsen (mst@mst.dk), efter endt sandfodring, så udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper bedst kan vurderes.
- risiko for indførsel af invasive, ikke-hjemmehørende, arter er ubetydelig, idet sejlads foregår mellem indvindingsområderne og projektstrækningen (D2).
- deposition af NOx og tilførsel af organisk materiale, med fodringssandet, ikke vil påvirke vandkvaliteten (D5).
- sedimentspredning, som følge af sandfodringen, ikke væsentligt vil påvirke omgivelserne. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at suspenderet sediment i vandet (SSC), som følge af fodring, ikke adskiller sig væsentligt fra naturligt forekommende koncentrationer. Det er videre tillagt vægt, at der ikke forekommer aflejringstykkelser større end 0,5 cm uden for selve fodrings-

området, samt at de naturlige forhold hurtigt genoprettes, når sandfodringen er afsluttet pga. områdets naturlige dynamik (D7).

- koncentrationer af MFS, tilført med fodringssandet, ligger på niveauer, der ikke medfører forureningspåvirkninger (D8 og D9).
- påvirkninger fra marint affald er meget usandsynlige, idet affald fra sandsugerne vil blive håndteret i overensstemmelse med gældende nationale og internationale regulativer og standarder (D10).
- undervandstøj ikke vil påvirke havpattedyr og fisk væsentligt, idet arterne er mobile og kan flytte sig fra eventuelle midlertidige forstyrrelser fra sandfodringen. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er en lille del af arternes samlede fødesøgningsområde, som påvirkes af projektet. Det er videre tillagt vægt, at projektet ikke vil medføre impulsstøj (D11).

Marin biodiversitet

Marin bundfauna

Bundfaunaen ved Vestkysten er generelt arts- og individfattig, og biomassen er lav. Det skyldes især den kraftige, naturlige bølgepåvirkning, der kontinuerligt omlejrer sedimentet langs kysten, hvor revler mobiliseres og flyttes flere hundrede meter sø- eller kystværts inden for en normal revlecyklus. De ekstreme miljøforhold medfører, at det generelt er få og hårdføre arter med potentiale for hurtig rekolonisering, som trives her.

Bundfaunasamfundet på strækningen Lodbjerg - Nymindegab domineres af meget mobile tangloppe- og havbørsteormearter, som kan tåle en høj grad af mobilisering af havbunden og har en lav genetableringstid. De længerelevende arter som f.eks. kilemusling (*Donax vittatus*), sribet tallerkenmusling (*Fabulina fabula*), amerikansk knivmusling (*Ensis leei*), trugmusling (*Macra stultorum*), almindelig tallerkenmusling (*Angulus tenuis*), almindelig blåmusling (*Mytilus edulis*) og sømus (*Echinocardium cordatum*) genetablerer sig langsommere.

Miljøkonsekvensrapporten, kapitel 18, konkluderer samlet set, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af bundfaunaen.

Af rapporten (afsnit 18.4.1) fremgår bl.a. følgende:

"Der er gennemført flere undersøgelser af effekten af habitattab for bundfaunaen ved Thorsminde i maj 1993, nord for Thorsminde i perioden 1993-1997 og ved Fjaltring og Årgab i år 2000, 2002 og 2003. Undersøgelserne viste en hurtig rekolonisering af bundfaunen på den sandfodrede strækning allerede inden for et år efter fodringen. Samtidig sås store sæsonmæssige og årlige udsving i artsantallet som tegn på den kraftige dynamik i området."

"Bundfaunasamfundets sårbarhed overfor sandfodring er høj, da bundfaunaen generelt dør, når dyrene tildækkes med 1,5 meter sand eller mere. Påvirkningens udbredelse er regional, da der sandfodres indenfor fodringszonen på stort set hele strækningen Lodbjerg – Nymindegab. Varigheden af påvirkningen vurderes at være lang, da genetableringstiden for de længelevende arter er 3-5 år. Intensiteten vurderes som lille, da det kun er 5-35 % af fodringszonen på hver hovedstrækning, der overdækkes, hvilket udgør maksimalt 0,9-9,5 % af habitatet mellem 1-12 m zonen, eller 5,6 % af det samlede habitat. Konsekvensen af

habitattabet for bundfaunaen i forbindelse med den kystnære fodring vurderes på den baggrund samlet set som begrænset, og der vil ikke være en væsentlig indvirkning på bundfaunaen.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil påvirke den marine bundfauna væsentligt, idet bundfaunaen vurderes at være tilpasset det dynamiske miljø på Vestkysten, hvor der jævnligt sker omlejring af sediment og afledte høje koncentrationer af suspenderet sediment. Det er videre tillagt vægt, at der kun er tale om en lille del af strækningen, hvor bundfaunaen går tabt og der skal ske rekolonisering.

Fisk

Beskrivelsen af fiskefaunaen og vurderingen af påvirkning fra projektet er foretaget for 18 udvalgte indikatorarter, herunder stavsild og laks, der udgør et økologisk repræsentativt udsnit af de fiskearter, som forekommer på strækningen. Arterne fremgår af tabel 19-1 i rapporten. De fiskearter, som er på udpegningsgrundlagene for Natura 2000- områderne, er desuden vurderet i afgørelsens afsnit om Natura 2000.

Miljøkonsekvensrapporten, kapitel 19, konkluderer samlet set, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de kystnære fiskearter.

Af rapporten, afsnit 19.4.4, fremgår bl.a. følgende:

”Af Tabel 19-3 fremgår det, at de mere følsomme arter langs strækningen omfatter laks og sild, der er pelagiske og jager med synet, og hvis gæller tilsyneladende irriteres af partikler i vandet. Majsild og brisling vurderes også at have høj følsomhed over for SSC, da de har samme levevis. De øvrige arter, der findes langs Vestkysten, er bedre tilpasset de dynamiske sedimentforhold, og de er i mange tilfælde vant til høje eller endog meget høje koncentrationer af sediment i vandet.”

”DTU Aqua har tidligere vurderet, at det ikke kan afvises, at der kan forekomme en negativ effekt, hvis smoltene forsinkes i deres vandring fra fjord til hav, eller hvis de vender om på grund af stærkt forhøjet SSC i havet ud for sluseområderne ved Nissum fjord og Ringkøbing Fjord. Der kan dermed opstå en potentiel risiko for en forhøjet dødelighed af laksesmolt, da der lokalt kan være en høj punktdødelighed for laksesmolt i sluseområderne på grund af prædation.

Som en del af miljøkonsekvensvurderingen har bygherre undersøgt udvandringen af laksesmolt gennem slusen i Hvide Sande samtidig med, at der blev gennemført kunstige SSC-kampagner og målt turbiditet i sluse- og havneområdet og i havet uden for havneudløbet. Den påvirkning fra sediment i vandsøjlen, som det er konstateret, at laksesmolt blev udsat for i forbindelse med smoltudtrækket gennem havnen, svarer til ca. 1-30 mg/l SSC. Fiskene trak gennem havnen på under 100 minutter uafhængigt af turbiditeten, og fiskenes vandring gennem den yderste del af indsejlingen viste ingen tegn på, at fiskene tøvede eller på anden vis ændrede adfærd. Uden for havnen mødte smolten sedimentfaner med SSC-niveauer over 60 mg/l.

Det fremgår desuden af rapporten, at kystnær fodring ikke gennemføres nærmere havnene end 1000 m syd og nord for havneudløbene ved Thorsminde og Hvide Sande. Strandfodring kan forekomme nærmere havnene, men vil ikke medføre sedimentkoncentrationer på samme niveau, som er opnået i forsøgene.

På baggrund af bl.a. ovenstående konkluderer rapporten (afsnit 19.7) følgende:

”Forøgede sedimentkoncentrationer i vandet kan potentielt få fisk til at ændre adfærd eller forstyrre deres vandring til og fra gydepladser. For laks vurderes det, at voksne fisk er tilpasset til høje sedimentkoncentrationer, når de trækker ind gennem fjordene og op i vandløbene for at gyde.

For laksesmolt vurderes det på baggrund af konkrete undersøgelser af laksesmoltens udvandring gennem slusen ved Hvide Sande, at konsekvensen ved påvirkning fra sedimentfaner fra sandfodring er ubetydelig, da smolten er i stand til at passere henover eller rundt om sedimentfanerne. For havørred, stavsild, forårsgydende sild og øvrige arter vurderes det tilsvarende, at der ikke vil forekomme væsentlige konsekvenser, da de også vurderes at kunne undvige sedimentfanerne og gennemføre deres vandring uhindret.”

”De øvrige fiskearter vurderes ikke at blive påvirket af sediment i vandsøjlen.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil påvirke de kystnære fiskearter væsentligt, idet fiskene er mobile og kan flytte sig fra eventuelle midlertidige forstyrrelser fra sandfodringen, samt at arterne vurderes at være tilpasset de meget dynamiske forhold på Vestkysten, og herunder de meget høje sedimentkoncentrationer i vandet. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at forsøg har vist, at høj SCC ikke bremser laks i dens vandring ud i havet.

Havpattedyr

Spættet sæl, gråsæl, hvidnæse, vågehval og marsvin er de mest udbredte havpattedyr i Nordsøen, hvorfor de også kategoriseres som hjemmehørende i den danske del af Nordsøen. Kystnært på strækninger langs Vestkysten forekommer marsvin, spættet sæl og gråsæl regelmæssigt, mens vågehval og hvidnæse generelt forekommer længere fra land. Øresvin forekommer ved Thyborøn.

Arterne er desuden vurderet i afgørelsens afsnit om Natura 2000 og bilag IV arter, idet de er på udpegningsgrundlagene for Natura 2000- områderne og/eller bilag IV arter.

Af rapporten fremgår det, at strækningen langs Lodbjerg – Nymindegab ikke vurderes at være blandt de vigtigste områder for marsvin, men at der er kendskab til observationer af arten ved bl.a. Harboøre Tange. Det fremgår videre, at strækningen ikke vurderes at være vigtig for vågehval, hvidnæse og øresvin, men at der er kendskab til hyppige observationer af øresvin ved Thyborøn.

Det fremgår desuden af rapporten, at spættet sæl og gråsæl forekommer langs projektstrækningen, hvor de nærmeste registrerede hvilepladser for spættet sæl findes i henholdsvis Limfjorden, på indersiden af Agger Tange samt i Vadehavet, mens kendte hvilepladser for gråsæl findes ved udmundingen af Limfjorden ved Agger Tange og ved Vadehavet syd for Nymindegab.

Miljøkonsekvensrapporten, kapitel 20, konkluderer samlet set, at projektet ikke vil medføre væsentlige konsekvenser for havpattedyr.

Af rapporten, afsnit 20.4.2 og 20.4.4, fremgår bl.a. følgende:

”Den direkte effekt af øget forekomst af suspenderet sediment i vandsøjlen ved sandfodring vurderes ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af marsvin og øresvin. Det skyldes, at marsvin og øresvin jager ved brug af ekkolokalisering, hvor de anvender udsendte kliklyde til at finde deres føde og derfor ikke er særligt følsomme over for forringet sigtbarhed som følge af suspenderet sediment. Samtidig er marsvin en meget mobil art med stor rækkevidde i sin fødesøgning. Den direkte effekt af suspenderet sediment vurderes dermed alene at kunne få en midlertidig indflydelse på marsvin og øresvins jagtmuligheder i et lokalt område omkring sandfodringsaktiviteterne.

Sæler er ligesom marsvin og øresvin heller ikke afhængige af synet for at kunne navigere og finde føde, og forekomsten af sæler i bl.a. Vadehavet, hvor koncentrationen af suspenderet sediment er naturligt høj på grund af stor resuspension, bekræfter forholdet. Samtidig er sæler ligesom marsvin meget mobile, og derfor vurderes deres følsomhed i forhold til suspenderet sediment at være lav. Den direkte effekt af suspenderet sediment vurderes dermed alene at kunne få en midlertidig indflydelse på sælernes jagtmuligheder i et lokalt område omkring sandfodringsaktiviteterne.”

Skibstrafik i forbindelse med sandfodringen kan inden for kort afstand virke forstyrrende på havpattedyr, eftersom skibsmotorer og pumpeaktivitet m.m. resulterer i kontinuerlig lavfrekvent undervandsstøj.”

”På baggrund af ovenstående vurderes sårbarheden for marsvin, øresvin og sæler overfor undervandsstøj fra sandfodringen at være medium, da dyrene påvirkes af undervandsstøj, men sædvanligvis flygter, før de skades på hørelsen.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil påvirke havpattedyr væsentligt, idet arterne er mobile og kan flytte sig fra eventuelle midlertidige forstyrrelser fra sandfodringen. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er en lille del af arternes samlede fødesøgningsområde, som påvirkes af projektet. Det er videre tillagt vægt, at sælernes hvilepladser ikke forstyrres, da disse ikke befinder sig i nærheden af projektområdet.

Havfugle

Havfugle, som findes langs projektstrækningen Lodbjerg - Nymindesø, omfatter rastende, trækkende eller ynglende arter af fugle, som opholder sig det meste af livet til havs. De arter, der vurderes på, fremgår af rapportens tabel 21-1.

De fuglearter, som er på udpegningsgrundlagene for Natura 2000- områderne, er desuden vurderet i afgørelsens afsnit om Natura 2000.

Miljøkonsekvensrapporten, kapitel 21, konkluderer samlet set, at projektet ikke vil medføre væsentlige konsekvenser for havfugle.

Af rapporten, kapitel 21 (afsnit 21.4.2 og 21.7), fremgår bl.a. følgende:

”Havfuglene spiser hovedsageligt enten fisk eller bundfauna. Den forringede sigtbarhed i vandsøjlen på grund af suspenderet sediment som følge af kystnær fodring kan påvirke fødesøgningen for de havfugle, der jager fisk i vandsøjlen ved hjælp af synet. Det gælder både arter som suler, der fanger byttet ved styrtdykning, og arter som lommer og alkefugle, der jager ved dykning fra havoverfladen (se Tabel 21-1).”

”Det vurderes desuden, at fuglene i perioder med forhøjede sedimentkoncentrationer har gode muligheder for at fortrække til alternative raste- og fødesøgningsområder langs med Vestkysten, da det kun er korte dele af de enkelte hovedstrækninger, som påvirkes ad gangen.”

”Visuel forstyrrelse og luftbåren støj kan forstyrre især sortand og lom, der har en relativt lang flugtafstand, mens andre arter er mindre sårbare. Da fuglene normalt opholder sig på dybere vand, er det dog en meget lille del af fuglenes samlede fødesøgningsområde, der kortvarigt kan blive påvirket af forstyrrelser og støj.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil påvirke havfugle væsentligt, idet arterne er mobile, og i forbindelse med forstyrrelse, kan flytte sig til alternative raste- og fødesøgningsområder langs strækningen. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at det kun er korte dele af strækningen, som påvirkes ad gangen.

Biodiversitet på land

I rapporten er projektets påvirkninger på terrestrisk natur beskrevet og vurderet. De vurderede naturforhold omfatter § 3 beskyttede naturtyper, truede og fredede arter samt fredede naturområder.

En stor del af arealet inden for bygherres undersøgelseskorridor er desuden udpeget som beskyttet natur i henhold til habitatdirektivet og naturbeskyttelseslovens § 3. Samtidig er kysten yngle- og levested for flere dyre- og fuglearter, som er beskyttet af dansk og international lovgivning.

Miljøkonsekvensrapporten, kapitel 23, konkluderer samlet set, at projektet ikke vil medføre væsentlige konsekvenser for biodiversiteten på land, herunder for naturtyper, fredede og truede arter samt fredede områder. I vurderingerne indgår bl.a., at der i kapitel 17 om Natura 2000 og bilag IV-arter er fastlagt afværgetiltag for dværgterne, havterne, fjordterne, strandtudse og markfirben.

Af rapporten fremgår, at de dominerende § 3-naturtyper langs kysten er hede, der også omfatter flere klittyper, mens klitlandskabet på Agger Tange og Harboøre Tange er kortlagt som strandeng. I baglandet er strandeng mest udbredt, men her findes også fersk eng, sø og mose. Overdrev findes få steder på strækningen, bl.a. ved Bovbjerg Klint på den udvaskede morænejord. Det fremgår videre, at der findes otte § 3 beskyttede vandløb inden for bygherres undersøgelsesområde.

En oversigt over fredede arter, undtagen fugle, på strækningen fremgår af tabel 23-2 i rapporten, mens en oversigt over truede fuglearter fremgår af tabel 23-3.

Det fremgår desuden af rapporten, at der findes 17 arealfredninger inden for byherres undersøgelseskorridor. De største og mest betydningsfulde fredninger med naturbeskyttelse som formål er bl.a. Agger Tange, Harboøre Tange, Bøvling Klit og Holmen, Vest Stadil Fjord, Husby Klit samt Værnengene i Ringkøbing Fjord.

Af rapportens kapitel 23 fremgår bl.a. følgende:

”Generelt betyder en stabilisering af kysten ved sandfodring, at erosionen af strand og klitter mindskes, og at store klitbrud og sandvandring forekommer i mindre omfang end under naturlige forhold. Resultatet er, at den naturlige strand- og klitdynamik langs kysten mindskes. Omvendt medfører tilførslen af sand, at klitterne bevares, og at en fortsat sandvandring fra hav til strand og klitter kan finde sted og sikre en vis klitdynamik, der bevarer de forskellige klitnaturtyper.”

”Kystbeskyttelsen vil også forebygge fremtidige oversvømmelser af fjorde, søer og lavtliggende områder, der ligger kystnært, da klitbarrieren risikerer at blive gennembrudt adskillige steder på store dele af strækningen. Ved at hindre oversvømmelserne beskyttes op mod 15.500 ha lavtliggende, beskyttede naturområder mod kortvarige oversvømmelser. Det vil især være ferske naturtyper langs strækningen, som ferske enge, moser og ferskvandssøer, der kan blive påvirket negativt, mens naturtyper, der i forvejen er saltpåvirkede, er mere robuste. I alt kan op mod 10.000 ha ferske naturtyper blive påvirket.”

”Da klitstabilisering også hindrer dannelse af vindskår og brud på klitterne, reduceres den naturlige dynamik og den videre vindtransport af sand ind i baglandet. Herved forstyrres den naturlige succession af klitterne, der til en vis grad fastfryses. Den naturlige balance i det dynamiske klitsystem forrykkes dermed imod mere stabile klittyper, så det må forventes, at der vil forekomme større arealer med mere modne klittyper.”

”Det vurderes, at de kystnære naturtypers sårbarhed overfor saltsprøjt er lav, da den naturlige saltbelastning i forvejen er meget høj i klitterne langs kysten, så vegetationen er tilpasset saltpåvirkning fra havvand og luft. Den geografisk udbredelse er regional, da der gennemføres rainbowing på lokaliteter langs hele strækningen. Intensiteten vurderes at være lav, da rainbowing primært gennemføres i perioder uden kraftig vestenvind, så saltsprøjt herfra ikke føres langt ind over land. Varigheden er langvarig, da den løbende vil forekomme i den 15-års periode, hvor kystbeskyttelsen gennemføres. Samlet set vurderes konsekvensen af den planlagte kystbeskyttelse at være ubetydelig som følge af saltsprøjt fra sandfodring.”

”For de fredede og truede arter kan især strandtudse og markfirben blive påvirket af afgravning af fygesand, og der er derfor indført afværgetiltag i form af en fredningsperiode, indsamling af individer og opsætning af paddehegn, som er beskrevet i kapitel 17 om Natura 2000 og bilag IV-arter, og som også vil tilgodese andre arter, hvis de bevæger sig ind i graveområdet. Konsekvensen for de fredede og truede arter vurderes derfor som begrænset.”

”Belastning af deposition af kvælstof fra udstødningen fra sandsugere og maskiner, der anvendes ved sandfodringen, kan potentiel medføre næringsstofbelastning af de beskyttede naturtyper langs kysten, der generelt har en høj sårbarhed overfor deposition af kvælstof. Det vurderes dog samlet set på

baggrund af beregning af worst-case belastning af naturtyperne, at der ikke vil være nogen konsekvens for de beskyttede naturtypers tilstand, da depositionen fra arbejdet udgør en meget lille belastning.

Næringsstofftilførsel ved udlægning af fyrregrene vurderes kun at have en begrænset påvirkning på beskyttede naturområder, da fyrregrenene primært udlægges på stranden, der ikke er beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3, og da stranden generelt er et meget næringsrigt miljø, da der naturligt bliver tilført meget organisk materiale ved opskyld af for eksempel tang.”

Direkte fysisk påvirkning af stranden ved strandfodring på fredede og truede arter vurderes at være moderat, da kystnaturen er tilpasset en høj grad af forstyrrelse, og de tilknyttede arter derfor er tilpasset hertil. Hvis der strandfodres i fuglenes yngletid, er der risiko for at forstyrre de ynglende fugle og ødelægge deres reder, og fuglene har derfor høj sårbarhed overfor strandfodring i yngletiden. Der er derfor indført afværgetiltag for at beskytte dværg- fjord-og havterne mod forstyrrelser, og der er samtidig et generelt forbud mod at ødelægge reder og yngel. På den anden side medfører strandfodringen, at stranden bliver bredere, og dermed er der større mulighed for egnede ynglelokaliteter for arterne.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil medføre væsentlige negative konsekvenser for de beskyttede naturtyper, fredede og truede arter samt fredede områder langs projektstrækningen.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har i forbindelse med vurderingen lagt afgørende vægt på, at:

- kystnaturen er tilpasset en høj grad af forstyrrelse, og de tilknyttede arter er tilpasset hertil.
- naturtyperne, og arterne levesteder, bevares, idet sandfodringen modsvarer det sand, som forsvinder ved erosion og fygning.
- lavtliggende, beskyttede naturområder beskyttes mod kortvarige oversvømmelser og deraf saltpåvirkning.
- arbejdspladserne anlægges på eksisterende parkeringspladser og dermed ikke medfører tilstandsændringer på de omkringliggende beskyttede naturområder.
- færdsel med maskiner kun finder sted på stranden og via eksisterende spor, der i forvejen er præget af forstyrrelser.
- kvælstofdepositionen udgør en meget lille belastning af naturtyperne set i forhold til baggrundsbelastningen.
- flere af arterne er mobile og kan flytte sig til alternative raste- og fødesøgningsområder langs strækningen. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at der er fastlagt afværgetiltag for dværgterne, havterne, fjordterne, strandtudse og markfirben.
- afgravning af fygesand kun finder sted på omkring 6 km af den samlede projektstrækning på 116 km.
- projektet ikke vurderes at være i strid med fredningsbestemmelserne for de fredede områder.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning skal bemærke, at en tilladelse efter kystbeskyttelseslovens § 3 kan inkludere dispensationer fra naturbeskyttelseslovens § 3, og § 37, stk. 2, hvis dette fremgår af tilladelsen. Derfor er disse bestemmelse også behandlet under afsnittet "Inkluderet lovgivning".

Materielle goder

I rapporten er projektets påvirkning på de materielle goder beskrevet og vurderet. De materielle goder er udpeget til at omfattet private ejendomme, landbrugsarealer, erhvervsejendomme og infrastruktur og tekniske anlæg. Desuden er der foretaget vurdering af påvirkning ved forbrug af brændstoffsressourcer ved gennemførelse af den planlagte kystbeskyttelse.

Det fremgår blandt andet i rapporten (afsnit 23.3.1), at:

"Den manglende kystbeskyttelse vil sandsynligvis også påvirke ejendomsværdierne ved kysten negativt i takt med, at risikoen for oversvømmelse øges, ligesom investeringslysten og lysten til at bosætte sig i området kan aftage til skade for lokalsamfundet, da det vil øge usikkerheden om, hvorvidt det prioriteres at bevare forholdene langs Vestkysten på lang sigt."

Følgende opgørelser fremgår af rapporten:

- Konkret beskyttes 152 private ejendomme beskyttes mod erosion og 7.486 mod oversvømmelse inden for perioden 2025-2039.
- Erhvervsejendomme, hvor kystbeskyttelsesindsatsen vil bidrage til at beskytte 19 ejendomme mod erosion og 2.109 ejendomme mod oversvømmelse.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet vil bevare og styrke kystens modstandskraft, så private ejendomme, landbrugsarealer, erhvervsejendomme samt infrastruktur og tekniske anlæg, beskyttes mod oversvømmelse og erosion. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer endvidere, at projektets samlede brændstofforbrug, set i relation til det nationale dieselolieforbrug, er beskedent.

Befolkning og menneskers sundhed

Indledningsvist bemærkes det, at emnet befolkning i rapporten dækker over den mulige påvirkning fra projektet af turismerelaterede forhold, herunder kystturisme, attraktioner, turismeomsætning og udvikling af turismen fra kystbeskyttelsesaktiviteterne samt forhold relateret til lokalbefolkningen, herunder rekreative forhold, tryghed og beskæftigelse.

Strækningen Lodbjerg-Nymindesgab er kendetegnet ved åbne og tilgængelige kyststrækninger med storslåede og varierede naturlandskaber. Kyststrækningen omfatter desuden en lang række kulturseværdigheder og naturoplevelser, herunder en del af Nationalpark Thy og Geopark Vestjylland.

Rapporten beskriver, at strækningen med sine storslåede naturlandskaber og de åbne og tilgængelige kyststrækninger byder på gode muligheder for at dyrke

rekreative aktiviteter for såvel turister og andre besøgende, men også for beboere langs kysten.

I rapporten i afsnit 25.4 er det beskrevet, hvordan kystbeskyttelsesindsatsen også kan virke generende for brugere af området:

”Såvel skibe som entreprenørmaskiner medfører støj, som kan virke generende for turister og andre besøgende ved de berørte kyststrækninger. Selve tilstedeværelsen af maskiner og skibe kan også opfattes som en gene, da de kan forstyrre turisternes opfattelse af kystens visuelle og sanselige udtryk. Omfanget af generne afhænger dog af den konkrete planlægning og tilrettelægning af kystbeskyttelsesindsatsen. Når kystbeskyttelsesindsatsen er udført, forsvinder eventuelle gener fra støj og luftforurening. Ligeledes vil eventuelle visuelle tegn på en udført kystbeskyttelsesindsats som f.eks. sandtoppe blive udjævnet, så stranden igen får et naturligt udtryk.”

Arbejdet med kystbeskyttelse kan også tiltrække tilskuere, som er interesserede i udførelsen, hvilket kan give den enkelte positiv værdi.

Følgende konkluderes i rapporten ift. støj:

”Hvis der sættes infostandere op på stranden og ved arbejdspladserne som en afværgende foranstaltning, vil den påvirkede del af befolkningen have mulighed for at forstå formålet med støjgenerne samt varigheden og vil på den måde have lettere ved at indrette sig efter arbejdet i perioden med påvirkningen. Hvis der indføres afværgende foranstaltninger, vurderes påvirkningen at være moderat.”

Støj genereret fra fodringsaktiviteterne stammer primært fra entreprenørmaskiner på stranden samt fra sandfodringskibene. Arbejdet foregår hele døgnet, og arbejdsstedet flytter sig langs kysten i takt med, at arbejdet skrider frem.

Støjende aktiviteter må, afhængig af den berørte kommunens forskrift, kun ske på hverdage fra kl. 7-18 på hverdage og i nogle tilfælde lørdage kl. 7-14 medmindre der indhentes dispensation fra den pågældende kommune (Thisted, Lemvig, Holstebro og Ringkøbing-Skjern).

I rapporten beskrives, at langvarig støjpåvirkning om natten kan medføre sundhedsmæssige konsekvenser. Følgende fremgår af rapporten (afsnit 26.4.1):

”Aktiviteterne i forbindelse med kystbeskyttelsen er midlertidige, og de samme beboere vil ikke blive påvirket i langvarige perioder. Det vurderes derfor ikke, at støjpåvirkningen vil medføre sundhedsmæssige påvirkninger, men for de mennesker der oplever at få påvirket deres nattesøvn kan støjpåvirkningen virke generende, og de kan derfor i begrænsede perioder føle sig mere trætte eller mindre oplagte.”

Det fremgår af projektbeskrivelsen i rapporten (afsnit 3.7.3), at arbejdet typisk vil tage omkring 14 døgn pr. km, men kan variere fra to og op til 45 døgn pr. km, afhængigt af skibsstørrelse og antal. En samlet kampagne vil dog ikke vare mere end 70 døgn.

I rapporten er det vurderet, at beboere i 8.811 ejendomme i perioder vil opleve støj, der potentielt kan forstyrre deres nattesøvn. Det bemærkes dog, at støjen ikke finder sted på hele strækningen hele tiden, og at der er store variationer i omfanget af støjudebredelsen.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet kan medføre væsentlige støjpåvirkninger af omkringboende. De udarbejdede beregninger vurderes dog at være et udtryk for den værst tænkelige situation, idet der ikke er taget højde for den aktuelle klithøjde og heller ikke er korrigeret for bygningernes skærmende effekt. Støjpåvirkningen vil endvidere være af midlertidig karakter, idet fodringen normalt udføres over to uger pr. kilometer kyststrækning.

For at beboerne kan forberede sig på, at der kommer til at ske strandfodringsarbejder, fremgår det af rapporten, at bygherre, ud over at anmelde arbejderne til kommunerne, også vil varsle områdets beboere via infostandere.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har på den baggrund fastsat vilkår 8 om, at der, i god tid og seneste 14 dage inden arbejdet igangsættes, skal opsættes infostandere på stranden og ved arbejdspladserne. Med vilkåret kan beboere og sommerhusejere m.fl. bedre tilrettelægge deres hverdag og ophold, så en eventuel påvirkning fra støj kan mindskes eller helt undgås. Vilkåret indeholder desuden krav om, at det skal være muligt at komme i kontakt med bygherre, mens kystbeskyttelsesarbejdet pågår.

I forbindelse med stormhændelser eller lignende kan der opstå akut behov for at fodre på en strækning. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har derfor bestemt, at der, i sådanne tilfælde, kan ses bort fra kravet om forudgående opstilling af infostandere.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at projektet ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af de rekreative interesser. Ved denne vurdering har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning blandt andet lagt vægt på, at det vil være muligt at finde egnede steder til rekreative formål som surfing, fritidsfiskeri, badning m.v. andre steder, i nærheden af projektets aktiviteter, idet sandfodringen som udgangspunkt foregår over kortere strækninger ad gangen af en varighed af ca. 14 dage pr. km. Det er videre tillagt vægt, at det vil være muligt at anvende nærliggende adgangsveje til stranden samt andre parkeringspladser ved besøg på stranden.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning finder på baggrund af ovenstående ikke anledning til at stille yderligere vilkår til projektet med hensyn til de rekreative interesser i og omkring projektområdet, men skal henlede opmærksomheden på, at Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur skal overholde de forudsætninger, der er forudsat i forbindelse med vurderingerne, samt vilkår 8 og 9 om skiltning af områder, hvor strandfodring foretages, så besøgende kan tage de nødvendige forholdsregler for færdsel i området.

Vilkår 10 om størrelse, placering og reetablering af arbejdspladser fastsættes, dels på baggrund af bygherres forslag og dels på baggrund af Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering. Der vil her være en væsentlig mængde trafik og transport af materiel. Hvis de udvalgte pladser ikke har et tilstrækkeligt fast underlag vil arbejdet medføre en unødvendig skade på omgivelserne, som skal reetableres efterfølgende. Ligeså fastsættes vilkår om maksimale mængder af brændstof og olieprodukter til opbevaring, jf. vilkår 11. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer, at opbevaring af brændstof og olieprodukter skal ske efter den respektive kommunes anvisninger. Det vurderes, at dette i tilstrækkeligt omfang sikrer mod jord- og grundvandsforurening. Såfremt der sker spild af

brændstof og olieprodukter, skal spildet opsamles og bortskaffes efter anvisning fra kommunen. Vilkår 12 omhandler belyningsforhold på de midlertidige arbejdspladser og sikrer, at projektet ikke medfører unødvendige gener for beboere og besøgende i lokalområdet.

Inkluderet lovgivning

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har foretaget en vurdering af, hvorvidt en tilladelse efter kystbeskyttelsesloven § 3, stk. 1, til det ansøgte kystbeskyttelsesprojekt erstatter tilladelser/dispensationer efter anden lovgivning jf. kystbeskyttelseslovens § 3 a, stk. 1. Ved en afgørelse efter kystbeskyttelsesloven forudsættes det dog, at der skal ske inddragelse de hensyn, som de erstattede regler varetager.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har derfor vurderet, at denne tilladelse også erstatter dispensation efter de bestemmelser, der gennemgås i det følgende.

Klitfredede arealer

Naturbeskyttelseslovens § 8 omhandler klitfredningslinjen, som er en restriktivt administreret forbudsbestemmelse, hvis hovedformål er at sikre en generel friholdelse af kystområderne imod indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Der kan i særlige tilfælde dispenseres herfra, jf. naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1.

Der er fastsat nærmere regler om klitfredningen i klitfredningsbekendtgørelsen

Det fremgår af klitfredningsbekendtgørelsens § 2, nr. 1, at forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 1, og klitfredningsbekendtgørelsen § 1, stk. 1, ikke gælder for kystbeskyttelsesforanstaltninger, hvortil der er meddelt tilladelse efter lov om kystbeskyttelse m.v.

De aktiviteter, der skal udføres på strækningen, fremgår af bilag 2.

Den ansøgte strækning, hvor der skal strandfodres, er omfattet af klitfredningslinjen, på nær ved Thorsminde Havn og Hvide Sande Havn.

Strandfodringen foregår på selve stranden, hvor entreprenørmaskiner fordeler det sand, der enten bliver pumpet ind med rørledninger. Ved strandfodringerne placeres sandet fra klitfoden og ud mod strandkanten, herved forhøjes stranden, og bredden af stranden øges ud i havet. Strandfodringen kan medføre, at strandbredden forøges med 50-100 meter i de områder, hvor fodringen sker.

Det fremgår af rapporten på side 162:

”Det tilførte sand eroderer over tid, så der opstår terrænforskelle, der virker som trapper på stranden. Tilsvarende terrænforskelle ses dog også på strande, hvor der ikke strandfodres, og de virker derfor ikke unaturlige på strandene.”

Ved vurderingen af terrænenændringerne har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning lagt vægt på, at kystbeskyttelsen i form af strandfodringerne er foranstaltninger, der skal være med til at sikre kystens modstandskraft mod erosion og risikoen for

klitgennembrud med oversvømmelse til følge, og at de samfundsmæssige interesser heri, vejer tungere end formålet med reglerne om klitfredning.

Arbejdspladserne, der skal anvendes i forbindelse med strandfodringerne, er placeret på eksisterende parkeringspladser eller oplagspladser, samt i enkelte tilfælde på eksisterende veje, som også er placeret inden for klitfredningslinjen. Arbejdspladsernes placering fremgår af bilag 3.

Ved vurderingen af arbejdspladsernes placering har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning lagt vægt på, at der er tale om midlertidige anvendelse, og at det er nødvendigt for arbejdets udførelse, at de er placeret så tæt på stranden som muligt, og at pladserne vil blive reetableret, så de efterfølgende så vidt muligt vil fremstå i deres oprindelige tilstand. Det er endvidere tillagt vægt, at pladserne etableres på eksisterende parkeringspladser eller lignende arealer, der som udgangspunkt er beliggende på læsiden af klitterne, hvor der i forvejen kan være en vis trafik af biler og mennesker.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har til sikring af ovenstående valgt at indsætte vilkår nr. 10.

Der er i forbindelse med afgørelsen endvidere stillet vilkår om, at der i god tid og senest 14 dage før strandfodringen igangsættes, skal opsættes infostander på stranden og ved arbejdspladserne jf. vilkår 8. Opsætning af skilte kræver også dispensation.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved opsætning af infostander lagt vægt på, at infostanderne skal informere de omkringboende og turister om, at der vil blive udført arbejde de pågældende steder, således at borgerne har mulighed for at indrette sig herefter.

En del af projektet består endvidere af, at der på strækningen mellem Ndr. Thorsminde Tange N – Thorsminde S skal fjernes fygesand, da fygesandet fra strand og klitter kan medføre gener i baglandet, og en fjernelse af sandet kan være nødvendig for at beskytte natur, huse eller infrastruktur samt opretholde adgang til stranden via f.eks. redningsveje. Fygesandet køres ikke væk, men bliver kørt tilbage på stranden, hvor det kom fra, og anvendes til strandfodring.

Vedrørende flytning af fygesand på Thorsminde Tange, samt på eksisterende redningsveje i klitterne, har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning lagt vægt på, at opretholdelsen af infrastruktur mv. har stor samfundsmæssig betydning. Det er således vurderet, at der er et reelt behov for at kunne fjerne sand på veje, samt på eksisterende redningsveje. Det vurderes endvidere, at projektet er tilrettelagt således, at der på trods af det forholdsvis store indgreb, som fjernelse af fygesand kan være, er taget de nødvendige hensyn til kystlandskabet og dets bevarelse.

For at opbygge og styrke klitten omfatter projektet desuden plantning af hjælme. Planterne suppleres med faskiner, som er lange rækker af nedgravede eller udlagte fyrretræsgrene, der er med til at opsamle og holde på sandet. Grenene sættes typisk ved klitfoden ud mod havet.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har ved plantning af hjælme og udlægning af fyrretræsgrene lagt vægt på, at der er tale om aktiviteter, der skal være med til at opbygge og styrke klitterne som kystbeskyttelse, og at de samfundsmæssige interesser heri, derfor vejer tungere end formålet med reglerne om klitfredning.

Blandt andet af hensyn til det naturlige klitlandskab har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning valgt at indsætte vilkår nr. 7, hvorved færdsel i forbindelse med projektet er begrænset til eksisterende veje eller på stranden.

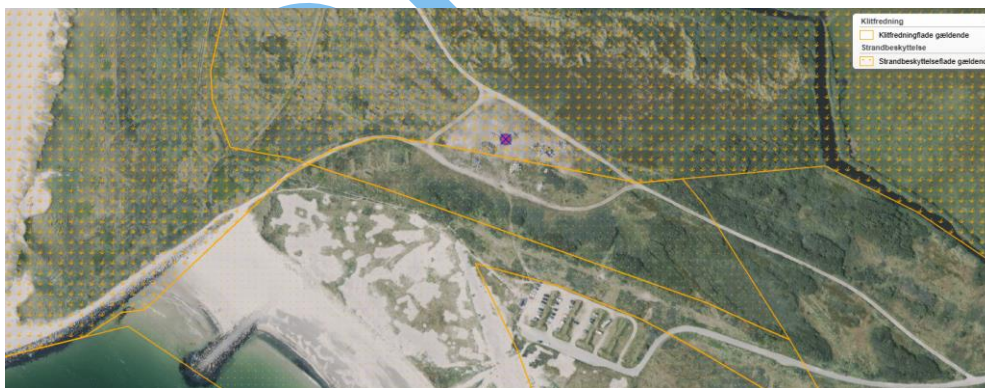
Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har, i forhold til reglerne om klitfredning, samlet vurderet, at de samfundsmæssige interesser i kystbeskyttelsesprojektet vejer tungere end de hensyn, der skal varetages efter klitfredningsreglerne. Ved vurderingen er der blandt andet lagt vægt på, at projektet har en væsentlig samfundsmæssig interesse, hvorfor denne tilladelse kan erstatte en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, jf. § 8.

Strandbeskyttelseslinjen

Formålet med bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 15, er at bevare de åbne kyster og de landskabelige, naturmæssige og rekreative værdier. Bestemmelsen indeholder forbud mod ændringer i landskabet, såsom ny bebyggelse, ny beplantning, terrænændringer, etablering af hegn, placering af campingvogne og lignende. Der kan i særlige tilfælde dispenseres herfra, jf. naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1.

Det følger af § 1 bekendtgørelse om bygge- og beskyttelseslinjer, at bestemmelsen i blandt andet lovens § 15 stk. 1, ikke gælder for diger, høfder, bølgebrydere, øvrige kystbeskyttelsesforanstaltninger og andre anlæg, hvortil der er meddelt tilladelse efter lov om kystbeskyttelse m.v.

Projektet vil ved et område nord for Thyborøn Kanal (st. 10,7) foregå inden for et strandbeskyttet areal, idet en af arbejdspladserne er delvist placeret inden for denne beskyttelseslinje.

Forbuddet mod tilstandsændringer i bestemmelsen omfatter også transportable konstruktioner, der anvendes som bygninger, herunder skure, campingvogne mv. Dermed er de midlertidige arbejdspladser også omfattet af forbuddet.

Arbejdspladsen vil blive etableret på en eksisterende parkeringsplads og vil være opstillet i op til 2 måneder ad gangen.

Der er i forbindelse med afgørelsen endvidere stillet vilkår om, at der i god tid og senest 14 dage før strandfodringen igangsættes, skal opsættes infostander på

stranden og ved arbejdspladserne jf. vilkår 8. Opsætning af skilte kræver også dispensation.

Ved vurderingen af, om der kan ses bort fra beskyttelseslinjen i naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning lagt vægt på, at de samfundsmæssige interesser i kystbeskyttelsesprojektet vejer tungere end de hensyn, der skal varetages efter bestemmelsen. Ved vurderingen er der blandt andet lagt vægt på, at der alene er tale om en midlertidige placering af arbejdspladsen og skilte inden for beskyttelseslinjen.

Denne tilladelse erstatter en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, jf. § 15, stk. 1.

Sø- og åbeskyttelseslinjen

Formålet med bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 16, er at sikre søer og åer som værdifulde landskabselementer og som levesteder og spredningskorridorer for plante- og dyreliv. Bestemmelsen indeholder et generelt forbud mod bebyggelse, terrænændringer, beplantning og lignende. Beskyttelseslinjen administreres ikke helt så restriktivt som klitfrednings-, strandbeskyttelses- og fortidsmindebeskyttelseslinjen, dog kan omgivelsernes karakter, herunder ren uberørt ådal eller en søs uberørte omgivelser betinge ”en forholdsvis restriktiv praksis, især ift. bebyggelse og beplantning.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, kan der gøres undtagelse fra § 16, stk. 1. Derudover fremgår det af § 1 i bekendtgørelse om bygge- og beskyttelseslinjer, at bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, ikke gælder for kystbeskyttelsesforanstaltninger, hvortil der er meddelt tilladelse efter lov om kystbeskyttelse m.v.

Inden for enkelte sø- og åbeskyttelseslinjer skal der strandfodres (se bilag 4), hvilket vil medføre, at der sker en ændring af terrænet på stranden. Terrænændringerne forekommer udelukkende lokalt på strandbredden, som rumligt er afgrænset af klitter. Der er på den baggrund ingen visuel sammenhæng mellem søerne og åen samt strandfodringen.

Forbuddet mod bebyggelse i bestemmelsen omfatter også transportable konstruktioner, der anvendes som bygninger, herunder skure, campingvogne mv. Dermed er de midlertidige arbejdspladser også omfattet af forbuddet. Som det fremgår af ovenstående tabel, vil en enkelt arbejdsplads på Harboøre Tange være placeret inden for søbeskyttelseslinjen. Arbejdspladsen vil blive etableret på en eksisterende parkeringsplads og vil være opstillet i op til 2 måneder ad gangen.

Ved vurderingen af, om der kan ses bort fra beskyttelseslinjen i naturbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning lagt vægt på, at de samfundsmæssige interesser i kystbeskyttelsesprojektet vejer tungere end de hensyn, der skal varetages efter bestemmelsen. Ved vurderingen er der blandt andet lagt vægt på, at der ikke er en visuel sammenhæng mellem selve strandfodringen og søerne mv., samt at der alene er tale om en midlertidige placering af arbejdspladsen inden for beskyttelseslinjen.

Denne tilladelse erstatter en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, jf. § 16, stk. 1.

Skovbyggelinjen

Efter naturbeskyttelseslovens § 17, stk. 1, må der ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende inden for en afstand af 300 m fra skove. Dette for at sikre det frie udsyn til skoven og skovbrynet og for at bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyreliv samt beskytte skovene mod blæst.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, at der kan gøres undtagelse fra bestemmelserne i bl.a. § 17, stk. 1. Derudover fremgår det af § 1, i bekendtgørelse om bygge- og beskyttelseslinjer, at bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 17, stk. 1, ikke gælder for kystbeskyttelsesforanstaltninger, hvortil der er meddelt tilladelse efter lov om kystbeskyttelse m.v.

På Agger Tange (Lodbjerg Klitplantage) og ved Husby Klitplantage er der søgt om, at henholdsvis én og to af de midlertidige arbejdspladser skal placeres inden for skovbyggelinjen (se bilag 4). Arbejdspladserne etableres på eksisterende parkeringspladser.

Nedenfor er kortudsnit fra Agger Tange (venstre) og Husby Klitplantage (højre), hvor skovbyggelinjen er markeret med grøn:

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har i forhold til skovbyggelinjen vurderet, at de samfundsmæssige interesser i projektet vejer tungere end de hensyn, der skal varetages efter skovbyggelinjen. Ved vurderingen er der blandt andet lagt vægt på, at der er tale om enkelte midlertidige arbejdspladser, der bliver placeret på eksisterende parkeringspladser eller lignende. Pladserne reetableres efter endt brug, hvorfor den landskabelige påvirkning af skovbrynet er midlertidig. Det er derfor Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings vurdering, at de samfundsmæssige interesser i projektets gennemførelse vejer tungere end de hensyn, der lægger til grund for beskyttelseslinjen, herunder særligt henset til den midlertidige placering af arbejdspladserne.

Denne tilladelse erstatter en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, jf. § 17, stk. 1.

Beskyttede naturtyper (§ 3)

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 3, at der under visse nærmere definerede tilfælde ikke må ske ændring af søer, heder, moser og lignende, strandenge og

strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev. Forbuddet i § 3 gælder dog ikke for kystbeskyttelsesforanstaltninger, hvortil der er meddelt tilladelse efter lov om kystbeskyttelse. Dette følger af § 6, stk. 1, nr. 1, i naturtypebekendtgørelsen.

Af miljøkonsekvensrapporten fremgår det, at de dominerende § 3-naturtyper langs kysten er hede, der også omfatter flere klittyper, mens klitlandskabet på Agger Tange og Harboøre Tange er kortlagt som strandeng. I baglandet er strandeng mest udbredt, men her findes også fersk eng, sø og mose. Overdrev findes få steder på strækningen, bl.a. ved Bovbjerg Klint på den udvaskede morænejord.

Naturtyperne kan blive påvirket direkte ved fysisk forstyrrelse fra færdsel med maskiner og opbygning og styrkelse af klitterne i form af plantning af hjælme, samt nedgravning/udlægning af fyrretræsgrene. Desuden kan naturtyperne potentielt blive påvirket af kvælstofdeposition fra skibe og maskiner.

På strækningen findes der også otte § 3 beskyttede vandløb inden for en 500 meter bred undersøgelseskorridor.

Figur 23-2 i rapporten beskriver forekomsten af de enkelte § 3 udpegninger på de forskellige hovedstrækninger.

Der har været foretaget kystbeskyttelse på strækningen i varierende former gennem mange årtier, og det nuværende klitlandskab er dermed et kulturlandskab på linje med afgræssede heder og enge, som også er langt mere ensformige, end de ville være, hvis de blev udsat for naturens frie kræfter. Urørt klitlandskab med naturlig dynamik er derfor en relativt sjælden og værdifuld naturtype.

Kystbeskyttelsen på strækningen Lodbjerg - Nymindegab har overordnet set medført en beskyttelse af kystnaturen på land, da det ikke anses for realistisk eller samfundsmæssigt forsvarligt, at der sker en naturlig udvikling, som på sigt vil nedbryde kysten og flytte klitter og øvrig natur længere ind i land.

For vurdering af kvælstofdeposition henvises til afgørelsens afsnit "Deposition af kvælstof".

Naturbeskyttelseslovens § 3 er også behandlet under afsnittet om "Biodiversitet på land".

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har i forhold til § 3 beskyttet natur samlet set vurderet, at de samfundsmæssige interesser i projektet vejer tungere end de hensyn, der skal varetages efter denne bestemmelse. Ved vurderingen er der blandt andet lagt vægt på, at projektet i størst muligt omfang tilgodeser klitlandskabet, der primært er udpeget som § 3 hede og strandeng. I den forbindelse er det vægtet, at der udelukkende foretages fodring, plantning af hjælme, nedgravning/udlægning af fyrretræsgrene mv., hvor det er afgørende nødvendigt. Det er videre vægtet, at færdsel alene sker på eksisterende veje eller på stranden, og at ophold i eller i nærheden af de udpegede arealer er kortvarigt, samt at depositionen af kvælstof fra projektet udgør en meget lille belastning af naturtyperne set i forhold til baggrundsbelastningen.

Til sikring af ovenstående har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning valgt at indsætte vilkår nr. 7, der begrænser færdsel til eksisterende veje og stranden.

Denne tilladelse erstatter en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2 jf. § 3, stk. 2.

Fredede områder

Ifølge naturbeskyttelsesloven § 37, stk. 2, må der ikke foretages noget inden for en fredning, der strider mod fredningskendelsernes bestemmelser, og der skal søges dispensation jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvis der skal foretages aktiviteter, som er i strid med bestemmelserne. Der skal dog ifølge naturbeskyttelseslovens § 50 a, nr. 2, ikke søges om dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til kystbeskyttelse inden for en fredning, hvis det i afgørelsen om tilladelse til kystbeskyttelse fremgår, at den træder i stedet for fredningsnævnets afgørelse om fredninger.

Arealfredninger har til formål at beskytte landskaber, naturen, dyr og planter og deres levesteder samt kulturhistorie, naturhistorie og undervisningsmæssige værdier. Derudover kan fredninger have til formål at sikre rekreative værdier. Fredningerne er omfattet af fredningskendelser, der indeholder bestemmelser om, hvad der er tilladt inden for det fredede område. Det kan f.eks. være bestemmelser om byggeri, forbedring og pleje af naturen og bestemmelser om offentlighedens adgang.

På baggrund af en gennemgang af fredningernes forskellige formål (rapportens tabel 10-16) er der alene tale om, at to af fredningerne på strækningen ikke er undtaget kystbeskyttelses-foranstaltninger. Det er således alene Vest Stadil Fjord, Husby Klit og Nymindestrøms fredningerne, der kræver, at denne tilladelse til kystbeskyttelse erstatter en dispensation efter § 50, stk. 1.

Formålet med Vest Stadil Fjord, Husby Klit fredningen er opretholdelse af rastepads for svømmefugle og friholdelse for yderligere bebyggelse af klitarealerne.

Inden for fredningen placeres op til fire midlertidige arbejdspladser (ved st. 69,3, 70,3, 70,6 og 72,5). De placeres på eksisterende parkeringspladser, hvor der i dag også færdes mennesker. Der vil endvidere ske periodisk strandfodring på en del af strækningen inden for fredningen. I de perioder, hvor der sker strandfodring, kan rastepadsen for svømmefugle blive påvirket kortvarigt på baggrund af blandt andet anlægsmaskinens færden på stranden. I den øvrige projektperiode vil kystbeskyttelsen ikke hindre fredningens formål.

Formålet med Nymindestrøms fredningen er at bevare området i uberørt stand. Anbringelse af byggeri og anlæg, som kan virke skæmmende, må kun ske med Fredningsnævnets tilladelse. Bygherre har i forbindelse med miljøkonsekvens-rapporten oplyst, at der inden for det fredede område ikke skal udføres kystbeskyttelsesforanstaltninger, men at der alene skal placeres en midlertidig arbejdsplads på en eksisterende parkeringsplads (st. 113,3), som skal anvendes i forbindelse med et nærliggende strandfodringsområde.

Fredninger er også behandlet under afsnittet om "Biodiversitet på land".

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har i forhold til de to fredninger samlet set vurderet, at de samfundsmæssige interesser i kystbeskyttelsesprojektet vejer tungere end de hensyn, der skal varetages efter fredningerne. Ved vurderingen er der blandt andet lagt vægt på, at de periodevise aktiviteter inden for fredningerne er begrænsede, da det intense fodringsarbejde sker kortvarigt på den enkelte lokalitet og ophører, når projektaktiviteterne flyttes til en ny position langs kysten. Derudover er der lagt vægt på, at projektet på land består af strandfodring med sand, som over tid vil ujævne sig og blive en naturlig del af strandens udtryk.

Denne tilladelse erstatter en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 37, stk. 2.

Vurdering af kumulation mellem de indbyrdes miljøfaktorer og med andre projekter

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer samlet set, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at der ikke vil være væsentlige kumulative påvirkninger mellem de indbyrdes miljøfaktorer.

Ved denne vurdering har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning blandt andet lagt vægt på, at der projektstrækningen er præget af stor dynamik, hvor der jævnligt sker omløring af sediment og afledte høje koncentrationer af suspenderet sediment. Det er videre tillagt vægt, at der strækningen er præget af aktiviteter, herunder skibstrafik og rekreativ anvendelse.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning bemærker, at det efter praksis ikke kan kræves, at en miljøkonsekvensrapport forholder sig til den kumulative virkning med alle øvrige projekter i området. Vurderingen af den kumulative virkning skal alene forholde sig til de øvrige projekter i området, der må anses for relevante i forhold til en væsentlig forøgelse af de miljømæssige påvirkninger sammenholdt med det ønskede projekt.

I forhold til andre projekter er der i miljøkonsekvensrapporten vurderet på eventuelle kumulative påvirkninger med bl.a. vedligeholdende af hård kystbeskyttelse, indvinding af sand, oprensning og bypass/nyttiggørelse af sand ved havne og havvindmølleparker.

Det er vurderet i rapporten, at der ikke vil være væsentlige kumulative påvirkninger mellem det ansøgte projekt og øvrige projekter og aktiviteter på strækningen.

Af rapporten, afsnit 19.6 og 26.6, fremgår bl.a. følgende:

"I forbindelse med driften af havnene ved Thyborøn, Thorsminde og Hvide Sande, oprenses havnene og deres indsejlinger og kanalen ved Thyborøn i overensstemmelse med havnenes særskilte tilladelser til bypass og nyttiggørelse af oprenset sediment.

Spredning af suspenderet sediment i forbindelse med oprensning og bypass/nyttiggørelse af sand fra Thyborøn Kanal og havneindsejlingerne ved Thorsminde Havn og Hvide Sande Havn kan potentielt overlappe med områder, hvor der forekommer sedimentfaner fra de planlagte sandfodringskampagner. Der kan derfor forekomme kumulative effekter i form af højere koncentrationer af sediment i vandsojlen i havet, hvis det er tilfældet.

Den forøgede påvirkning af SSC-niveauet vil dog være begrænset, da suspenderet sediment fra oprensning, bypass og nyttiggørelse kun forekommer midlertidigt og i væsentligt mindre mængder end ved de planlagte sandfodringskampagner. Samtidig vil der kun i enkelte tilfælde opstå et tidsmæssigt sammenfald mellem aktiviteterne, ligesom bypass og nyttiggørelse sker nedstrøms havnene og derfor ikke forventes at medføre sedimentpåvirkning ud for indsejlingerne."

”Projekter, der medfører støj, luftemissioner eller begrænsning af befolkningens mulighed for at bruge kysten til rekreative formål, kan medføre kumulative effekter i forhold til påvirkningen fra den planlagte kystbeskyttelse. Det gælder for etableringen af eksempelvis ved vedligehold af den hårde kystbeskyttelse eller ved etableringen af havvindmølleparken Thor og oprensningen af Høfde 42. For alle projekterne gælder det, at støj og emissioner potentielt kan medføre kumulative effekter, hvis projekterne overlapper geografisk og tidsmæssigt med kystbeskyttelsesaktiviteterne. Et overlap kan medføre, at de kumulative niveauer af støj eller luftforurening kan medvirke til en øget eller længere påvirkning af menneskers sundhed. En kumulativ påvirkning kan være en forstærkning af de potentielle helbreds påvirkninger, der er beskrevet i afsnittene ovenfor. Eksempelvis kan påvirkningen af støj fra vedligehold af den hårde kystbeskyttelse være med til at forlænge den periode, som de omkringliggende beboere udsættes for støj, hvis dette kommer til at ligge tidsmæssigt i forlængelse af strandfodring. Da arbejdet i forbindelse med vedligehold af den hårde kystbeskyttelse sker indenfor almindelig arbejdstid, forventes den kumulative påvirkning ikke at være væsentlig.

Anlægget af Thor Havvindmøllepark forventes imidlertid ikke at medføre andet en ubetydelig støj-påvirkning på land, og eventuelle emissioner vil ske langt fra beboede områder. Det er vurderet i miljøkonsekvensvurderingen af projektet, at der kun vil forekomme en ubetydelig påvirkning af de rekreative områder og interesser. Det vurderes derfor, at der ikke vil opstå kumulative påvirkninger i perioder hvor anlægsarbejdet overlapper med kystbeskyttelsesaktiviteterne.”

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning vurderer samlet set, på baggrund af sagens samlede materiale og egne vurderinger, at der ikke vil være væsentlige kumulative påvirkninger mellem det ansøgte projekt og øvrige projekter og aktiviteter.

Ved denne vurdering har Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning blandt andet lagt vægt på, at der ikke vil ske overlap af sedimentspredning ved hhv. indvinding af sand og sandfodring, samt at suspenderet sediment fra oprensning, bypass og nyttiggørelse kun forekommer midlertidigt og i væsentligt mindre mængder end ved de planlagte sandfodringskampagner. Det er i den forbindelse tillagt vægt, at der ikke vil ske kystnær sandfodring indenfor 1000 m af havnene. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har videre tillagt vægt, at arbejdet med vedligehold af den hårde kystbeskyttelse alene sker inden for almindelig arbejdstid, hvorfor der ikke vil være en kumulativ støjpåvirkning om natten.

Projektbeskrivelse

Projektet er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens kapitel 3.

Der er ansøgt om kystbeskyttelse i form af sandfodring på en 116 km strækning mellem Lodbjerg og Nyminddegab i en 15-årig periode.

Strækningen strækker sig mellem følgende punkter:

- Lodbjerg (mellem Lodbjerg Fyr og Flade Sø). Koordinat E453158,74 N6297186,77 (ETRS89 UTM Zone 32N).

- Nymindegab (ca. 10 km syd for Nymindegab by) Koordinat E447507,58 N6183114,54 (ETRS89 UTM Zone 32N).

Strækningen er opdelt i ni hovedstrækninger og 33 delstrækninger, som vist på bilag 1.

Sandfodringen gennemføres med følgende metoder:

- Kystnær fodring, hvor sandet placeres på den kystnære havbund ved klappning, rainbowing eller indpumpning gennem flyderørledning fra skib.
- Strandfodring, hvor sandet placeres på stranden via indpumpning gennem bundliggende rørledning eller flyderørledning fra skib eller ved tilkørsel over land (tilkørsel over land er kun aktuel ved Hvide Sande og på Harboøre Tange).

Metoderne til sandfodring er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten, afsnit 3.4.

I højsæsonen om sommeren strandfodres der ikke på de strækninger, der er mest besøgt af gæster.

Sandfodring vil foregå langs med kysten fra otte meter dybdekurven på vandsiden og til strandklitten på landsiden. Midlertidige arbejds- og oplagspladser placeres oftest øst for klitbarrieren.

Kystnær fodring sker ikke nærmere end ca. 1.000 m syd og nord for Thyborøn Kanal og indsejlingerne til Thorsminde Havn og Hvide Sande Havn. Strandfodring kan forekomme nærmere indløbene.

Sandfodringen vil typisk ske fra havsiden i perioden april-maj til slutningen af september, men kan også ske i vinterhalvåret hvis det er muligt og hensigtsmæssigt. Fodringen vil som hovedregel blive udført døgnet rundt, alt afhængig af vejret og eventuelt nedbrud af materiel.

I løbet af perioden fra 2025-39 vil der maksimalt blive sandfodret med op til 62 mio. m³ sand på strækningen.

Sandet til sandfodringen indvindes i særligt udpegede områder på havbunden i Nordsøen, hvor bygherre Kystdirektoratet, Kystbeskyttelse og Infrastruktur allerede har indvindingstilladelser.

Det ansøgte projekt omfatter, ud over sandfodring, også flytning af fygesand, opbygning og styrkelse af klitter i form af plantning af hjælme, samt nedgravning/udlægning af fyrretræsgrene (klitstabilisering). Bilag 2 viser en tabel over de aktiviteter, der vil finde sted på de forskellige hoved- og delstrækninger.

For yderligere beskrivelser af metoderne, herunder anvendt maskinel, henvises til projektbeskrivelsen, kapitel 3, i miljøkonsekvensrapporten.

I forbindelse med udførelsen af projektet skal der etableres op til 42 midlertidige arbejdspladser på strækningen. Disse skal typisk rumme en mandskabsvogn, kontorfaciliteter, redskabscontainer, brændstoftanke, affaldscontainer og depot til udstyr. Derudover skal der være parkeringsmulighed for de ansatte. En arbejdsplads vil i udgangspunktet være befæstet med belægning eller grus, etableres oftest på eksisterende parkeringspladser eller lignende arealer og vil ikke overstige 1.000 m². Desuden skal der, hvis det er muligt, være tilkoblingsmulighed til spildevand, vand og el. Der vil eventuelt blive etableret en midlertidig belægning

samt etableres midlertidige forsyninger fra lokale tankanlæg, generator mv., hvis de ikke findes i forvejen. Efter arbejdet er afsluttet vil området blive reetableret, så det efterfølgende, så vidt muligt fremstår, i sin oprindelige tilstand.

Da der kan forekomme kystbeskyttelsesaktiviteter flere steder på strækningen samtidig, kan flere arbejdspladser være i brug sideløbende. Den enkelte arbejdsplads anvendes i op til to måneder ad gangen. Den enkelte arbejdsplads kan være i brug flere gange i perioden, da der kan forekomme gentagende arbejde på den enkelte strækning.

Placeringerne af de midlertidige arbejdspladser kan ses på bilag 3.

Nøgletal for sandfodring (tabel 3-5 i miljøkonsekvensrapporten):

Parameter	Kystnær fodring	Strandfodring
Sandmængder	250.000–1.500.000 m ³ /kampagne	200.000–1.000.000 m ³ /kampagne
Sandfodringsrate	Op til 300 m ³ /m	Op til 300 m ³ /m
Sandfodringsintensitet	Op til 100.000 m ³ pr. døgn i fastmål	Op til 100.000 m ³ pr. døgn i fastmål
Strækning	1,0–8,0 km	0,5–5,0 km
Fodringszone	300-450 m bredde fra 150 m fra land til 8 meter dybdekurven	Fra klitfod og 50-100 m udefter
Skibsstørrelser	Maksimalt 2-4 skibe med samlet last på 16.400 m ³ og min. ét lille skib	Maksimalt 2-4 skibe med samlet last på 16.400 m ³ og min. ét lille skib
Entreprenørmaskiner	Ingen	1-2 gravemaskiner og 1-2 gummigeder
Varighed pr. km	Typisk 14 døgn, men kan variere 2-45 døgn	Typisk 14 døgn, men kan variere 5-48 døgn
Samlet varighed	Maksimalt 70 døgn	Maksimalt 70 døgn
Bølgehøjder	Op til 3 m	Op til 3 m
Periode	April-september (og eventuelt også vinterhalvåret, hvis vejret tillader det)	April-september (og eventuelt også vinterhalvåret, hvis vejret tillader det)
Arbejdstid	Døgndrift	Døgndrift,
Afstand til samtidig kampagne	5 km	5 km

Nøgletal for klitstabilisering (tabel 3-6 i miljøkonsekvensrapporten):

Parameter	Plantning af hjælme	Udlægning fyrregrene	Rydning fygesand fra redningsveje	Afgravning fygesand fra klitten
Maskiner	Undtagelsesvist anvendes en traktor med vogn (eller 4WD med lad)	En traktor med vogn	En gummiged, og sjældent også én dumper og én gravemaskine	2 gravemaskiner og 2-4 dumpere, og eventuelt en gummiged
Sæson for arbejdet	Forår og efterår	Forår og efterår, og eventuelt sommer og vinter	Forår og efterår, og ved behov eventuelt hele året	Forår og sommer, og ved behov eventuelt hele året

Varighed	1-2 uger på strækninger á ca. 500 m	1-6 uger pr. strækning á 500-3.000 m	Arbejdet varer fra nogle timer og op til 2 dage pr. redningsvej	2-6 uger pr. lokalitet, hver lokalitet kan være op til 3.000 m lang
Arbejdstid	7.00-18.00 på hverdage	7.00-18.00 på hverdage	7.00-18.00 på hverdage	7.00-18.00 på hverdage

Miljøvurderingsprocessen

Projektet er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2, nr. 10 pkt. k.

Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur har ansøgt om tilladelse til projektet og har ansøgt om, at der skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport for projektet jf. miljøvurderingslovens § 19, stk. 4. Der er derfor ikke truffet afgørelse om miljøvurderingspligt via en screeningsafgørelse.

Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastrukturs rådgiver er Rambøll.

Projektet har været sendt i 1. offentlighedsfase i perioden 23. februar 2023 – 23. marts 2023. Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har herefter afgivet en udtalelse om afgrænsning af rapportens indhold og omfang på baggrund af kravene i miljøvurderingslovens § 20, stk. 2, udtalelser fra øvrige myndigheder, input fra offentligheden samt selvstændige vurderinger.

Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur har udarbejdet miljøkonsekvensrapporten.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning har modtaget den endelige udgave af rapporten i 30. juni 2025 og har gennemgået den og fundet, at den opfylder kravene i § 20 i miljøvurderingsloven, og at de deri indeholdte oplysninger, som er væsentlige for afgørelserne, er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Der er i forbindelse med miljøkonsekvensrapporten udarbejdet en væsentligheds- og konsekvensvurdering efter kysthabitatbekendtgørelsen. Vurderingerne er samordnet, og der er anvendt en fælles procedure, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens §§ 6-8.

Der er foretaget høring af berørte myndigheder og offentligheden over Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastrukturs miljøkonsekvensrapport (2. offentlighedsfase) i perioden 3. juli – 31. august 2025.

Indkomne bemærkninger, samt vurdering, i forbindelse med 2. offentlighedsfase

Alle indkomne høringssvar i 2. offentlighedsfase er fremsendt til kommentering til Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur. Høringssvarene, eller uddrag heraf, samt Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur og Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltnings bemærkninger hertil, kan ses i det udarbejdede høringsnotat.

De væsentligste indkomne bemærkninger omhandler bl.a. XX

Høringsnotatet er dags dato desuden offentliggjort, sammen med afgørelsen, på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk, under menupunktet "Offentliggørelser".

Lovgrundlag

Kystbeskyttelsesforanstaltninger, herunder sandfodring og klitstabilisering i form af plantning af hjælme mv. kræver tilladelse fra Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning, jf. § 3, stk. 1, jf. § 3, stk. 5 i kystbeskyttelsesloven.

Det følger af miljøvurderingslovens § 15, stk. 1, nr. 3, at projekter omfattet af lovens bilag 2 - og hvor Kystdirektoratet-Kystbeskyttelse og Infrastruktur har anmodet om, at der skal foretages en miljøkonsekvensvurdering - ikke må påbegyndes, før myndigheden skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet efter en miljøkonsekvensvurdering af projektets indvirkning på miljøet er foretaget.

Der er ligeledes vurderet, om projektet kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder eller visse udpegede arter væsentligt, jf. § 3 i kysthabitatbekendtgørelsen. I de tilfælde, hvor en væsentlig påvirkning ikke kan afvises, vurderes om projektet vil medføre skade jf. § 4 i bekendtgørelsen.

I miljøvurderingslovens § 15, stk. 4, er det bestemt, at ministeren kan fastsætte regler om, en afgørelse efter miljøvurderingslovens § 25 kan erstattes af en tilladelse efter anden lov for så vidt angår projekter omfattet af lovens § 15, stk. 1. Af § 15, stk. 3, fremgår det, at tilladelser der skal erstatte en tilladelse efter § 25 skal meddeles på baggrund af en miljøvurdering efter reglerne i miljøvurderingsloven. Af miljøvurderingsbekendtgørelsen fremgår det af § 10, nr. 6, at en tilladelse efter § 3 i kystbeskyttelsesloven erstatter en tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25.

Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning er myndighed for denne afgørelse jf. miljøvurderingslovens § 17, stk. 3, jf. § 27 i bekendtgørelse om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Naturstyrelsen, herunder Kystdirektoratet (BEK nr 269 af 06/03/2020).

Derudover fremgår det af § 3 a, stk. 1, i kystbeskyttelsesloven, at en tilladelse efter lovens § 3 erstatter en række andre tilladelser/dispensationer efter anden lovgivning. I denne afgørelse drejer det sig om følgende regler:

- Dispensation fra klitfredningen i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, jf. § 8 (LBK nr 240 af 13/03/2019), samt klitfredningsbekendtgørelsens § 1 jf. § 4 (BEK nr 1061 af 21/08/2018)
- Sø- og åbeskyttelseslinje (naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, jf. § 16, stk. 1)
- Skovbyggelinje (naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, jf. § 17, stk. 1)
- Beskyttede naturtyper (naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2 jf. § 3, stk. 2)
- Fredninger (naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 37, stk. 2)

Klagevejledning

Dette dokument indeholder to afgørelser:

- Afgørelse om at give tilladelse til projektet efter kystbeskyttelseslovens § 3, som også erstatter en afgørelse efter miljøvurderingslovens § 25.
- Afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes konsekvensvurdering for hele udpegningsgrundlaget for de 13 Natura-områder.

Afgørelserne kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

For afgørelserne gælder følgende:

- Kystdirektoratets afgørelser efter kystbeskyttelsesloven og kysthabitatbekendtgørelsen kan alene påklages for så vidt angår retlige forhold.
- Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.
- Der klages via Klageportalen, som der er et link til på forsiden af <https://naevneneshus.dk/>. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Man logger på via www.borger.dk eller www.virk.dk typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.
- Klageberettigede efter kystbeskyttelsesloven er:
 - 1) adressaten for afgørelsen,
 - 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
 - 3) enhver, der har en væsentlig individuel interesse i sagens udfald,
 - 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
 - 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
 - 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
 - 7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
 - 8) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.
- Klageberettigede efter kysthabitatbekendtgørelsen er:
 - 1) adressaten for afgørelsen,
 - 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
 - 3) enhver, som har en væsentlig, individuel interesse i sagen,
 - 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
 - 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
 - 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,

7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og

8) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 18 b i kystbeskyttelsesloven.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen kan tilladelsen ikke udnyttes, før klagesagen er færdigbehandlet, medmindre Kystdirektoratet-Kystzoneforvaltning eller Miljø- og Fødevarerklagenævnet konkret bestemmer andet.

Bilag 1: Oversigtskort over kystbeskyttelsesstrækningen

Bilag 2: Kystbeskyttelsesmetoder på de enkelte delstrækninger

Bilag 3: Oversigt over placering af midlertidige arbejdspladser

Bilag 4: Bygge- og beskyttelseslinjer på projektstrækningen

Kopi til: Rambøll, Plan- og Landdistriktsstyrelsen, Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, Slots- og Kulturstyrelsen, Søfartsstyrelsen-havplansekretariatet, Beredskabsstyrelsen -Sikre Farvande, Trafikstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Sommerhusejernes Landsforening, Ejendom Danmark, Geodatastyrelsen, WWF Verdensnaturfonden, De Grønne Råd i de respektive kommuner, Landsforeningen for Digelag i Danmark, Dansk Sejlunion og naboer.

Afgørelsen offentliggøres på Kystdirektoratets hjemmeside.

Bilag 1: Oversigtskort over kystbeskyttelsesstrækningen
 – som er inddelt i ni hovedstrækninger og 33 delstrækninger

Bilag 2: Kystbeskyttelsesmetoder på de enkelte delstrækninger

Aktiviteterne markeret med blå forekommer i alle tre aftaleperioder, hvorimod aktiviteter markeret med grøn tilføjes i aftaleperioderne 2030-2034 og 2035-2039.

Hoved-strækning	Delstrækninger	Stationering [km]	Samlet længde [km]	Sandfodring	Klitstabilisering (hjelme/fyrregrene)	Flytning af fygesand fra bagskråning
Agger Tange	Porskær	0,00-1,33	10,8			
	Flade Sø	1,33-3,25	10,8			
	Agger Tange, N	3,25-6,55	10,8			
	Agger Tange, S	6,55-10,79	10,8			
Harbøre Tange	Thyborøn	10,79-14,12	9,4			
	Harbøre Tange, N	14,12-17,29	9,4			
	Harbøre Tange, S	17,29-20,51	9,4			
Vrist – Ferring	Langerhuse	20,51-23,08	12,1			
	Vrist	23,08-26,18	12,1			
	Vejlby	26,18-30,12	12,1			
	Ferring Dige	30,12-32,65	12,1			
Bovbjerg Klint	Ferring	32,65-34,58	4,5			
	Bovbjerg	34,58-37,16	4,5			
Trans – Thorsminde	Trans	37,16-38,84	13,4			
	Fjaltring	38,84-41,53	13,4			
	Mærsk	41,53-44,68	13,4			
	Ndr. Thorsminde Tange, N	44,68-47,29	13,4			
	Ndr. Thorsminde Tange, S	47,29-50,57	13,4			
Thorsminde – Husby Klitplantage	Thorsminde, S	51,28-53,78	11,1			
	Fjand	53,78-57,32	11,1			
	Husby Klitplantage	57,32-62,42	11,1			
Husby Klitplantage – Søndervig	Husbyklit, N	62,42-67,41	13,8			
	Bækbygård	67,41-71,16	13,8			
	Krogen	71,16-76,20	13,8			
Ndr. Holmsland Tange	Søndervig	76,20-81,17	16,2			
	Klegod	81,17-85,13	16,2			
	Nr. Lyngvig	85,13-89,36	16,2			
	Sdr. Lyngvig	89,36-92,39	16,2			
Sdr. Holmsland Tange	Årgab	92,39-98,51	23,7			
	Havrvig	98,51-103,54	23,7			
	Skodbjerg	103,54-108,19	23,7			
	Gl. Bjerregård	108,19-111,14	23,7			
	Nymindegab	111,14-116,13	23,7			

Bilag 3: Oversigt over placering af midlertidige arbejdspladser

Hovedstrækning	St.	Arbejdspladsens lokalitet i landskabet
Agger Tange	0,7	Placeres bag klitrækken på en eksisterende ubefæstet parkeringsplads.
	1,3	Placeres oven på skråningsbeskyttelsen. Området for arbejdspladsen er befæstet og har været anvendt som offentlig parkeringsplads i mange år.
	3,2	Placeres oven på skråningsbeskyttelse. Området for arbejdspladsen er befæstet og anvendes som offentlig p-plads. Placeringen er nær et befæstningsanlæg fra 2. Verdenskrig.
	4,1	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	10,3	Placeret bag klitrækken på en eksisterende oplagsplads for granit.
Harboøre Tange	12	Placeres tæt på asfaltvejen oppe på diget.
	13,5	Placeres bag klitrækken på plads ved siden af asfaltvej.
	14	Placeres bag klitrækken ved en eksisterende parkeringsplads.
	18,4	Placeres bag klitrækken ved en eksisterende parkeringsplads.
Vrist-Ferring og Bovbjerg Klint	21,5	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads. Arbejdspladsen har tidligere været brugt til oplagsplads for granit.
	27	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads tæt på et sommerhusområde.
	30,2	Placeres på Ferring Dige på en befæstet oplagsplads for granit. Arbejdspladsen er bag klitten og ligger oven på skråningsbeskyttelsen.
	31,7	Placeres på Ferring Dige på en befæstet oplagsplads for granit. Arbejdspladsen er bag klitten og ligger oven på skråningsbeskyttelsen.
	32,4	Placeres på Ferring Dige bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads tæt på et sommerhusområde, hvor det nærmeste sommerhus ligger ca. 90 m væk.
Trans-Thorsminde	38,6	Placeres ved eksisterende vej bag klitrækken.
	39	Placeres ved eksisterende vej 130 m væk fra stranden.
	39,2	Placeres oven på skråningsbeskyttelsen. Arbejdspladsen er befæstet, og det er en offentlig parkeringsplads.
	42	Placeres bag ved klitrækken på parkeringsplads ved siden af asfaltvej.
	44,8	Placeres langs eksisterende vej bag klitrækken.
Thorsminde Husby Klitplantage	49,5	Placeres på en eksisterende vej bag klitrækken.
	51,5	Placeres på en oplagsplads på Thorsminde havn.
	56,3	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads tæt på et sommerhusområde.
	57	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	69,3	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
Husby Klitplantage-Søndervig	70,2	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	70,7	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	72,5	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	74,3	Placeres bag klitrækken ved område med oplag ved siden af eksisterende vej.
	75,1	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads tæt på et sommerhusområde.
Ndr. Holmsland Tange	76,5	Placeres bag klitrækken på en eksisterende oplagsplads til materialer og skure i forbindelse med tidligere strandfodring ved Søndervig. Pladsen er ikke befæstet.
	79,8	Placeret ved eksisterende vej.
	80,7	Placeres bag klitrækken ved eksisterende vej.
	83,4	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	85,5	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
Sdr. Holmsland Tange	92,2	Placeres bag klitrækken på en eksisterende asfalteret parkeringsplads.
	93,9	Placeres på en eksisterende oplagsplads.
	96,1	Placeres ved eksisterende vej.
	99,5	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	104,2	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	106,1	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.
	109,3	Placeres bag klitrækken på vendeplads ved eksisterende vej.
	113,3	Placeres bag klitrækken på en eksisterende parkeringsplads.

Bilag 4: Bygge- og beskyttelseslinjer på projektstrækningen

Hovedstrækning	St.	Bygge- og beskyttelseslinje	Beskrivelse	Arbejdspladser inden for linjen	Sandfodring*
Agger Tange	0-1	Skovbyggelinje	Lodbjerg Klitplantage	X	X
	1-3	Sø- og åbeskyttelseslinje	Flade Sø		X
	4-9	Sø- og åbeskyttelseslinje	Vådområde		X
	10,7	Strandbeskyttelseslinje	Thyborøn Kanal		
Harboøre Tange	12-15	Søbeskyttelseslinje	Tre søer	X	X
	15,5-16,5	Søbeskyttelseslinje	Sø		X
Vrist-Ferring og Bovbjerg Klint	28 og 31,6-32	Søbeskyttelseslinje	Ferring Sø	X, X	X
	35	Fortidsmindebeskyttelseslinje	Hesthøj		
Trans-Thorsminde	41,6-42,5	Åbeskyttelseslinje	Ramme Å	X	X
Thorsminde-Husby Klitplantage	55-60,5	Skovbyggelinje	Husby Klitplantage	X, X	X

*Sandfodringen kan både være strand- og kystnær fodring.